

BETÆNKNING

OM

VOLDGIFT I TVISTIGHEDER ANGAAENDE HANDEL MED HUSDYR

AFGIVET AF

DET VED JUSTITSMINISTERIETS SKRIVELSE AF
27. APRIL 1936 NEDSATTE UDVALG

KØBENHAVN

A/S J. H. SCHULTZ BOGTRYKKERI

1938

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
I. Historisk Oversigt.....	5
II. Kritikken af den gældende Ordning. Udvalgets Nedsættelse.....	6
III. Det af Udvalget indhentede Materiale.....	8
IV. Den principielle Ordning af Retsplejen i Husdyrsager.....	10
V. Spørgsmaal udenfor det principielle Hovedspørgsmaal.....	20
Udkast til Lov om Voldgift i Tvistigheder angaaende Handel med Husdyr.....	25
Bemærkninger til Udkastet.....	34
Bilag.....	41
Bilag 1. Uddrag af Erklæringer fra de staaende Voldgiftsdomstole.....	43
— 2. Skrivelse fra Ministeriet for Landbrug og Fiskeri.....	63
— 3. Skrivelse fra Sagførerraadet.....	64
Underbilag til Bilag 3 (Skrivelser fra Sagførerkredsene).....	65
— 4. Statistik over Sager, der er indbragt for Voldgiftsmænd i 1934 og 1935	98
— 5. Oversigt over Forligs- og Retsgebyrer ved Sager, der behandles ad almindelig Retsvej.....	102
— 6. Indstilling af 12. Februar 1932 fra Husdyrbrugsudvalget.....	103
— 7. Skrivelse fra Hestehandlerforeningen for København og Omegn.....	105
— 8. Skrivelse fra Fyens Kreaturhandlerforening.....	107
— 9. Skrivelse fra Fyens Stifts Hestehandlerforening.....	108
— 10. Skrivelse fra Sydjydsk Hestehandlerforening.....	109

I. Historisk Oversigt.

Allerede omkring 1895 havde Foreningen af jydsk Landboforeninger drøftet Spørgsmaalet om Indførelse af særlige Voldgiftsretter for Tvistigheder, der opstod af Hestehandel, uden at Drøftelsen dog medførte noget praktisk Resultat.

10 Aar senere — paa Foreningen af jydsk Landboforeningers Delegeretmøde den 26.—27. September 1905 — fremdroges Spørgsmaalet imidlertid paany, og nu ikke alene med Hensyn til Hestehandel, af Proprietær *Okholm*, Bollinglunde, der indledede en Diskussion om, hvorvidt Landboforeningerne maatte kunne gøre noget for at fremme reel Handel og for at undgaa Processer i Handelen med Avlsdyr. Diskussionen resulterede i Nedsættelse af et Udvalg, der bl. a. skulde udarbejde Forslag til en Ordning af en Voldgiftsret (Beretningen om Foreningen af jydsk Landboforeningers Delegeretmøde i Aarhus den 26.—27. September 1905, Side 158—159).

Samme Aar, den 24. November, vedtog de samvirkende Landboforeninger i Fyens Stift paa Foreningernes Delegeretmøde — efter et Foredrag af Dyr læge *Jul. Petersen*, Middelfart — en Resolution, hvori det henstilles til Justitsministeriet gennem Lovgivningsmagten at søge iværksat en Ordning, hvorefter der rundt i Landet, f. Eks. i hvert Amt eller Herred, ansættes autoriserede Voldgiftskommissioner til Afgørelse af Tvistigheder vedrørende Handel med Husdyr.

Justitsministeriet udarbejdede herefter et Forslag til Lov om Voldgift i Tvistigheder angaaende Handel med Husdyr, der blev fremsat i Folketinget den 14. Februar 1906. Efter dette Forslag skulde Tvistigheder angaaende Køb eller Bytte af levende Kvæg, Heste, Svin og Faar eller saadanne Husdyrs levende Afkom kunne afgøres ved Voldgift, hvis Parterne før, under eller efter Handelens Indgaaelse havde vedtaget det; til Afgørelse af Tvistighederne skulde der i hver Retskreds af de kommunale Myndigheder være udpeget fra 5 til 7 Mænd; af disse skulde Parterne i den enkelte Voldgiftssag udvælge hver een, og disse skulde eventuelt kunne vælge en tredje Voldgiftsmand som Opmand. Afgørelserne skulde være endelige og eksigible. Lovforslagets Behandling paa Rigsdagen blev ikke tilendebragt i Samlingen 1905—06, hvorfor det blev genfremsat i den følgende Samling, hvor det blev vedtaget; det blev derefter ophøjet til *Lov (Nr. 84) den 19. April 1907*.

Under Rigsdagsbehandlingen var Forslaget undergaaet forskellige betydningsfulde Ændringer, saaledes blev navnlig Forslagets Bestemmelse om, at Voldgiftsbehandling kun skulde være anvendelig, saafremt Parterne før, under eller efter Handelens Indgaaelse havde vedtaget saadan Behandling, ændret derhen, at Voldgiftsbehandlingen skulde være obligatorisk, hvis ikke Parterne ved Handelens Indgaaelse havde taget Forbehold om eventuelle Tvistigheders Afgørelse ad almindelig Retsvej; endvidere blev det overladt Øvrigheden at udvælge Voldgiftsmændene i den enkelte Sag, og der blev indføjet nærmere Forskrifter om Sagsbehandlingen. Endelig blev Lovens Gyldighed begrænset til 5 Aar, medens Forslaget ikke havde indeholdt nogen Bestemmelse om Tidsbegrænsning.

Loven af 19. April 1907 blev afløst af *Lov Nr. 134 af 8. Juni 1912*, der indførte en begrænset Adgang til at paaanke Voldgiftskendelser, idet saadanne med Overøvrighedens Tilladelse under særlige Omstændigheder skulde kunne indbringes for en saakaldt »staaende

Voldgiftsdomstol«, bestaaende af en retskyndig Formand og 4 sagkyndige Medlemmer, af hvilke i hver Sag dog kun skulde deltage 2. Hvis der i Sager om samme Dyr var afsagt modstridende Kendelser, skulde Overøvrighedens Tilladelse til Anke altid gives. Ogsaa Gyldigheden af Loven af 8. Juni 1912, der iøvrigt kun indeholdt mindre væsentlige Ændringer i Forhold til Loven af 19. April 1907, var tidsbegrænset til 5 Aar.

Den næste Husdyrvoldgiftslov var *Lov Nr. 311 af 22. Juni 1917*, der navnlig adskilte sig fra Loven af 8. Juni 1912 ved at indføre en Adgang til at fravige 14-Dages-Fristen for Indgivelse af Andragende om Anketilladelse i de Tilfælde, hvor der forelaa modstridende Kendelser om samme Dyr. Ogsaa denne Lov skulde kun gælde 5 Aar. Den afløstes af *den nugældende Lov Nr. 234 af 12. Juni 1922*, der i det væsentlige er enslydende med Loven af 1917, men ikke indeholder nogen Bestemmelse om Tidsbegrænsning.

II. Kritikken af den gældende Ordning. Udvalgets Nedsættelse.

Under Rigsdagsbehandlingen af Loven af 12. Juni 1922 blev det gjort gældende, at Loven havde mistet sin Eksistensberettigelse med Retsplejereformens Ikrafttræden i 1919, idet Voldgiftsinstitutionen kun kunde forsvares som en Nødhjælp, saalænge den ældre Retsplejes Langsomhed og Omstændelighed medførte, at Retssager ved de ordinære Domstole trak urimelig længe ud. Det fremgaar af Rigsdagstidende 1921—22, Folketingets Forh. Sp. 7405—06, at der indenfor Folketingsudvalget var stærk Stemning for at paabyde, at Underrettsdommeren skulde tiltræde Voldgiftsretten, naar der efter forgæves Forligsmægling skulde afsiges Kendelse, samt at Justitsministeren stillede i Udsigt, at der — efter Indhentning af nærmere Oplysninger og Forhandling med Landbrugsorganisationerne — eventuelt senere vilde blive stillet Lovforslag i saa Henseende. Noget saadant Forslag er dog aldrig blevet fremsat. —

Husdyrvoldgiftsloven har under hele sin Gyldighedsperiode — og iøvrigt allerede før den første Vedtagelse i 1907 — været Genstand for en meget skarp Kritik fra den juridiske Videnskabs Side, jfr. nærmere nedenfor Side 11, Note 3, og Side 15.

Ogsaa indenfor Landbrugsorganisationerne har Loven adskillige Gange været Genstand for Diskussion. Denne Diskussion, der i Modsætning til den juridiske Videnskabs Kritik, som angreb selve Voldgiftsordningens Princip: Afgørelse af Tvistigheder af juridisk Art gennem rene Lægmandsretter uden juridisk Sagkundskab, kun angik mindre væsentlige Punkter i Voldgiftsinstitutionens Virksomhed: Spørgsmaalet om Fremskyndelse af Sagsbehandlingen, om Tilvejebringelse af trykte Hjælpe midler for Voldgiftsmændene og lign., resulterede i 1936 i, at de samvirkende danske Landboforeninger og de samvirkende danske Husmandsforeninger i Fællesskab indgik til Justitsministeriet med et Andragende af 13. Februar 1936 med følgende Ordlyd:

»Spørgsmaalet om Sælgerens Garantipligt og Erstatningsansvar ved Handel om Husdyr og Grundlaget for den Retspraksis, der gælder for saadanne Handelstrætters Afgørelse, har gentagne Gange været optaget til Behandling i De samvirkende danske Landboforeninger, særlig paa Foranledning af Foreningen af jyske Landboforeninger, der ved Henvendelse af 25. November 1935 paany har rejst Spørgsmaalet efter en ved Delegeretmødet ført Diskussion om det retslige Ansvars Rækkevidde og Tidsbegrænsning ved Handel om Husdyr.

Bestyrelsen for De samvirkende danske Landboforeninger har derefter vedtaget at rette Anmodning til det høje Ministerium om at overveje, hvad der bør foretages for at imødekomme de fremkomne Ønsker om nogle Ændringer i den bestaaende Ordning, og nærværende Henvendelse fremkommer, efter at der mellem Landboforeningernes og Hus-

mandsforeningernes Ledelse er truffet Aftale om i Forening at henlede Ministeriets Opmærksomhed paa Spørgsmaalet.

Der har i 1922—23 og igen i 1930—32 af Landboforeningerne været nedsat Udvalg til at overveje Ændringer i Reglerne for Sælgerens Ansvar ved Handel om Husdyr, og som det fremgaar af det vedlagte Materiale¹⁾ resulterede det i, at man i 1923 udtalte sig for, 1) at den i Husdyrvoldgiftslovens § 4 fastsatte Klagefrist blev forkortet, 2) at alle Parter der kan drages ind under Ansaret bliver indkaldt til det første Voldgiftsmøde, og 3) at der udarbejdes en Vejledning og Regulativ for Voldgiftsmænd samt spredes Oplysning om Husdyrhandelssagernes Afgørelse gennem en samlet Offentliggørelse af Domme og Kendelser.

Paa dette Tidspunkt var nævnte Lov imidlertid lige blevet revideret og fornyet uden Tidsbegrænsning, hvorfor Landboforeningerne tilbageholdt Udvalgets Indstilling, indtil der maatte fremkomme yderligere Anledning til at forebringe Sagen for Ministeriet. Det under Foreningerne virkende Husdyrbrugsudvalg beskæftigede sig senere med Spørgsmaalene og afgav i 1932 den vedlagte Indstilling²⁾, hvori Udvalget fremsætter nogle Grundsynspunkter for Retsregler gældende Husdyrhandelen.

Da man antagelig næppe vil kunne naa synderligt længere frem mod Løsningen af den foreliggende Opgave gennem Udvalgsarbejde indenfor Organisationerne, idet man ikke direkte staar i Samarbejde med den til Spørgsmaalenes rette Behandling nødvendige rets-kyndige og veterinære Sagkundskab, skal man derfor tillade sig at bede Ministeriet overveje Muligheden af, at Ministeriet lader nedsætte et Udvalg, bestaaende af Jurister, Veterinærer og Landmænd til at gennemgaa de gældende Lovbestemmelser, Regler og Momenter, der kommer i Betragtning ved Husdyrhandels-Trætters Afgørelse, og overveje eventuelle Ændringer samt finde en Løsning med Hensyn til det fremsatte Ønske om Udgivelse af en Vejledning for Voldgiftsmænd og en samlet Offentliggørelse af Domme og Kendelser.

De landøkonomiske Foreninger vil være det høje Ministerium taknemlig for en imødekomende Stilling til dette Forslag, da man finder, det er af væsentlig Betydning, at der tilvejebringes de bedst mulige Betingelser for, at Husdyrvoldgiftsinstitutionen kan virke efter sit Formaal, at være en hurtig og billig Retspleje.

Landbrugsorganisationernes Henvendelse medførte, at Justitsministeriet under 27. April 1936 nedsatte et Udvalg med den Opgave at gennemgaa de gældende Regler om Voldgift angaaende Handel med Husdyr med Henblik paa eventuelle Ændringer i Lovgivningen herom samt Gennemførelse af Foranstaltninger til Tilvejebringelse af større Ensartethed i Afgørelserne.

Ministeriet anmodede Professor, Dr. jur. *Stephan Hurwitz* om at overtage Hvervet som Udvalgets Formand, idet der iøvrigt til Medlemmer af Udvalget beskikkedes:

Lektor ved den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Overdyrlæge *Marius Nielsen* (udpeget af Ministeriet for Landbrug og Fiskeri som veterinærkyndigt Medlem).

Dommer i Københavns Amts søndre Birk m. v. *H. Anker* (udpeget af den danske Dommerforening).

Kredsdyrlæge *Edwin Jensen*, Aalborg (udpeget af de samvirkende danske Landboforeninger).

Godsejer *J. Jessen*, Løgismose, Haarby (udpeget af de samvirkende danske Landboforeninger).

¹⁾ Beretningerne om de samvirkende danske Landboforeningers Virksomhed i Aarene 1921—22, 1922—23 og 1923—24 (henholdsvis Side 79 ff, 85 ff og 108—09).

²⁾ Aftrykt nedenfor som Bilag 6 (Side 163).

Husmand *P. M. Jensen*, Støvring, Randers (udpeget af de samvirkende danske Husmandsforeninger).

Gaardejer *H. P. Nielsen*, Danehøj, St. Heddinge (udpeget af de samvirkende danske Husmandsforeninger).

Som Udvalgets Sekretær har Sekretær i Justitsministeriet *H. L. Thomsen* fungeret.

Som Resultat af Udvalgets Arbejde foreligger nu nærværende Betænkning.

III. Det af Udvalget indhentede Materiale.

Udvalget har afholdt en Række Møder og har i disse drøftet saavel det principielle Spørgsmaal om Bibeholdelse eller Afskaffelse af Voldgiftsinstitutionen som Spørgsmaalet om en Revision af Enkelthederne i Husdyrvoldgiftsloven af 12. Juni 1922.

Til Belysning af den gældende Ordnings Virkninger har Udvalget ved Justitsministeriets Bistand gennem Amterne indhentet Oplysning om Antallet af Husdyrvoldgiftssager for hele Landet i Aarene 1934 og 1935, om, hvor mange af Sagerne der er blevet afvist eller hævet, hvor mange der er blevet forligt, og hvor mange paakendt af Voldgiftsmændene, om Størrelsen af Omkostningerne i de forskellige Kategorier af Sager, om Antallet af Ankesager, om, hvor mange af de indankede Afgørelser, der er blevet ændret i væsentlig Grad, og om Omkostningerne i Ankesagerne. De indhentede Oplysninger er bearbejdet af Udvalgets Sekretær; som Resultat foreligger den som Bilag 4 aftrykte Statistik.

Med Hensyn til *Forligshyppigheden* viser den nævnte Statistik, at af 3 898 Sager, der i 1934 og 1935 indbragtes for Voldgiftsmænd, forligtes de 2 046, altsaa lidt over Halvdelen, medens 595 afvistes eller hævedes af Klageren, og 1 257 paakendtes i første Instans. Bortses fra de afviste og hævede Sager, er Forligsprocenten ca. 62 pCt.

For i det Omfang, det er gør ligt, at fremskaffe en Belysning af Forligsprocenten for de Sager, der behandles ad almindelig Retsvej, har Udvalget dernæst gennem det statistiske Departement indhentet nedenstaaende Oplysninger, dels om, hvor mange Sager der forliges ved de almindelige Forligskommissioner, dels om, hvor mange af de for Underretterne indbragte Sager, der forliges i Retten. Oplysningerne, der angaar Aaret 1935, angives særskilt for København og for Provinsen, da Forligsmæglingen i københavnske Byretssager ikke foregaar ved Forligskommissionen, men i Retten (Frederiksberg medtages ikke).

Københavns Byret.

Hævede og bortfaldne Sager.....	4 767
Forligte Sager.....	7 231
Paadømte Sager.....	8 320
	20 318

Forligsprocenten er herefter ca. 36 pCt. Bortses fra hævede og bortfaldne Sager, er Forligsprocenten 46.

P r o v i n s e n.

Forligskommissionerne.

Hævede Sager.....	9 453
Forligte Sager.....	23 811
Henviste til Retten.....	37 791
	71 055

Tallene for Forligskommissionerne kan ikke anvendes til Udregning af en reel Forligsprocent, da der under Tallet for »forligte« Sager indbefattes ikke alene virkelige Forlig, men ogsaa ratihaberede frivillige Forlig. I et betydeligt Antal Tilfælde (ialt 28 062 Sager) er Tallene i de til det statistiske Departement indgivne Indberetninger imidlertid angivet særskilt for virkelige Forlig og for ratihaberede frivillige Forlig; disse Særangivelser viser, at de ratihaberede frivillige Forlig udgør ca. 40 pCt. af de »forligte« Sager. Regner man nu med, at 40 pCt. af de ovennævnte 23 811 Sager er ratihaberede frivillige Forlig, medens Resten, ca. 14 300, er virkelige Forlig, bliver Forligsprocenten (for de virkelige Forlig) ca. 23 pCt. Bortses fra hævede Sager, bliver Procenten 27.

Underretterne udenfor København og Frederiksberg.

Hævede og bortfaldne Sager.....	8 519
Forligte Sager.....	5 340
Paadømte Sager.....	22 506
	36 365

Forligsprocenten er ca. 15 og, hvis der bortses fra hævede og bortfaldne Sager, ca. 19 pCt.; disse Procenter giver imidlertid et misvisende Billede af Underretternes Forligsevne, idet der fra det Materiale, der forelægges Underretterne, i Forvejen er udsondret de Sager, i hvilke Forligskommissionerne har opnaaet Forlig. Et rigtigt Billede af Forholdet faas, hvis man lægger de i Retten forligte 5 340 Sager til de ca. 14 300 »virkelige« Kommissionsforlig, hvorved faas ialt 19 640 forligte Sager. Sættes dette Tal i Forhold til det samlede Antal paabegyndte Sager, nemlig 71 055 Sager, viser den virkelige Forligsprocent udenfor København og Frederiksberg sig at være ca. 28, og hvis der bortses fra hævede og bortfaldne Sager, ca. 38 pCt.

Af de nu anførte Oplysninger kan dog ingen direkte Slutninger drages med Hensyn til Forligsmuligheden i Husdyrsager henholdsvis ved Husdyrvoldgiftsret og ved de ordinære Domstole. Dels maa det erindres, at Statistikken for de sidstnævntes Vedkommende omfatter Sager af højst uensartet Beskaffenhed, med Hensyn til hvilke Forligsmulighederne naturligvis ikke uden videre kan sidestilles med de tilsvarende Muligheder i den egenartede Gruppe af Sager, hvormed Husdyrvoldgiftsretterne beskæftiger sig; dels og navnlig omfatter de »paadømte Sager« for Domstolenes Vedkommende et utvivlsomt meget betydeligt Antal Udeblivelsessager, navnlig rene Inkassations-sager, i hvilke der overhovedet ikke foreligger nogen egentlig Retstvist mellem Parterne, og hvor selve Foretagelsen af Forligsprøve ogsaa faktisk udelukkes ved, at Indstævnte ikke giver Møde hverken for Forligskommission eller for Ret.

Med Hensyn til Behandlingens *Bekostelighed* viser det ovennævnte gennem Amterne indhentede statistiske Materiale, der ikke indbefatter Udgiften til eventuel Sagerførerassistance, følgende:

Sager, der hæves eller afvises eller forliges ved Voldgiftsmændenes Bistand, medfører gennemsnitlig en Udgift for Parterne til Omkostninger paa 19 Kr. pr. Sag; Udgiften ved de hævede eller afviste Sager er lidt mindre end ved de forligte Sager; i de Tilfælde, hvor den indgaaede Statistik har muliggjort en Opgørelse for forligte Sager for sig, har Udgiften vist sig at være 20 Kr. pr. Sag. Omkostningerne ved Sager, der blev paakendt i 1. Instans ved Voldgiftsmændene, er gennemsnitlig 47 Kr. pr. Sag (heri indbefattet Forligsmødeudgiften).

For Sager, der indankes for de staaende Voldgiftsdomstole, viser de modtagne Oplysninger, der ikke er helt saa udtømmende som for 1. Instans-Sagerne, en Gennemsnitsudgift under Anken paa 53 Kr. pr. Sag.

Endvidere har Udvalget, ligeledes ved Justitsministeriets Bistand, gennem Amterne indhentet *Oplysning fra alle staaende Voldgiftsdomstole om den samlede Voldgiftsdomstols Erfaringer med Hensyn til Voldgiftsordningen*, derunder om, hvorvidt der ønskes Reform i Ordningens Principper og Enkeltheder. De staaende Voldgiftsdomstole er samtidig forespurgt, om Voldgiftsdomstolene anser Købelovens Regler angaaende de materielretlige Betingelser for Erstatningsansvar og Kontraktophævelse for bindende for Voldgiftsdomstolene i Husdyrsager — bortset fra modstaaende Aftaler mellem Parterne —, eller om der har udviklet sig særlige Kutymen i Strid med Købelovens Regler, og da hvilke. De staaende Voldgiftsdomstoles Besvarelser af disse Spørgsmaal er gengivet i Uddrag nedenfor, Bilag 1 (Side 43 ff).

Gennem Justitsministeriet er der dernæst rettet Forespørgsler til *Sagførerraadet* og til *det veterinære Sundhedsraad* om, hvorvidt disse Institutioner maatte sidde inde med Erfaringer med Hensyn til de Bekostninger, som den gældende Voldgiftsordning forvolder Befolkningen. Medens det veterinære Sundhedsraad har svaret, at Raadet ikke er i Besiddelse af saadanne Erfaringer, er der fra Sagførerraadet indgaaet et meget betydeligt Materiale, indhentet gennem Kredsbestyrelserne; dette Materiale er aftrykt nedenfor som Bilag 3 (med Underbilag, Side 64 ff).

Endelig er der gennem *Udenrigsministeriet* indhentet Oplysning om, hvorvidt der i Norge, Sverige og Tyskland gælder en særlig Ordning med Hensyn til den processuelle Behandling af Husdyrtvistigheder. De modtagne Besvarelser gik ud paa, at Spørgsmaalet maatte besvares benægtende.

Umiddelbart efter Udvalgets Nedsættelse anholdt Hestehandlerforeningen for København og Omegn Justitsministeriet om, at Udvalget maatte blive suppleret med en Repræsentant for Heste- eller Kreaturhandlerne, subsidiært om, at det maatte blive henstillet til Udvalget at søge Oplysning hos Foreningen om dens Synspunkter. Justitsministeriet svarede i Skrivelse af 15. Juni 1936, at Ministeriet ikke mente at kunne udvide Udvalget med flere Medlemmer, hvorhos Ministeriet samtidig tilstillede Udvalget Hestehandlerforeningens Andragende.

Udvalget har derefter sat sig i Forbindelse med Hestehandlerforeningen for København og Omegn og har i et Udvalgsmøde modtaget Foreningens Repræsentant, Dyr-læge B. A. Mortensen, København, der overfor Udvalget har redegjort for Foreningens Syn paa Voldgiftsordningen. En af Dyr-læge B. A. Mortensen afleveret skriftlig Redegørelse er aftrykt som Bilag 7. Udvalget har endvidere modtaget skriftlige Henvendelser fra følgende Foreninger: Fyens Kreaturhandlerforening, Fyens Stifts Hestehandlerforening og Sydjydsk Hestehandlerforening. De paagældende Henvendelser, der alle er gennemgaaet i Udvalgsmøderne og inddraget under Udvalgets Overvejelser, er aftrykt som Bilag 8—10.

IV. Den principielle Ordning af Retsplejen i Husdyrsager.

Fra Udvalgsarbejdets Begyndelse har der indenfor Udvalget gjort sig stærkt afvigende Meninger gældende med Hensyn til den principielt rigtige Ordning af Retsplejen i Husdyrsagerne. Medens de juridiske Medlemmer fra først af har hævdet, at den mest rationelle Ordning vilde være en Henlæggelse af Sagerne til de ordinære Domstole under Medvirkning af sagkyndige Meddommere (Husdyrretter), har Udvalgets øvrige Medlemmer gjort sig til Talsmænd for at bibeholde den nuværende Voldgiftsordning i dens Hovedtræk. Fra begge Sider har der været udarbejdet Forslag sigtende til at gennemføre de paagældende Udvalgsgruppers principale Synspunkter, ligesom der har været formuleret forskel-

lige Kompromisforslag, som man dog senere har opgivet, navnlig under Hensyn til de dermed forbundne tekniske Vanskeligheder.

Under de indgaaende saglige Drøftelser, som har været forbundet med Udarbejdelsen af de her nævnte Forslag, har begge Grupper faaet en nøje Forstaaelse af de for begge de nævnte Hovedsynspunkter talende Betragtninger. Forinden Udvalget gør Rede for det Forslag, hvorom man er enedes som Resultat af de nævnte Overvejelser, skal man her anføre de Hovedbetragtninger, der fra hver Side er gjort gældende for og imod en principiel Henlæggelse af Sagerne til de ordinære Domstole.

A. Fra juridisk Side (Dommer Anker og Professor Hurwitz) er navnlig fremhævet følgende:

»Ved Lovgivningen om Voldgift i Tvistigheder angaaende Handel med Husdyr¹⁾ er et vigtigt Omraade af private Retstrætter blevet unddraget Domstolenes Paakendelse og henlagt til særlige Retter, der i første Instans er uden retskyndige Dommere. Disse Retter er trods deres Betegnelse ikke Voldgiftsretter i almindelig Forstand²⁾. De træder i Virksomhed, uden at Parterne ved nogen udtrykkelig Aftale har bundet sig til at lade deres Mellemværende afgøre ved Voldgift, og Parterne er uden Indflydelse paa Retternes Sammensætning. Kun det Moment af Frivillighed bestaar, at det tillades Parterne ved Handelens Indgaaelse at tage Forbehold om Stridighedens Afgørelse ad sædvanlig Retsvej. Men denne Undtagelsesregel har nærmest kun formel Betydning. Saafremt en Part i Handelens Øjeblik overhovedet har Tanke for, at der kræves en særlig Aftale for at faa eventuelle Stridigheder henlagt til Domstolene, vil han dog som Regel kvie sig ved at rejse Krav om en saadan Aftale. Allerede det Forhold, at Spørgsmaalet om Proces drages frem, medens Handelen staar paa, kan virke skræmmende paa Modparten eller af ham opfattes som Udtryk for en vis Mistillid. Men selv om Kravet fremsættes, vil den anden Part, der ønsker, at Voldgiftsloven skal finde Anvendelse, eller som maaske ikke kan overskue Følgerne af en Særaftale, eller som frygter en Fælde, staa stærkt, naar han afviser Kravet. Formodningen er ikke for, at Handelen vil gaa itu af den Grund. I Praksis er Forholdet da ogsaa det, at den gældende Ordning virker som en obligatorisk Ordning, idet Undtagelsesregelen om Forbehold af Domstolenes Kompetence faktisk er blevet uden synderlig Anvendelse udenfor Auktionssalg.

En Undtagelseslovgivning, der paa den anførte Maade afskærer Benyttelsen af den almindelige Retsvej, maa til sit Forsvar kunne paaberaabe sig stærke saglige Grunde³⁾. Ser man paa den Begrundelse, der i sin Tid blev givet til Støtte for Indførelsen af den første Husdyrvoldgiftslov (Loven af 19. April 1907), maa det erkendes, at der heri fremhæves Hensyn, som under den daværende Retsplejeordning havde en ikke ringe Vægt, nemlig

¹⁾ Jfr. om Lovenes Historie ovenfor Side 5—6.

²⁾ Jfr. H. Munch-Petersen, Den danske Retspleje, 2. Udg. II. S. 507—08: »Helt udenfor ethvert sandt Begreb om Voldgift falder derimod den »Voldgift« i Tvistigheder angaaende Handel med Husdyr, som hjemles ved Lov (Nr. 234) af 12. Juni 1922....«. (Cfr. dog herved nedenfor S. 20.

³⁾ Ved Fremsættelsen i Folketinget af Forslaget til Husdyrvoldgiftsloven af 8. Juni 1912 fremhævede Justitsminister Bülow, at det er en Uting, at Borgerne drages bort fra Domstolene, der ifølge Grundloven skal afgøre Retstvistigheder, og at Ordningen kun kunde have en vis Berettigelse, saalænge Retsplejereformen ikke var gennemført, Folket. Tid. 1911—12, Sp. 5879, se ligeledes Alfr. Christensen i Folket. Tid. 1911—12, Sp. 6507 og 6511, samt 1916—17 Sp. 2646, Godskesen Landstings Tid. 1916—17 Sp. 1763 og 1921—22 Sp. 128, Kirk Folket. Tid. 1921—22 Sp. 6144, Pürschel Folket. Tid. 1921—22 Sp. 6147 samt Artikler i Ugeskrift for Retsvæsen (U. f. R.) 1906 B. S. 49—56, 65—66, 1907 B. S. 193—201, 1908 B. S. 69—72, 195—200, 1911 B. S. 71—73, 150—153, 161—166, 187—191, 303—304, 1912 B. S. 89—90, 1913 B. S. 212—14, 1917 B. S. 73—74, 105—114, 1921 B. S. 243—245, 329—331, 1922 B. S. 20.

Hensynet til at undgaa den ordinære Retsplejes *Langsomhed* og *Bekostelighed* og Hensynet til at skabe en med *særlig Sagkundskab* udrustet Ret i Tvistigheder angaaende Mangler ved Husdyr. Som det nærmere skal paavises, kan imidlertid ingen af disse Hensyn længere paaberaabes, efter at Retsplejereformen af 1916 i en Aarrække har virket i Praksis, saaledes at der haves et virkeligt Sammenligningsgrundlag mellem den moderne Retspleje ved Domstolene og Retsplejen ved Husdyrvoldgiftsretterne.

Hvad først angaar Retsforfølgningens *Varighed* er det formentlig ikke rigtigt, at Voldgiftsretsbehandlingen gennemgaaende er hurtigere end Behandlingen af tilsvarende Sager ved de ordinære Domstole¹⁾. Ifølge den nugældende Voldgiftsretslovs § 6, Stk. 2, skal Kendelse i første Instans som Regel afsiges inden 6 Ugers Forløb fra den Dag, da Voldgiftsmændene er udmeldt. Men er Spørgsmaal Sagen vedrørende indbragt til det veterinære Sundhedsraads Betænkning, hvad meget hyppigt er Tilfældet, eller er det »af anden Grund ugørligt« at tilvejebringe de nødvendige Oplysninger indenfor den nævnte Frist, kan der fastsættes Forlængelser af denne i indtil to Gange fire Uger, jfr. den anførte Lovbestemmelse. Faktisk trækker Sagen ofte stærkt i Langdrag allerede i første Instans, dels paa Grund af, at der skal indhentes sagkyndige Erklæringer²⁾, dels fordi Vidneafhøringer skal finde Sted ved den ordinære Ret. I Modsætning til den oprindelig fastsatte Ordning, der udelukkede Appel, kan dernæst efter den gældende Lovs § 7 Appel til en staaende Voldgiftsret finde Sted med Overøvrighedens Tilladelse, jfr. herom nærmere nedenfor, men for denne Appelbehandlings Varighed gælder tilsvarende Regler som for Behandling i 1. Instans. Selve Appelfristen er ganske vist ifølge § 8, Stk. 1, noget kortere end Ankefristen for Underretsdomme (14 Dage mod 4 Uger), men en tilsvarende Forkortelse vilde vel — hvis det findes af afgørende Betydning — kunne foreskrives for Anke fra Underret til Landsret i disse Sager. Nogen Forkortelse af de ovenfor angivne Frister for Behandlingen for Voldgiftsretterne vil derimod ikke være praktisk gennemførlig. Naar bortses fra den Fremskyndelse af Sagsbehandlingen, der kan opnaas i de Tilfælde, hvor Sagerne afgøres forligsmæssigt, i hvilken Retning der, som det paavises i det følgende, gælder de samme Muligheder, hvad enten Sagen behandles for Voldgiftsret eller i den ordinære Retspleje, kan der ikke i den gældende Ordning paapeges nogen Omstændighed, der sikrer eller blot muliggør en særlig hurtig Procesmaaade. Tværtimod vil Sagsbehandlings Udspaltning i en Hovedforhandling for Voldgiftsretten og Vidneførsler ved Underretterne afgive Formodning for, at Voldgiftsretsbehandlingen bliver langsommere end Domstolsbehandlingen, der i vidt Omfang muliggør, at Vidnerne afhøres ved den dømmende Ret. Hertil kommer, at den almindelige Retspleje indeholder en Række Muligheder for Sagens Fremskyndelse, som ikke findes i Voldgiftsprocessen, saaledes den ved Retsplejelovens § 302, som den er ændret ved Lov Nr. 209 af 23. Juli 1932, indførte Adgang for Retten til at indkalde Parterne til personlig Afhøring under Ansvar straks paa Sagens første Tægtedag, Dommerens øvede Procesledning og hans juridiske Sagkundskab, der paa Stedet kan klare Tvivlsspørgsmaal, der uden denne Sagkundskab kan sinke Sagens Behandling.

Det næste Spørgsmaal er, om Voldgiftsretslovgivningen har skabt en *billigere* Retspleje. Til Besvarelse af dette Spørgsmaal har Udvalget, som omtalt ovenfor Side 9, indhentet et omfattende Materiale, jfr. Bilag 4.

Sammenholdes dette Materiale med de som Bilag 5 aftrykte Oplysninger om de almindelige Retsafgifter, samt med de gennem Sagførerraadet indhentede Besvarelser fra Kredsbestyrelserne, faar man et klart Billede af, at Husdyrvoldgiftslovgivningen

¹⁾ Fremdraget paa Rigsdagen bl. a. af Godskesen i 1921, Landstings Tid. 1921—22, Sp. 129.

²⁾ Jfr. Beretning om De samvirkende danske Landboforeningers Virksomhed i Aaret 1931—32, S. 73.

medfører en i Sammenligning med den ordinære Retspleje *væsentlig bekosteligere Retspleje*¹⁾. Her overfor kan det ikke indvendes, at de større Udgifter til Voldgiftsretterne udlignes ved, at Parterne her i mindre Omfang maa benytte Sagførerassistance end ved de almindelige Retter. Dels maa vi — i Overensstemmelse med talrige Udtalelser fra Kredsbestyrelserne — antage, at der faktisk i vidt Omfang benyttes Sagførerhjælp ved Voldgiftssagerne, navnlig naar disse appelleres, dels er der ingen Grund til at antage, at der i de Tilfælde, hvor Sagførerassistance nu kan undværes, skulde være større Anledning til at paakalde den, fordi Sagerne blev henlagt til Underret med sagkyndige Bisiddere. Snarere vil der i mindre Omfang blive Brug for Tilkaldelse af Sagfører, naar Parterne kan regne med Dommerens juridiske Vejledning og Instruktion, jfr. Retsplejelovens § 429, Stk. 2, om Underretsdommerens Pligt til at vejlede Parter, der ikke møder ved Sagfører, med Hensyn til, hvad de bør foretage til Oplysning af Sagen, og iøvrigt til Varetagelse af deres Tarv under denne. Hertil kommer, at Parterne ved Sagernes Henlæggelse til Underret opnaar positive økonomiske Goder, som de i alt Fald efter den nugældende Lov maa savne, nemlig dels en Ret i Medfør af Retsplejelovens § 425 til at fordre Stævningen affattet vederlagsfrit af Retten i visse Tilfælde, om fornødent med Indkaldelse til Møde for Forligskommission, dels Adgang efter Retsplejelovens Kapitel 31 til at opnaa fri Proces efter de i Almindelighed herom gældende Betingelser.

Hvad endelig angaar Hovedargumentet for den særlige Procesmaade i Husdyrsager: Nødvendigheden af, at der ved Paadømmelsen af disse Sager medvirker Personer, der har Sagkundskab med Hensyn til Husdyr og Husdyrhandler, er der sikkert fra alle Sider Enighed om, at en saadan Nødvendighed bestaar. Selv om en juridisk Dommer kan høste megen Belæring af Erklæringer, der indhentes fra Dyr læger og det veterinære Sundhedsraad, kan den ad denne eller lignende Veje forskaffede Viden naturligvis ikke erstatte den Sum af praktisk Erfaring og faglig Kendskab, som Landmænd i Kraft af deres Erhverv besidder paa dette Omraade. Men som det allerede ofte er fremhævet i Diskussionen om Husdyrvoldgiftsloven, fører denne Erkendelse jo ingenlunde til helt at *udskyde* det juridiske Element af Domstolen, men kun til at *supplere* dette med den nødvendige faglige Sagkundskab og Erfaring²⁾. I Sager om Husdyrhandler indgaar jo ikke blot Spørgsmaal om den faktiske Bedømmelse af paaberaabte Mangler eller Skøn over, hvad Parterne har aftalt eller forudsat, men ogsaa rent retlige Spørgsmaal, hvis Afgørelse kræver et indgaaende Kendskab til gældende Lov, først og fremmest Købeloven. Det maa herved erindres, at det ikke har været Meningen med Husdyrvoldgiftsretternes Indførelse, at disse Retter skulde staa frit overfor Købeloven og den øvrige materielretlige Lovgivning, jfr. nedenfor Side 20 ff. Voldgiftsmændene er altsaa bundet af gældende Ret paa ganske samme Maade som de ordinære Domstole. Men det siger sig selv, at hvad man saaledes er bundet af, bør man ogsaa have det bedst mulige Kendskab til. Uden dette Kendskab maa, hvad Erfaringen ogsaa uomtvisteligt bekræfter, Afgørelserne blive usikre og uensartede³⁾, og her overfor er det en daarlig Trøst, at der til en vis Grad kan bødes herpaa ved Appel til en Ret, der indeholder juridisk Sagkundskab.

¹⁾ Fremdraget paa Rigsdagen bl. a. af Godskesen i 1921, Landstings Tid. 1921—22, Sp. 131. Eksempler paa Bekosteligheden findes ogsaa fremdraget i U. f. R. 1909 B. S. 270 og 1910 B. S. 149 samt flere andre Steder.

²⁾ Paa Rigsdagen har bl. a. Godskesen gjort gældende, at naar Lægdommere skal virke til Gavn, maa de virke i Forening med retslærde Dommere, Landstings Tid. 1916—17, Sp. 1761, jfr. ligeledes Svend Kaarsen i U. f. R. 1917 B. S. 107.

³⁾ I U. f. R. er adskillige Gange fremdraget Eksempler paa, at Voldgifterne i deres Kendelser har tilsidesat de almindelige Retsprincipper, U. f. R. 1910 B. S. 147, f. Eks. det kontradiktoriske Princip, U. f. R. 1908 B. S. 71. Svend Kaarsen hævder i U. f. R. 1917 B. S. 105, at Voldgiftsordningen har bevirket, at de materielle Retsregler om Køb og Salg af Husdyr her i Landet praktisk talt staa i Fare for at blive ubestemmelige.

Naar Kravet om en sagkyndig Domstol efter det anførte ubetinget maa føre til en *Forening* af det juridiske og fagkyndige Element, betyder dette ikke, at der maa skabes Retter, som i deres Sammensætning afviger fra, hvad der i øvrigt er kendt og prøvet i dansk Retspleje. De nu bestaaende helt ujuridiske Husdyrvoldgiftsretter er et ganske ekstraordinært Led i vort Retsvæsen. I det Øjeblik, de omdannes til Domstole, sammensat af Jurist og Lægmænd, gaar de derimod ind paa lige Linie med en Række fra alle Sider anerkendte, udmærket fungerende faglige Retter, nemlig Sø- og Handelsretten i København og de udenfor København bestaaende Søretter og Handelsretter, jfr. Retsplejelovens §§ 18 og 20, de sidstnævnte bestaaende af Underretsdommeren som Formand og 2 handelskyndige Mænd. De Erfaringer, der fra disse Retters Virksomhed er vundet med Hensyn til, hvor sagligt tilfredsstillende Samarbejdet mellem den juridiske og fagmæssige Sagkundskab fungerer, suppleres af tilsvarende Erfaringer fra den faste Voldgiftsrets Indsats paa Arbejdsstridighedernes Omraade. Ved Domsmandsinstitutionens nylig stedfundne Gennemførelse, hvorved Retterne i alle vigtigere Straffesager tiltrædes af Lægmænd, har det dømmende Samarbejde mellem Jurister og Ikke-Jurister endvidere faaet en saadan Udstrækning, at denne Retsplejeform for en væsentlig Del af Retsplejens Omraade er den gældende Normalordning. Endelig maa henvises til den nu ved Lov Nr. 54 af 23. Marts 1937 indførte »Bolgiret« i Lejesager i København, jfr. nedenfor S. 19.

Der har her fundet en Udvikling Sted, som yderligere forrykker de Forudsætninger, ud fra hvilke man i 1907 indførte de særlige Husdyrvoldgiftsretter. Kravet om Sagkundskab er ikke blevet mindre siden dengang. Men Udviklingen har i langt højere Grad end for en Menneskealder siden understreget Hensigtsmæssigheden af, at det juridiske og læge Element samarbejder Side om Side i samme Domstol.

I det foregaaende er paavist, at de oprindelig paaberaabte Grunde for de særlige Husdyrvoldgiftsretter — den forventede større Hurtighed og Billighed samt Nødvendigheden af særlige Domstole — nu er uden Vægt. Selv om dette maatte erkendes af Institutionens Tilhængere, er dog hermed endnu ikke givet, at der kan paaregnes Enighed om dens Afskaffelse eller Omdannelse. I de senere Aar er nemlig andre Begrundelser for dens Bibeholdelse traadt i Forgrunden. Disse samler sig navnlig om to Punkter:

1. Voldgiftsretterne maa ikke bedømmes først og fremmest efter den Procesmaade, de giver Anledning til i de Tilfælde, hvor Sagerne føres igennem til Dom (Voldgiftskendelse), men efter de langt talrigere Tilfælde, hvor Striden ender med Forlig. *Voldgiftsinstitutionens Værdi ligger hovedsagelig i dens Betydning som Forligsfaktor.* Og
2. uanset, hvad der kan anføres af saglige Argumenter mod Husdyrvoldgiftsinstitutionen, er det et Faktum, at den virker til Landbefolkningens Tilfredshed. Der er derfor ikke fra Landbrugsorganisationernes Side noget Ønske om at faa den afskaffet, men kun om at faa indført visse Reforme under Bibeholdelse af dens Hovedprincipper.

Vi har nøje overvejet Værdien af disse Betragtninger og skal herom udtale følgende:

Hvad angaar Forholdet mellem Husdyrvoldgiftsretternes og de almindelige Domstoles Betydning som Forligsfaktorer henvises til Udviklingen ovenfor Side 8—9, hvoraf fremgaar, at der ikke af det foreliggende Materiale kan drages nogen bestemt Slutning om, at Voldgiftsretten i højere Grad skulde fremme Forlig, end Tilfældet er med Hensyn til Domstolene.

Hvad angaar Henvisningen til den paastaaede Tilfredshed hos Befolkningen med den gældende Procesmaade i Husdyrsager, maa vi bestride, at denne Procesmaade i sin nuværende Form virkelig fungerer tilfredsstillende. I saa Henseende henvises navnlig til de talrige, gennem Kredsbestyrelserne indhentede Udtalelser fra Landets Sagførere,

der i særlig Grad har Lejlighed til at følge Husdyrsagerne og lære deres KONSEKVENSER for Parterne at kende samt til at drage Sammenligninger mellem disse Sagers og almindelige Retssagers Behandling. Det maa i denne Forbindelse fremhæves, at Sagførerne maa antages at staa ganske uhildede i deres Bedømmelse af de dem forelagte Spørgsmaal. Dels er der, som ovenfor nævnt, ingen Anledning til at antage, at Sagførerassistance skulde være mere paakrævet ved de ordinære Retter end ved Husdyrretterne; dels rummer Procesførelse i de omhandlede Sager for det store Flertal af Sagførere intet hverken økonomisk eller paa anden Maade tillokkende. Overfor den saa at sige enstemmige Fordømmelse af den nugældende Ordning, der fremgaar af de med mange konkrete Eksempler bilagte Erklæringer fra Sagførerne Landet over, findes det ikke, at de Udtalelser fra de staaende Voldgiftsdomstole, der gaar i modsat Retning, kan være afgørende. Derimod bekræftes det gennem Kredsbestyrelserne fremskaffede Materiale af selve de Forhandlinger indenfor Landbrugsorganisationerne, der har ført til, at Henvendelse er sket til Justitsministeriet om Nedsættelse af et sagkyndigt Udvalg til Gennemgang af den bestaaende Lovgivning. Ganske vist har det ikke med denne Henvendelse været tilsigtet at søge den gældende Ordning Grundprincipper ændrede, men det er vor Opfattelse, at de Reformønsker, der har motiveret Henvendelsen, for saa vidt de overhovedet angaar Sagernes processuelle Behandling, kun kan opfyldes paa tilfredsstillende Maade gennem en Principændring med Hensyn til Retternes Sammensætning.

Dersom det i Overensstemmelse med det ovenfor anførte maa antages, at der ved de ordinære Domstole kan gennemføres en Retspleje i de nu til Husdyrvoldgiftsretterne henviste Sager, der i alle Henseender byder baade Landbefolkningen og den øvrige Befolkning er billigere og bedre Behandling af disse Sager, maa prestigemæssige og lignende Hensyn vige her overfor, omend man meget vel forstaar den Sympati, hvormed man indenfor vide Kredse i Landbruget omfatter Voldgiftsretterne som Landbefolkningens »egne Domstole«.

I det foregaaende er omtalt og vurderet de Argumenter, der positivt har været anført til Støtte for Voldgiftsretterne. Naar disse Argumenter viser sig uholdbare, er dermed i og for sig tilstrækkelig Begrundelse givet for at henlægge Sagerne til de ordinære Retter (med sagkyndige Meddommere). Men man skal dog kort opridses de Anker, der direkte retter sig mod de bestaaende Voldgiftsretter. Disse fremgaar tildels af det ovenfor anførte: Man anser Behandlingen for at være for dyr, jfr. Voldgiftslovens §§ 5 og 8 om Honorar og Befordringsgodtgørelse til Voldgiftsrettens Formand og øvrige Medlemmer, og man anser Afgørelserne for at være ubetryggende i retlig Henseende. Dette sidste beror ikke blot paa, at Voldgiftsmændene mangler Retskyndighed, men ogsaa paa, at Voldgiftsloven langt fra byder de samme processuelle Garantier for Sagens grundige og upartiske Behandling som Retsplejeloven. Dette gælder ogsaa med Hensyn til den ved Loven af 1912 indførte Appelordning, der betinger Anke af Overøvrighedens Tilladelse. Denne Ordning, der i et paa Forhaand uvist Omfang gør de underordnede Husdyrvoldgiftsretters Afgørelser inappellable, medvirker ogsaa til, at en Række ubillige Forlig kan gennemtvinges. Mod Institutionen taler fremdeles, at Vidne- og Partsforklaringer ikke kan fordres afgivet under Ansvar for Voldgiftsretten, at dennes Kompetence er begrænset til Sager om Handelen Tilbagegang i Anledning af Mangler ved det afhændede og om Erstatning eller Afslag i Anledning af saadanne Mangler, medens Sager om Købesummens Betaling eller Sager om Skade paaført Køberen ved Smitte af hans Besætning gennem det indkøbte Husdyr henhører under de almindelige Domstole, hvorved vanskelige processuelle Forhold kan opstaa.

Foruden denne Kritik, der retter sig mod Ordningens almindelige Principper, er der fremsat forskellige Indvendinger mod Ordningens Detailler og dens praktiske Virk-

ninger. Saaledes er det blevet fremhævet, at Ordningens Fortrin — de sagkyndige Dommere — ikke er nogen Nytte til, hvis Striden drejer sig om, hvorvidt en Fejl ved et Dyr er synlig eller usynlig, thi dette Skøn er medicolegalt (Krabbe i Rigsdagstidende, Folkeetingets Forhandlinger 1905—06 Sp. 4644), eller hvis Afgørelsen afhænger af en Vidneforklaring (sammesteds Sp. 4645), eller hvis der er Tvivl om et Dyrs Identitet (sammesteds Sp. 4646).

Endvidere, at Voldgiftsretterne fordeler Sagsomkostningerne uretfærdigt (U. f. R. 1908 B. S. 72), at Voldgiftsretterne paakender Spørgsmaal, der henhører under Domstolens Kompetence, f. Eks. om en Handel er indgaaet eller ikke (U. f. R. 1910 B. S. 220), at Voldgiftsretterne har Tendens til at paalægge Sælgeren Bevisbyrden for, at det solgte Dyr var fejlfrit (U. f. R. 1913 B. S. 10—13), og at Voldgiftskendelserne undertiden affattes som »uendelige« Domme (U. f. R. 1908 B. S. 199).

Endelig indeholder U. f. R. et betydeligt Antal Eksempler paa forkerte Afgørelser, truffet af Voldgiftsretterne i »oplagte« Tilfælde, se f. Eks. U. f. R. 1908 B. S. 195 og 199, U. f. R. 1911 B. S. 71 ff., 150 ff., 187 ff. og 303 ff.«

B. Overfor de her anførte Betragtninger har man fra Udvalgets Veterinærer og Landbrugsrepræsentanters Side særlig anført følgende:

»Man vil ikke bestride, at Voldgiftsinstitutionens Oprindelse til Dels er motiveret ved den dagældende Retsplejes Langsomhed og Omstændelighed, og at dette Forhold har medvirket til Rigsdagens Vedtagelse af de første Voldgiftslove. Det nævnte Motiv er dog ikke berørt i de Henvendelser til Regeringen, der var den umiddelbare Aarsag til Fremsættelsen af Voldgiftslovforslaget i 1906, og har næppe nogen Sinde været Landbefolkningen bevidst. Saa vel de Mænd, der tog Initiativet til Voldgiftsinstitutionens Indførelse, som Befolkningen baade dengang og senere har opfattet Voldgiftsafgørelsesmaaden alene som et i sig selv egnet Middel til Simplificering og Fremskyndelse af Sagerne, til Fremme af reel Handel med Husdyr og til Hindring af uheldige Former for Mellemlandervirksomhed.

De paagældende Udvalgsmedlemmer, der tilsammen repræsenterer et betydeligt Kendskab til Landbefolkningen i Landets forskellige Egne, har nu det bestemte Indtryk, at Befolkningen, der i 30 Aar har anvendt Voldgiftsinstitutionen ud fra det nævnte Synspunkt, ikke nærer noget som helst Ønske om at se Voldgiftsinstitutionen afskaffet, men at der tværtimod i det store og hele hersker Tilfredshed med og Tillid til Voldgiftsinstitutionen i dens nuværende Skikkelse. Dette Indtryk finder man yderligere bestyrket derigennem, at den Kritik, der er fremkommet under Rigsdagsbehandlinger angaaende de forskellige Husdyrvoldgiftslove udelukkende er fremsat af Rigsdagens Fagjurister, medens Landbrugsrepræsentanterne stedse har udtrykt Tilfredshed med og Anerkendelse af Forslagene. I samme Retning — og dette tillægger man betydelig Vægt — taler ogsaa det overvejende Flertal af de til Udvalget indgaaede Udtalelser fra de staaende Voldgiftsdomstole og de nedenfor (Side 105—09) citerede Henvendelser fra Heste- og Kreaturhandlerforeninger, der alle — bortset fra Hestehandlerforeningen for København og Omegn — gaar ind for Voldgiftsordningen. At de fra Sagførerraadet indgaaede Sagførerudtalelser bryder Staven over Voldgiftsinstitutionen, tillægger vi her overfor relativt ringe Vægt, dels fordi Sagførerne ifølge deres Uddannelse og Kald naturligt er indstillet imod Lægmandsretter, dels fordi Sagførerne ifølge vor Mening ikke har tilstrækkelig Kendskab til Landbefolkningens Synspunkter paa dette Omraade og til Voldgiftsinstitutionens praktiske Virkninger, idet Sagførerne ikke ser det store Flertal af velbehandlede Voldgiftsager, men kun de enkelte uheldige Undtagelsessager, der forelægges dem af Klienter, der mener sig uretfærdigt behandlet.

Befolkningens Tilfredshed med Voldgiftsinstitutionen i dens nuværende Skikkelse er først og fremmest begrundet i denne Institutions store Betydning som Forligsfaktor, en Betydning, som formentlig bekræftes af den Udvalget tilgaaede Statistik. Den store Forligsprocent i Voldgiftssagerne beror hovedsagelig derpaa, at Voldgiftsmændene — og navnlig Formanden, der normalt holder Forligsmøde uden de andre Voldgiftsmænds Tilstedeværelse — er lokalkendte, sagkyndige Lægmænd af Parternes egen Kreds, der med betydelig Autoritet kan tale sig til Rette med Parterne under en ganske formløs Sagsbehandling uden Nærværelse af Sagførere eller andre Partsrepræsentanter og uden det Tryk, som en Retsformands juridisk-formelle Forhandlingsledelse vil lægge over Drøftelserne.

Dernæst beror Tilfredsheden med Voldgiftsinstitutionens Princip paa den Kendsgerning, at der i Landbefolkningen, maaske navnlig i den mindre bemidlede Del af denne, — med Rette eller Urette — findes en vis Modvilje mod at »komme for Retten« som Sagsøger eller Sagsøgt. Rettens Vej anses i disse Kredse for besværlig og langsom, det menes i Almindelighed nødvendigt at engagere en Sagfører i Retssager (hvilket derimod kun undtagelsesvis findes nødvendigt i Voldgiftssager), og det befrygtes, at navnlig Sagførerudgifterne vil fordyre Sagen saa meget, at den eventuelle Gevinst ved at vinde Sagen vil sluges deraf.

Overfor disse Tilfredshedsmomenter kan det ikke motivere en Afskaffelse af Voldgiftsinstitutionen, at Institutionen, som det fremgaar af Landbrugsorganisationernes Henvendelse til Justitsministeriet, paa enkelte Punkter ikke virker saa smidigt som ønskeligt, idet disse Fejl — som det ogsaa var Organisationernes Hensigt med Henvendelsen maa kunne afhjælpes ved passende, men mindre indgribende Foranstaltninger. De Punkter, ved hvilke den i Tidens Løb fremkomne Kritik har hæftet sig, er navnlig, at man ikke gennem Voldgiftsbehandlingen har opnaaet den hurtige Retspleje, som Lovgivningen i sin Tid tilsigtede, at Sagsomkostningerne er for store, og at de Kendelser, der afsiges Landet over, ikke er ensartede.

Med Hensyn til Voldgiftsbehandlingens Langsomhed er det Gruppens Erfaring, at der ikke er Grund til Kritik af Behandlingens Hurtighed i de enkelte Sager, men at Indtrykket af Langsomhed beror paa, at Sagerne ofte drejer sig om Dyr, der er solgt gennem flere Mellemlid, hvorved en Række Regressager opstaar, der nødvendigvis maa forhale den endelige Afgørelse vedrørende Dyret. Saafremt den af Udvalget foreslaaede Inddragelse af Regressagerne under Sagen mod den sidste Sælger af Dyret gennemføres, mener man imidlertid, at Voldgiftsbehandlingen vil opnaa den fornødne Hurtighed, saaledes at Kritikken vil ophøre. Det er iøvrigt Gruppens Erfaring, at de enkelte Sager, der under den i Henhold til Loven af 12. Juni 1922 gældende Ordning føres ad almindelig Retsvej, plejer at trække længere ud end Voldgiftssagerne; dette kan vel til Dels bero paa, at disse Sager ofte er af en ret indviklet Karakter, men skyldes dog vist i nok saa høj Grad, at de medvirkende Sagførere, der er usagkyndige, i altfor stor Udstrækning indhenter Erklæringer fra sagkyndige Institutioner, Landbrugsorganisationer og deslige og derved forhaler Sagerne; man mener derfor ikke, at en Henlæggelse af Husdyrsagerne til Retten vil medføre nogen Fremskyndelse af Behandlingen.

Hvad angaar Spørgsmaalet om Bekosteligheden ved Voldgiftssagerne maa det indrømmes, at de i Statistikken (Bilag 4) angivne gennemsnitlige Udgiftstal er relativt høje og navnlig synes betydeligt højere end Udgiften til Retsafgift i Retssager af tilsvarende Sagsværdi. Vi mener dog ikke, at en Sammenligning mellem de to Talgrupper giver noget rigtigt Billede af Forholdet. Dels er Gennemsnitstallet for Voldgiftsudgifterne paavirket noget af Udgifterne i enkelte meget store Sager, saaledes at Udgiften i det store Antal af

almindelige Voldgiftssager er noget mindre, end Statistikken udviser, dels er de i Bilag 5 angivne Tal for Retsafgifterne Minimumsudgiftstal i den Forstand, at de ikke indbefatter Udgiften til Vidneindkaldelser, Vidnegodtgørelser og -befordring, Betaling for Retsbogsudskrifter, Sagførersassistance m. m., hvilke Udgifter i Voldgiftssager enten ofte spares gennem Voldgiftsmændenes formløse Afhøringer eller (Betaling for Udskrift af Kendelser samt Sagførersalær) ikke skal erlægges. Det er vort Indtryk, at navnlig Udgiften til Sagfører, der, som ovenfor fremhævet, i Almindelighed paaløber i ordinære Retssager ogsaa i 1. Instans, men kun sjældent i 1. Instans-Voldgiftssager, i Virkeligheden bevirker, at Voldgiftsbehandlingen er billigere end Behandlingen ad almindelig Retsvej; i Appellen har Voldgiftsordningen yderligere den Fordel, at Rejsen til den lokale, staaende Voldgiftsdomstol i Almindelighed vil være betydeligt billigere end Rejsen til den ofte fjernt liggende Landsret; man henviser i Forbindelse hermed til, at Spørgsmaalet om Billiggørelse af Sagerne ej heller nævnes i Landbrugsorganisationernes Henvendelse til Justitsministeriet. Med de anførte Bemærkninger er det dog ikke Gruppens Mening at ville benægte, at Udgifterne kan volde navnlig en mindre bemidlet Part Vanskeligheder og maaske ogsaa undertiden kan afholde ham fra at indgive Klage, selvom hans Ret er klar. Dette Forhold vil imidlertid kunne afhjælpes, hvis der indføres Adgang til fri Proces i Voldgiftssager, hvilket Udvalget netop foreslaar, jfr. herom Forslagets § 10 og Bemærkningerne Side 40.³

C. Medens Udvalgets juridiske Medlemmer ikke har erholdt Tilslutning indenfor Udvalget til det af dem hævdede principale Forslag om Husdyrsagernes obligatoriske Henlæggelse til Domstolene med sagkyndige Bisiddere, kunde to af Udvalgsmedlemmerne (Lektor Marius Nielsen og Gaardejer H. P. Nielsen) slutte sig til en valgfri Ordning, hvorefter enhver af Parterne efter sit Forlangende — senest i det første Møde for Voldgiftsmændene — kunde faa Sagen indbragt for Underretten med sagkyndige Bisiddere. En saadan fakultativ Ordning maatte imidlertid fraraades af Udvalgets Jurister, efter at disse nærmere havde overvejet den tekniske Udformning af Forslaget, idet Forslaget maatte betragtes som praktisk uigennemførligt, naar det skulde forenes med den af Udvalget foreslaaede Samling af alle Regressager under en og samme Sag, jfr. herom nedenfor Side 36.

Gennem de førte Forhandlinger havde det imidlertid efterhaanden vist sig, at der trods de tilsyneladende væsentlige Meningsuligheder dog paa afgørende Punkter bestod Enighed indenfor Udvalget. Naar man fra ikke-juridisk Side bestemt var imod en Henlæggelse af Sagerne til de af Juristerne foreslaaede Husdyrretter, skyldtes dette ikke manglende Erkendelse af det for Sagernes Behandling værdifulde i, at Retten kom til at raade over kvalificeret juridisk Bistand; ej heller nogen svigtende Tillid til et Samarbejde mellem de læge Dommere og de faste Underretsdommere ogsaa paa dette Omraade. Hvad man frygtede var derimod, at man ved helt at afskaffe de nuværende Husdyrvoldgiftsretter skulde bevirke, at den gældende Ordning afløstes af en mere formel og stiv Retspleje, der vilde staa Befolkningen fjernere end den herskende Procesmaade, og som man ansaa for afgjort uønsket indenfor hele den Gruppe af Befolkningen, der staar som Parter i disse Sager. Paa den anden Side kom det for Udvalgets Jurister ikke i første Række an paa at skabe en formel Henlæggelse af Sagerne under de almindelige Domstole — omend væsentlige processuelle Fordele efter deres Opfattelse maa anses knyttede hertil, jfr. foran S. 15 —, men det afgørende Synspunkt maatte være at tilvejebringe *en Ordning, der sikrede den juridiske Fagdommers Medvirkning, saa snart Sagen viste sig ikke at kunne forliges*, og som samtidig havde en praktisk Karakter i Modsætning til den tidligere drøftede fakultative Ordning. En Forening af disse centrale Synspunkter indenfor begge Meningsgrupper maatte

kunne finde Sted, saaledes at man under Opretholdelse i videst muligt Omfang af den af Landbrugets Repræsentanter forsvarede principale Ordning, som den har fundet Udtryk i den gældende Husdyrvoldgiftslov, sikre en ogsaa fra juridisk Side tilfredsstillende Sagsbehandling i Husdyrvoldgiftsretterne ved obligatorisk at anordne Fagdommeres Medvirken i disse Retter baade i første og anden Instans.

Et Forslag baseret paa disse Synspunkter har da ogsaa vundet hele Udvalgets Tilslutning som Udtryk for, hvad der antagelig ogsaa vil kunne samle de folkelige og juridiske Synspunkter udenfor Udvalget. Dog ønsker Husmand *P. M. Jensen* at fremhæve, at han for sit Vedkommende — uden dog at ville stille Særforslag i saa Henseende — maa fastholde som den mest tilfredsstillende Ordning, at de nuværende Voldgiftsinstitutioner uden Dommerens Medvirkning i første Instans bevares.

Det Forslag, hvorefter Udvalget har samlet sig, og for hvis Enkeltheder der gøres nærmere Rede nedenfor, indeholder følgende Hovedtræk:

Man bevarer som Grundlag for Ordningen den nuværende Husdyrvoldgiftslov med en Række Reformers med Hensyn til de enkelte Paragraffer. Men naar Forlig forlægges har været prøvet for Voldgiftsretten, *tiltræder den stedlige Underretsdømmer Retten*. Naar der saaledes er sikret Voldgiftsretten et juridisk Element, findes der ikke Grund til at opretholde den dobbeltsporede Ordning, at Parterne ved Aftale skal kunne indbringe Sagen for den ordinære Ret. Denne Ordning, der i hidtidig Praksis har været uden Betydning, jfr. ovenfor Side 11, og som er uforenelig med den af Udvalget foreslaaede Samling af Regressagerne under een Sag, bortfalder; med andre Ord: Voldgiftsordningen gøres *obligatorisk*.

Ligeledes kan det nu forsvares principielt at henlægge *al Bevisførelse, derunder Førelse af Vidner (bortset fra subsidiær Vidneafhøring), direkte under Voldgiftsretten*.

Den nuværende *Appelordning* med Overvoldgiftsretter (staaende Voldgiftsdomstole) bevares, men saaledes at *Formanden for Overvoldgiftsretten bliver en Landsdommer*.

Det er Udvalgets Opfattelse, at man gennem denne Ordning, der formelt bevarer de »Husdyrvoldgiftsretter«, som Landbrugets Repræsentanter er gaaet ind for at opretholde, paa en praktisk og naturlig Maade sikrer Tilstedeværelsen af juridisk Sagkundskab, naar Forligsforhandlingen glipper. Ogsaa Udvalgets ikke-juridiske Medlemmer er — med Undtagelse af Husmand *P. M. Jensen* — kommet til den Overbevisning, at kun denne Sagkundskab kan afhjælpe de Ulemper og Mangler, som har givet Anledning til Udvalgets Nedsættelse.

Et godt Forbillede for den nye Ordning er for kort Tid siden blevet givet ved Lov Nr. 54 af 23. Marts 1937 om Leje. Denne indfører ved § 76 netop under Betegnelsen »Voldgiftsret« en Ret bestaaende af en Dommer som Formand og to Lægmænd og gør Sagernes Henlæggelse under denne obligatorisk.

I ganske særlig Grad taler for den her skitserede Ordning dens simplificerede, let overskuelige Enhedssystem. Regressagerne Samles — som Udvalget som nævnt er enedes om — stillet langt større Krav til Voldgiftsretten end den hidtidige Ordning. Kun naar alle Sagerne *kan* samles ved den samme Ret — uden Hensyn til Forbehold etc. —, og kun naar Retten rummer en kvalificeret Jurist, er der Mulighed for en praktisk heldig Gennemførelse af Tanken om en saadan Samling.

Udvalgets juridiske Medlemmer vilde have foretrukket, at Underretsdømmeren, naar han tiltræder Voldgiftsretten, fra da af overtog Hvervet som dens Formand, jfr. Dommer Ankers udtrykkelige Forbehold derom nedenfor Side 30 og 39. Udvalgets Landbrugsrepræsentanter har imidlertid tillagt det megen Vægt, at de nuværende Voldgiftsformænd, der ogsaa efter Udvalgets Forslag skal lede Forligsforhandlingen, og som derfor har det

nøjeste Kendskab til Sagerne, naar de egentlige Retsforhandlinger tager deres Begyndelse, vedbliver at fungere som Formænd. Nogen større processuel Betydning tilkommer der næppe det her omhandlede Spørgsmaal, idet det afgørende maa være, at Dommeren bliver Medlem af Retten og dermed i Stand til at gøre sin Sagkundskab og Indsigt gældende.

Det formelle Grundlag for, at Dommeren kan lede Forhandlingerne, hvor dette er paakrævet, er tilvejebragt ved den af Udvalget foreslaaede Formulering af § 5.

Hvad endelig angaar de foreslaaede Retters formelle *Benævnelse*, vilde vel fra et teoretisk Synspunkt betragtet Betegnelsen »Husdyrret« eller lign. være at foretrække fremfor »Husdyr-Voldgiftsret«, idet det maa erkendes, at de heromhandlede Retter ikke besidder de Egenskaber, som teoretisk særpræger en Voldgiftsret i Modsætning til en almindelig Domstol, jfr. ovenfor Side 11. Man har imidlertid ment at maatte lade det teoretiske Synspunkt vige til Fordel for den praktiske Interesse, der knytter sig til Anvendelsen af Betegnelsen Voldgiftsret, idet denne Betegnelse markerer Sammenhængen mellem de foreslaaede og de hidtil eksisterende Retter. I dansk Lovsprog og almindelig Sprogbrug fastholdes iøvrigt heller ikke paa andre Omraader den strengt teoretiske Anvendelse af Begrebet Voldgift som alene omfattende en paa Frivillighed og eget Valg af Voldgiftsmænd baseret Retspleje, idet ogsaa en Række Former af tvungen Voldgift og Voldgift med Voldgiftsmænd udpeget af andre end Parterne eller disses Organisationer er anerkendt. Det karakteristiske for Voldgiften kan herefter ikke ubetinget fastholdes at være Frivillighedsmomentet og Valgfriheden, men maa snarere ses i Rettens Forhold til de materielle og processuelle Retsregler samt i de personelle Betingelser, der stilles med Hensyn til Rettens Medlemmer. I førstnævnte Henseende maa Voldgiftsbegrebet kunne finde Anvendelse, naar Retten i materiel eller i processuel Henseende staar mere ubundet af bestemt fikserede Retsregler end Domstolene i Almindelighed. For Husdyrvoldgiftsretternes Vedkommende gælder det ganske vist — som fremhævet nedenfor Side 21 —, at de er bundet af den gældende materielle Lovgivning, herunder navnlig Købeloven, men Arten af de Retstvister, de faar til Behandling, vil dog i særlig høj Grad udfordre Anvendelse af et *Skøn*, der giver Afgørelsen en friere Karakter, end hvor Talen er om en mere mekanisk Anvendelse af positive Lovregler. Og processuelt er Behandlingen for Husdyrvoldgiftsret langt mindre forbundet og lovreguleret end den almindelige Domstolsretspleje. Hvad angaar Retsmedlemmernes personelle Forhold taler den almindelige Opfattelse for at knytte Voldgiftsbenævnelsen til Retter, i hvilke alle eller en Del af Medlemmerne — som Tilfældet er i Husdyrvoldgiftsretterne — bestaar af ujuridiske Medlemmer, der repræsenterer en særlig Sagkundskab eller særlig Interesse paa det paagældende Omraade, jfr. herved Lejelov Nr. 54 af 23. Marts 1937 § 5.

V. Spørgsmaal udenfor det principielle Hovedspørgsmaal.

Udover det nu omtalte Hovedspørgsmaal vedrørende selve Organisationen af de Retter, der skal paakende Husdyrsagerne og udover selve Reformforslaget med Hensyn til Husdyrvoldgiftslovens enkelte Bestemmelser, hvormed Udvalget har beskæftiget sig, og hvorfor der gøres Rede i Bemærkningerne til disse Paragraffer, har til Debat foreligget en Række Emner, om hvilke hele Udvalget har været enigt.

Hele Udvalget kan saaledes tiltræde den Anskuelse, at de nuværende Voldgiftsretters Virksomhed, naar henses til Arten af de Tvistigheder, de afgør, og da hverken Voldgiftsafgørelsesmaaden kræver Parternes forudgaaende Samtykke, eller Parterne har nogen Indflydelse paa Valget af Voldgiftsmændene, ikke er »Voldgift« i almindelig Forstand, men

maa anses for en judiciel Funktion i Lighed med de ordinære Domstoles. Voldgiftsinstitutionerne er egentlige Retter, omend af ekstraordinær Art uden juridisk Sagkundskab og uden at have de ordinære Retters Beføjelser med Hensyn til Vidneforsel m. m. Voldgiftsmænd i Husdyrsager har derfor ikke Adgang til i videre Omfang, end Tilfældet er med de almindelige Domstole, at anvende »Billighed« ved Afgørelserne, men er tværtimod *bundet til at anvende den gældende materielle Lovgivning*, medmindre det drejer sig om deklaratriske Regler, der er fraveget ved Parternes Aftale. Hvad der saaledes gælder om de nuværende Voldgiftsretter, maa naturligvis -- bortset fra Beføjelsen til Vidneforsel m. m. -- ogsaa gælde med Hensyn til de af Udvalget foreslaaede Retter, hvori den juridiske Fagdommer medvirker.

Af Voldgiftsrettens Egenskab af »Ret« følger ogsaa, at det vil være udelukket gennem Justitsministeriet eller nogen anden administrativ Myndighed at udstede et Regulativ eller en Instruks for Voldgiftsmænd, idet disse ikke kan være bundet af saadanne Regulativer eller Instrukser, men alene af Loven. Derimod kunde der formentlig nok være Tale om at udarbejde en Slags »Vejledning« (Haandbog) for Voldgiftsmændene, indeholdende et Referat og eventuelt en -- ikke bindende -- Fortolkning af de vigtigste Lovbud og andre Retsregler, der kommer i Betragtning ved Voldgiftsafgørelserne. Man kan dog ikke anse det for en naturlig Opgave for Udvalget at udarbejde en saadan Vejledning, der formentlig bedst vil kunne tilvejebringes i Form af en Kommentar til Voldgiftsloven. For det Tilfælde, at Udvalgets Forslag ophøjes til Lov, bør Udarbejdelsen af en saadan kommenteret Udgave af Loven formentlig tages op, f. Eks. ved Samarbejde mellem en Jurist og en Veterinærkyndig; den kommenterede Udgave bør foruden selve Voldgiftsloven -- med Tilføjelser og Forklaringer angaaende de enkelte Paragraffer -- tillige indeholde Aftryk af de vigtigste materielle Retsregler saavel i Købeloven som i den øvrige Lovgivning, der kan komme i Betragtning, og den fornødne Vejledning med Hensyn til Retspraksis vedrørende Husdyrhandel. Under samme Forudsætning findes det endvidere ønskeligt, at der sker en periodisk samlet Udgivelse af Afgørelser i Husdyrsager. Saavel Udgivelsen af Lovkommentaren som af Sagsafgørelserne bør dog formentlig ske ved privat Initiativ, eventuelt ved Foranstaltning af Landbrugsorganisationerne.

I Forbindelse med Spørgsmaalet om Voldgiftsmændenes Pligt til at rette sig efter den gældende materielle Ret, derunder Købeloven, har Udvalget -- bl. a. foranlediget af de staaende Voldgiftsdomstoles Besvarelser af de udsendte Forespørgsler -- været inde paa en Drøftelse af Spørgsmaalet om, hvorvidt visse af Købelovens Bestemmelser er anvendelige paa Husdyrhandler. Man skal i den Anledning bemærke følgende:

ad Købelovens § 4: Udvalget er enigt om, at Købelovens Regler om Handelskøb bør finde Anvendelse paa Husdyrhandler indgaaet mellem Handlende (Handelsmænd) i eller for deres Bedrift.

ad Købelovens §§ 9--11: Ogsaa Købelovens Regler om Levering maa finde Anvendelse i Husdyrhandler, saafremt der ikke har dannet sig afvigende Kutymer. Den staaende Voldgiftsdomstol for Randers Amt mener at have konstateret en Kutyme, hvorefter Risikoen i Hestehandel (og maaske Kreaturhandel) gaar over paa Køberen, naar Hesten (Dyret) er afmønstreret og betalt, selvom det er Sælgeren, der skal transportere den (det) til Køberen; det er Udvalget bekendt, at en lignende Regel menes at være gældende andre Steder. Udvalget er dog tilbøjeligt til at mene, at Regelen ikke er i Strid med Købeloven, saafremt »Afmønstringen« skal forstaas saaledes, at Køberen har modtaget Dyret hos Sælgeren.

ad Købelovens § 38: Der bør i Husdyrhandler svares Renter af Købesummen paa samme Maade som i anden Handel, altsaa -- bortset fra Handelskøb -- fra

den Dag, da Betaling skulde være erlagt. Af Erstatningsbeløb maa Renter i Overensstemmelse med Loven af 6. April 1855 tilkendes fra den Dag, da den erstatningsberettigede søger sin Ret.

ad Købelovens §§ 42 ff.: De materielle Regler om Mangler finder ogsaa Anvendelse i Husdyrsager. De staaende Voldgiftsdomstole mener flere Steder at have konstateret Tilstedeværelsen af særlige Kutymmer, gaaende ud paa, at der ikke skal hæftes for Mangler ved Husdyr, der sælges paa Eksportmarkeder; saadanne Kutymmer maa, hvis de konstateres, fortrænge Købeloven.

ad Købelovens § 47: Ved Afgørelsen af, om en Mangel burde være opdaget ved en Undersøgelse, der er foretaget før Købet, er der Grund til at stille noget større Krav til Handelsmænds Paapasselighed end til Landbrugeres.

ad Købelovens § 51: En enkelt af de staaende Voldgiftsdomstole har ment, at det er nødvendigt at give Købere af Husdyr en ret bred Margin med Hensyn til Grundigheden af den Undersøgelse af Dyret, der skal finde Sted efter Leveringen. Udvalget kan ikke tiltræde denne Opfattelse, navnlig ikke, forsaavidt angaar Bestemmelsens direkte Omraade, der kun omfatter Handelskøb, og i hvilket Tilfælde Køberen altsaa er Handelsmand; men heller ikke, hvis Dyret er købt af en Landbruger, er der Grund til at stille ringere Krav til Undersøgelsens Grundighed end i andre Former af Køb og Salg (»saadan Undersøgelse, som ordentlig Forretningsbrug kræver«).

ad Købelovens § 52: De staaende Voldgiftsdomstoles Udtalelser om Reklamationsfristen er ikke indbyrdes overensstemmende. En Udtalelse gaar ud paa, at der bør gives en bred Margin med Hensyn til Reklamationsfristen, en anden Udtalelse paa, at Reklamation bør ske straks, ogsaa selv om Parterne ikke er Handelsmænd; endvidere anføres det i flere Udtalelser, hvilket ogsaa stemmer med Udvalgets Erfaringer, at der i Befolkningen findes en ret udbredt Opfattelse, der gaar ud paa, at Reklamationsfristen er 30 Dage. Udvalget kan ikke anerkende den sidstnævnte Opfattelse, der ifølge de staaende Voldgiftsdomstoles Udtalelser da heller ikke støtter sig paa nogen egentlig Kutyme, men maa mene, at Opfattelsen bygger paa den Misforstaelse, at Voldgiftslovens 30-Dages-Klagefrist er afgørende ogsaa i Parternes materielle Mellemværende. Udvalget maa i det hele mene, at 30-Dages Fristen er uden Betydning som Reklamationsfrist, og at Købelovens § 52 maa anvendes efter sin Ordlyd, saaledes at Reklamation, naar en Mangel er konstateret, maa ske i Handelskøb straks og ellers uden ugrundet Ophold; derimod maa der, da Handelsstanden er et levende Dyr, ofte udkræves en længere Iagttagelsestid end for livløse Genstande, inden selve Konstateringen af Mangelen kan siges at burde være sket.

ad Købelovens § 54: 1-Aars-Forældelsesfristen maa komme til Anvendelse ogsaa i Husdyrhandel.

I Forbindelse med Diskussionen angaaende Købelovens Anvendelse i Husdyrhandel har Udvalget endvidere drøftet Spørgsmaalet om at stille Forslag om Ændring i de materielle Retsregler, f. Eks. sigtende til Begrænsning i Ansvar for solgte Dyr. Udvalget har dog dels ment, at noget saadant ligger udenfor den Udvalget stillede Opgave, der er af processuel Art, dels i det hele maattet tage Afstand fra den Tanke at opstille materielle Særregler for Husdyrhandel — udover de Særregler, der i Praksis har dannet sig eller maatte danne sig i Form af Kutymmer, der afviger fra de deklaratoriske Lovbud (navnlig Købeloven). Derimod mener Udvalget, at det ligger indenfor dets Kompetence at stille Forslag om processuelle Klagefrister og deslige, selvom Anvendelsen af disse Frister maatte kunne faa materielle Virkninger.

Udvalget har endelig drøftet Spørgsmaalet om eventuel Udarbejdelse af Typer til Standardkontrakter for Handeler om de forskellige Arter af Husdyr. Udvalget har dog ikke ment at ville tage denne Opgave op, men vil finde det ønskeligt, at saadanne Kontraktstyper udarbejdes ved Landbrugsorganisationernes Foranstaltning; eventuelt kunde det maaske være praktisk at optage Kontraktsformularer i den ovenfor omtalte kommenterede Udgave af Voldgiftsloven, der bør udarbejdes, hvis Udvalgets Forslag gennemføres som Lov.

København, i Februar 1938.

H. Anker.

Stephan Hurwitz,

Edwin Jensen.

P. M. Jensen.

Udvalgets Formand.

J. Jessen.

H. P. Nielsen.

Marius Nielsen.

H. L. Thomsen.

Udkast til Lov om Voldgift i Tvistigheder angaaende Handel med Husdyr.

§ 1.

Naar Tvistigheder opstaar mellem Parterne i Køb eller Bytte af levende Kvæg, Heste, Svin, Faar, Geder eller saadanne Husdyrs levende Afkom, skal ethvert Spørgsmaal om Handelens Tilbagegang i Anledning af Mangler ved det afhændede og om Erstatning eller Afslag i Købe- eller Byttesummen i Anledning af saadanne Mangler høre under Afgørelse af en Voldgiftsret efter de i det følgende indeholdte nærmere Regler. Under Køb er indbefattet saavel Handel mellem Mand og Mand som Køb paa Auktion og auktionslignende Vilkaar.

Stillet af hele Udvalget.

§ 2.

Stk. 1. Hver Retskreds udgør en Voldgiftskreds; Voldgiftsretten bestaar af 2 Voldgiftsmænd samt af Retskredsens Civildommer (i København en af Præsidenten for Københavns Byret udpeget Dommer og paa Frederiksberg Dommeren i Frederiksberg Birks 3. Afdeling). I hver Voldgiftskreds beskikkes fra syv til elleve i Kredsen boende uberygtede og kyndige Mænd, som er villige dertil, og som har praktisk Kendskab til Handel med Husdyr, til Voldgiftsmænd. Af Voldgiftsmændene beskikkes en til Formand og en til som Næstformand at træde i hans Sted i Tilfælde af Forfald. Med Justitsministerens Samtykke kan Antallet af Voldgiftsmænd for en Voldgiftskreds fastsættes enten højere eller lavere. Beskikkelsen foretages i København og paa Frederiksberg af Kommunalbestyrelsen, men ellers af Amtsrådet efter Indstilling fra Kommunalbestyrelserne. Justitsministeren fastsætter de nærmere Regler om Fremgangsmaaden ved Beskikkelsen i de Tilfælde, hvor en Retskreds henhører til flere Amtsråds kredse. Beskikkelsen gælder for fem Aar ad Gangen, i Tilfælde af Afgang for Tidens Udløb dog for den tilbageværende Del af den afgaaedes Tjenestetid. Sager, som er indbragt for Voldgiftsretten, kan tilendebringes af de ved Indbringelsen beskikkede Voldgiftsmænd, uanset om disses Tjenestetid udløber under Behandlingen.

Stillet af hele Udvalget.

Stk. 2. Den, der første Gang beskikkes, afgiver til den beskikkende Myndighed skriftlig Forsikring, hvorved han paa Ære og Samvittighed forpligter sig til at udføre sit Hverv efter bedste Evne og Overbevisning.

Stk. 3. Beskikkelsen bekendtgøres ved den beskikkende Myndigheds Foranstaltning i de mest udbredte stedlige Blade.

Stk. 4. Den Voldgiftsmand, der bliver umyndiggjort, kommer ud af Raadighed over sit Bo eller ved Dom frakendes de borgerlige Rettigheder, ophører at beklæde Stillingen som Voldgiftsmand. Endvidere fratræder enhver Voldgiftsmand med Udgangen af den Maaned, i hvilken han fylder 70 Aar.

§ 3.

Stillet af hele Udvalget.

Sagen hører, naar ikke anderledes er bestemt ved Aftale mellem Parterne, under Paakendelse af Voldgiftsretten i den Voldgiftskreds, hvor den Person, mod hvilken der først indgives Klage, havde sin Bopæl ved Handelens Afslutning. Er der Tvivl om, hvilken Voldgiftskreds Sagen vil henhøre under, kan hver af Parterne begære Justitsministerens Afgørelse paa dette Punkt.

§ 4.

Stillet af hele Udvalget.

Stk. 1. Den, der vil fremføre Klage angaaende Handel med Husdyr for den i denne Lov omhandlede Voldgiftsret, skal under behørig Iagttagelse af de i Lov Nr. 102 af 6. April 1906 om Køb indeholdte Reklamationsregler henvende sig skriftlig til Øvrigheden (i København Magistraten, andetsteds Politimesteren) paa det i § 3 nævnte Sted med sin Begæring om Voldgiftsmænds Udmeldelse inden 30 Dage fra Leveringsdagen. Naar Tvisten drejer sig om Tuberkulose, Drægtighed, Salg paa Vilkaar og andre Tilfælde, hvor Forholdenes Natur medfører, at Klage ikke har kunnet indgives indenfor nævnte Tidsfrist, kan Klagen dog indgives senere. Voldgiftsretten skal da først afgøre, om Klagen har været holdt unødvendig længe tilbage; finder man, at dette er Tilfældet, afsiges der Kendelse gaaende ud paa, at Klagen ikke kan tages til Følge.

Stk. 2. Naar en Sag skal afgøres ved Voldgift, meddeler Øvrigheden det til Voldgiftsformanden og tilstiller ham Klagen og alle foreliggende Oplysninger om Sagen samt en Meddelelse om, hvilken af Voldgiftskredsens Voldgiftsmænd Øvrigheden har udmeldt til at medvirke ved Sagens Paakendelse.

Stk. 3. Snarest muligt, efterat Formanden har modtaget Sagen fra Øvrigheden, giver han den, mod hvem Klagen rejses, Meddelelse — skriftligt eller ved Stævningsmændene — om Klagens Indhold og opfordrer ham — under Tilkendegivelse om hans Rets Fortabelse i Overensstemmelse med Regelen i Stk. 5 — til, saafremt han ønsker den, fra hvem han har erhvervet Dyret, inddraget som Part i Sagen, at indgive Klage mod ham til Formanden inden 4 Dage. Indgives saadan Klage, giver Formanden paa tilsvarende Maade Hjemmelsmanden Meddelelse om Klagen og opfordrer ham — under Tilkendegivelse som foran anført — til inden 4 Dage at rejse Klage mod sin Hjemmelsmand, og saa fremdeles.

Stk. 4. Naar en af Formanden stillet 4 Dages Frist er udløbet, uden at en Indklaget har begæret sin Hjemmelsmand inddraget i Sagen, indkalder Formanden med 5 Dages Varsel alle Parterne til at møde med Angivelse af Mødetid og Mødested. Tilsigelsen, der om fornødent kan ske ved Stævningsmændene, skal indeholde Angivelse af alle de Personer, der er begæret inddraget i Sagen, og en Tilkendegivelse om, at en Klager, der udebliver, udsætter sig for at ifalde Godtgørelse til enhver mødende Person, hvis Inddragelse i Sagen er forårsaget af den udeblivendes Klage.

Stk. 5. Inddragelse af tidligere Ejere af Dyret i den foreliggende Sag kan ikke finde Sted efter Formandens Afsendelse af Tilsigelsen, medmindre alle Parterne samtykker deri. En Indklaget, der ikke benytter Adgangen til at inddrage sin Hjemmelsmand i Sagen, kan ikke senere rejse Voldgiftssag mod Hjemmelsmanden, medmindre det paa Grund af særlige, den indklagede utilregnelige Omstændigheder har været umuligt for ham at overholde den i Stk. 3 fastsatte Frist; i sidste Tilfælde kan Sagen forfølges ved Indgivelse af Klage mod Hjemmelsmanden paa dennes Hjemsted inden 8 Dage, efter at Hindringen er bortfaldet, hvorefter vedkommende Hjemmelsmand kan føre Sagen videre under Iagttagelse af Reglerne i Stk. 3.

Stk. 6. Til Voldgiftsmand kan ikke udmeldes nogen, der er beslægtet med en af Parterne saa nær som Søskendebarn eller i tilsvarende Grad besvogret med nogen af dem, eller som har personlig Interesse i Sagen; ej heller kan Formandsforretningerne udføres af nogen, med hvem dette er Tilfældet. Opstaar der Uenighed i saa Henseende førend Voldgiftskendelsens Afgivelse, træffer Øvrigheden paa en af Parternes Forlangende bindende Afgørelse.

§ 5.

Stillet af hele Udvalget med
Undtagelse af Dommer Anker.

Stk. 1. Sagens Behandling indledes af Formanden med Forligsprøve, som ogsaa kan optages senere, naar Anledning dertil gives. Saaframt Forlig ikke opnaas ved Sagens Paabegyndelse, tilkalder Formanden den udmeldte Voldgiftsmand samt Dommeren i vedkommende Retskreds, jfr. § 2, Stk. 1, forsaavidt dette ikke allerede er sket. Voldgiftsmanden og Dommeren indtræder fra nu af som Medlemmer af Voldgiftsretten. Voldgiftsrettens Afgørelser træffes ved Stemmefflerhed. Er der ikke Flertal for nogen Afgørelse af den foreliggende Tvistighed, gør Formandens Stemme Udslaget. Forsaavidt angaar Bevisførelsen og iøvrigt i det Omfang, Retten finder Anledning dertil, overtager Dommeren Hvervet som Forhandlingsleder.

Stk. 2. Til det første Møde skal Parterne give personligt Møde, medmindre de har lovligt Forfald, i hvilket Tilfælde vedkommende Part kan lade møde ved en anden myndig og uberygtet Person, der er forsynet med tilstrækkelig Fuldmagt. Den Part, som ej blot bor udenfor vedkommende Voldgiftskreds, men tillige 25 Kilometer borte fra det Sted, hvor Retsmødet holdes, skal dog være fritaget for personlig Mødepligt. Den Part, som er mødt ved Fuldmægtig under Mødet, bliver ved Kendelsen i Sagen at ikende en Bøde af 4 Kr., naar han efter dertil at være opfordret af Modparten ikke oplyser at have været berettiget dertil.

Stk. 3. Udebliver den Klager, der har rejst Sagen, uden oplyst lovligt Forfald fra Mødet, afvises Sagen, og Voldgiftsretten kan da efter enhver mødendes Paastand ved Kendelse tillægge ham en passende Godtgørelse hos den udeblevne Klager for det forgæves Møde. Udebliver en indklaget uden lovligt Forfald, afsiges Kendelse i Henhold til Klagerens Fremstilling, forsaavidt denne ikke strider mod det i Sagen iøvrigt oplyste; hvis den udeblevne har rejst Klage mod sin Hjemmelsmand, afvises denne Klage, og der kan i Overensstemmelse med de foran angivne Regler tillægges Hjemmelsmanden og enhver anden mødende, hvis Inddragelse i Sagen er foraarsaget af den udeblevnes Klage, Godtgørelse hos ham for det forgæves Møde. Udebliver alle Parter, hæves Sagen. Godtgør en udebleven Part inden 8 Dage, at hans Udeblivelse fra det berammede Møde har været begrundet i lovligt Forfald, kan han forlange Sagens Behandling genoptager, som om han ikke var udeblevet.

Stk. 4. Parterne er berettigede til at indgive skriftlige Fremstillinger af Sagens Omstændigheder

til Voldgiftsretten. Parterne er forpligtede til at meddele Voldgiftsretten enhver Oplysning Sagen vedrørende, der af denne forlanges, og at overlevere den samtlige til Sagen hørende Dokumenter. Tilsidesættelse af denne Forpligtelse medfører, at Modpartens Angivelser paa det paagældende Punkt kan lægges til Grund ved Sagens Afgørelse. Vidneførsel og anden Bevisførelse til Brug ved Voldgiftsafgørelsen sker ved Voldgiftsretten efter Retsplejelovens almindelige Regler om Bevisførelse og under Ansvar efter Borgerlig Straffelov Kapitel 17. Af alle Forespørgseler til raadgivende Institutioner skal der samtidig med Forespørgselens Indsendelse tilsendes Parterne Genpart: af alle skriftlige Fremstillinger og Erklæringer til Brug for Voldgiftsretten skal der meddeles Parterne Genpart inden Voldgiftsmødet.

Stk. 5. Voldgiftsmændene er under det samme Ansvar, som efter den almindelige Straffelovgivning paahviler Personer, der virker i offentlig Tjeneste eller Hverv, for uberettiget Aabenbaring af Tjenestehemmeligheder, forpligtede til ikke at meddele uvedkommende Underretning om, hvad de i Medfør af deres Hverv erfarer om de paagældende Forhold udover, hvad der indeholdes i den af dem afsagte Kendelse.

Stk. 6. Forlig, forgæves Mægling og Kendelser indføres i en af den udmeldende Myndighed autoriseret Voldgiftsbog; i denne underskrives Forlig af Parterne og Formanden, forgæves Mægling af Formanden og Kendelser af den samlede Voldgiftsret. Voldgiftsbøgerne, af hvilke der for hver Voldgiftskreds paa vedkommende kommunale Kasses Bekostning efter Fornødenhed anskaffes en eller flere, opbevares hos Formanden. Af indgaaet Forlig eller afsagt Kendelse samt paa Begæring af forgæves Mægling meddeler Formanden straks hver af Parterne en bekræftet Udskrift. Begæres der yderligere Udskrifter, betales disse med 1 Kr. Stykket, hvilket Beløb tilfalder Formanden. For Udskrifter af det Voldgiftsbogen tilførte angaaende Forhandlingerne samt af fremlagte Dokumenter o. lign. tilkommer der Formanden Betaling i Overensstemmelse med Retsafgiftslovens Regler. Alle Udskrifter udfærdiges paa ustemplet Papir.

Stk. 7. Kendelsen skal indeholde Afgørelse af, hvem af Parterne det paahviler at afholde de med Voldgiften forbundne Omkostninger, eller hvorledes disse skal fordeles mellem Parterne.

Stk. 8. For Udførelsen af de skriftlige Arbejder og den indledende Forligsprøve tilkommer der Formanden 15 Kr. foruden mulig Befordringsgodtgørelse,

som beregnes med 20 Øre pr. løbende Kilometer eller Jernbanebillet paa Fællesklasse. For hvert af de følgende Møder tilkommer der Formanden, Voldgiftsmanden og Dommeren Befordringsgodtgørelse, beregnet som foran anført, samt for hvert af de tre første Møder 5 Kr. i Dagpenge. Voldgiftsretten er, forinden Forretningen paabegyndes, berettiget til af enhver Klager, hvem der ikke er meddelt fri Procces, at forlange enten Sikkerhed for eller et passende Forskud til Dækning af Omkostningerne ved Behandlingen af den af ham rejste Klage. Der haves Udpantningsret for Omkostningerne hos den Part, som det ved Kendelse paalægges at udrede disse.

§ 5.

Ændringsforslag stillet af Dommer Anker.

Stk. 1. Sagens Behandling indledes med Forligsprobe, som ogsaa kan optages senere, naar Anledning dertil gives. Saafremt Forlig ikke opnaas ved Sagens Paabegyndelse, tilkaldes den udmeldte Voldgiftsmand samt Dommeren i vedkommende Retskreds, jfr. § 2, Stk. 1, der fra nu af indtræder som Formand for Voldgiftsretten. Voldgiftsafgørelser træffes ved Stemmeffluhed. Er der ikke Flertal for nogen Afgørelse af den foreliggende Tvistighed, gør Formandens Stemme Udslaget.

(Stk. 2—8 som af de øvrige Udvalgsmedlemmer foreslaaet, jfr. dog Bemærkningerne Side 39.)

§ 6.

Stillet af hele Udvalget.

Stk. 1. Begrundet Kendelse bør som Regel afsiges inden 8 Ugers Forløb fra den Dag, da Voldgiftsmanden er udmeldt. Men er Spørgsmaal Sagen vedrørende indbragt til det veterinære Sundhedsraads Betænkning, eller er det af anden Grund ugørligt at tilvejebringe de nødvendige Oplysninger saa betimeligt, at fornævnte Frist kan overholdes, kan Formanden inden Fristens Udløb ved begrundet Kendelse fastsætte en Forlængelse af denne, dog ikke ud over 8 Uger. Saadan Forlængelse kan gentages een Gang.

Stk. 2. Er Kendelse ikke afsagt inden Udløbet af disse Frister, har Voldgiftsrettens Medlemmer intet Krav paa Salær, Dagpenge eller Befordringsgodtgørelse, ligesom de er pligtige at tilbagebetale det mulig forud erlagte Forskud, og det staar derhos vedkommende frit for at foranstalte Sagen behandlet ved Domstolene.

§ 7.

Stillet af hele Udvalget.

Stk. 1. De i Medfør af denne Lov afsagte Kendelser kan som Regel ikke paaankes. Under særlige Omstændigheder kan dog Overøvrigheden efter Samraad med

en af Amsraadet — i København og paa Frederiksberg Kommunalbestyrelsen — dertil udpeget Mand, der har praktisk Kendskab til Handel med Husdyr, tillade, at en Tvistighed indbringes til fornyet Foretagelse for en Overvoldgiftsret, der i dette Øjemed oprettes i hver Overøvrighedsreds. Saadan Tilladelse skal gives, saafremt det skønnes, at der i Handler om det samme Husdyr er afsagt modstridende Kendelser, eller saafremt Sagen har omfattet flere Parter.

Stk. 2. Overvoldgiftsretten, hvis Medlemmer beskikkes for 5 Aar ad Gangen, bestaar af en af vedkommende Landsretspræsident udpeget Landsdommer i den paa-gældende Landsretskreds som Formand og 4 sagkyndige Medlemmer, der beskikkes af Amtmanden (i København Overpræsidenten). En og samme Landsdommer kan efter Landsretspræsidentens Bestemmelse beskikkes som Formand i en Flerhed af Overvoldgiftsretter. I hver enkelt Sags Paakendelse deltager Formanden og 2 sagkyndige Medlemmer. Reglerne i § 2. Stk. 2—4, finder tilsvarende Anvendelse paa Medlemmerne af Overvoldgiftsretten.

§ 8.

Stk. 1. Andragende om en Kendelses Prøvelse ved den i forrige Paragraf omhandlede Overvoldgiftsret indgives skriftlig til vedkommende Overøvrighed i Løbet af 14 Dage fra Kendelsens Afsigelse og maa være ledsaget af en Udskrift af den afsagte Kendelse samt Sagens Dokumenter, der i dette Øjemed skal udlaanes Parten. Saafremt det skønnes, at der i Handler om det samme Husdyr er afsagt modstridende Kendelser, kan det dog tillades, at disse indbringes til fornyet Foretagelse efter den nævnte Frist, naar Andragende derom indgives snarest muligt efter vedkommende Kendelses Afsigelse.

Stk. 2. Saafremt Paaanke finder Sted, tilstiller Overøvrigheden Formanden for Overvoldgiftsretten Andragendet og de øvrige foreliggende Oplysninger samt meddeler ham, hvilke to af de sagkyndige Medlemmer den har udmeldt til at medvirke ved Sagens Paakendelse.

Stk. 3. For Sagens Behandling ved Overvoldgiftsretten finder Reglerne i § 4, Stk. 3—6, §§ 5 og 6 tilsvarende Anvendelse, saaledes at Formanden for Overvoldgiftsretten opfordrer til at inddrage i Ankesagen alle de af Voldgiftskendelsen omfattede Mellemværender, for hvilke en Ændring af Voldgiftskendelsen vil være af Betydning; ny Forligsprøve kan undlades,

Stillet af hele Udvalget.

men der tilkommer desuagtet Formanden 15 Kr. for det første Møde. Parterne er ikke bundet ved Proceduren for Voldgiftsretten; nye Oplysninger og Anbringender kan fremføres.

Stk. 4. Fornyet Prøvelse af Kendelser om samme Husdyr, der undtagelsesvis maatte være afsagt i andre Voldgiftskredse, skal ligeledes saa vidt muligt ske ved samme Overvoldgiftsret. Den, der andrager om en Kendelses Prøvelse, skal derfor i Andragendet oplyse, hvorvidt andre Kendelser om samme Husdyr ham bekendt allerede er tilladt indanket for en anden Overvoldgiftsret. Saafremt det oplyses, efter at en Sag er indbragt for en Overvoldgiftsret, at Sagen allerede er indbragt for en anden Overvoldgiftsret, skal førstnævnte Overvoldgiftsret straks slutte Sagen og henvise vedkommende til at indgive Andragende om fornyet Prøvelse til den Overøvrighed, der allerede har tilladt Prøvelse af den tidligere Kendelse. Naar Sagen paa denne Maade slttes af Overvoldgiftsretten, kan denne ved Kendelse paalægge den, der har andraget om fornyet Prøvelse, at betale de paaløbne Omkostninger.

§ 9.

Stillet af hele Udvalget.

De i Medfør af denne Lov indgaaede Forlig og afsagte Kendelser kan tvangsfuldbyrdes efter Lovgivningens almindelige Regler om Fuldbyrdelse af Forlig og Domme, for de af Overvoldgiftsretten afsagte Kendelsers Vedkommende dog først, efter at de er forkyndt efter Reglerne for Dømmes Forkyndelse, og 5 Dage fra Forkyndelsen er forløbet, og for andre Kendelsers Vedkommende først, naar 3 Uger fra saadan Forkyndelse er forløbet, og Rekvisitus ikke kan forevise Attest fra vedkommende Overøvrighed for, at et Andragende om fornyet Foretagelse for Overvoldgiftsretten er indgivet og ikke afslaaet.

§ 10.

Stillet af hele Udvalget.

I de af denne Lov omfattede Sager kan der meddeles fri Proces saavel for Voldgiftsretten som for Overvoldgiftsretten i Overensstemmelse med Reglerne i Retsplejelovens Kapitel 31. De i denne Lov omhandlede Honorarer og Rejsegodtgørelser udredes i saa Fald af det offentlige.

§ 11.

Stillet af hele Udvalget.

Det en Dommer efter Borgerlig Straffelovs §§ 144 og 146 for Bestikkelijkheid eller forsætlig Uretfærdighed paahvilende Ansvar skal ogsaa paahvile Voldgiftsmænd efter nærværende Lov. En Kendelse eller

et Forlig, der er tilvejebragt paa forbryderisk Maade, er ugyldigt, og det Forhold, som Kendelsen eller Forliget angik, kan søges afgjort ad almindelig Retsvej.

§ 12.

Denne Lov, der med de fornødne Lempelser ved kongelig Anordning kan udvides til at gælde for Færøerne, træder i Kraft den . Samtidig ophæves Lov Nr. 234 af 12. Juni 1922 om Voldgift i Tvistigheder angaaende Handel med Husdyr. Dog bliver Behandlingen af Sager, i hvilke Voldgiftsmænd er udmeldt inden nævnte Tidspunkt, at tilendebringe i Overensstemmelse med de hidtil gældende Regler.

Stillet af hele Udvalget.

Bemærkninger til Udkastet.

Til § 1.

Bestemmelsen afviger navnlig fra den tilsvarende Paragraf i Loven af 12. Juni 1922 derved, at det ikke mere staar Parterne aabent at tage Forbehold om Afgørelse af opstaaende Tvistigheder ad almindelig Retsvej. Den hidtil brugelige Klausul herom i Auktionsvilkaar vil altsaa fremtidig være ugyldig.

Endvidere afviger Bestemmelsen fra Loven af 12. Juni 1922 derved, at Tvistigheder angaaende Handel med Geder og disses Afkom er inddraget under Voldgiftsordningen. Derimod er Omraadet for Voldgiftsrettens Kompetence iøvrigt begrænset overensstemmende med Voldgiftsmændenes i Henhold til Loven af 12. Juni 1922 til kun at angaa Spørgsmaal om en Handels Tilbagegang i Anledning af Mangler ved det afhændede og om Erstatning eller Afslag i Købe- eller Byttesummen i Anledning af saadanne Mangler. Den paa dette Omraade uddannede judicielle og administrative Praksis vedrørende den nugældende Ordning vil altsaa i det væsentlige beholde sin Betydning; saaledes vil eventuel Tilkendelse af Erstatning for Skade, som det købte Dyr paafører Køberens Besætning, f. Eks. ved Smitte, ikke henhøre under Voldgiftsretten, jfr. Højesteretsdom i U. f. R. 1930, Side 269 (og Vestre Landsrets Kendelse i U. f. R. 1928, Side 949), hvorimod en Byttehandel, hvor et Husdyr byttes mod en Ting, f. Eks. en Motorvogn, vil henhøre under Voldgiftsavgørelse, hvis Sagen anlægges paa Grund af Mangler ved Dyret, idet Voldgiftsretten i saa Fald er kompetent, for saa vidt angaar disse Mangler (i det i Justitsministeriets Skrivelse af 11. November 1919, Min. Tid. 1919 Nr. 326, omhandlede Tilfælde, hvor Ministeriet udtalte den modsatte Anskuelse vedrørende en Byttehandel, var der Tale om Bytte mellem et Automobil paa den ene Side og en Hest samt en Pengesum og en anden Tingsydelse paa den anden Side); derimod vil Voldgiftsretten under ingen Omstændigheder kunne paakende Spørgsmaalet om Mangler ved Motorvognen. Omvendt vil den ordinære Ret ikke være kompetent til under en Sag om Mangler ved Motorvognen at paakende Spørgsmaal, der hører under Voldgiftsavgørelse. I begge Tilfælde maa Udsættelse finde Sted, indtil den kom-

petente Myndighed har afgjort sin Del af Sagen.

Spørgsmaalet om Mangler ved en Besætning, der er solgt som Tilbehør til en fast Ejendom, vil i Almindelighed ikke kunne afgøres af Voldgiftsretten, jfr. Vestre Landsrets Kendelse af 18. November 1920 (U. f. R. 1921, Side 188) og Østre Landsrets Dom af 27. Februar 1920 (U. f. R. 1920, Side 495). Derimod vil Voldgiftsretten kunne afgøre Spørgsmaalet om, hvorvidt det under en tidligere Voldgiftssag vedrørende et Dyr passerende er af Betydning under en senere Voldgiftssag om Dyret, jfr. Viborg Lands- overretsdom af 7. November 1910 (U. f. R. 1911, Side 144).

Til § 2.

Ifølge Loven af 12. Juni 1922 udgør hver Købstad en selvstændig Voldgiftskreds, hvorhos paa Landet hver Politikreds udgør en Voldgiftskreds, dog at Justitsministeren under særlige Omstændigheder kan dele en Politikreds i flere Voldgiftskredse.

Enkelte af de staaende Voldgiftsdomstole har udtrykt Ønske om, at Voldgiftskredsene blev gjort større, idet man herigennem vilde opnaa, at Voldgiftsmændene hver fik flere Sager til Behandling og derved opnaaede noget større Rutine i Sagsbehandlingen til Gavn for Ensartetheden i Voldgiftskendelserne. Udvalget, der kan tiltræde disse Betragtninger, og som ikke mener, at de derved forvoldte større Befordringsudgifter for Parterne vil spille nogen væsentlig Rolle under Hensyn til Samfærdselsmidlernes Udvikling, foreslaar, at Voldgiftskredsene skal falde sammen med Retskredsene. Herved vil bl. a. de særlige Købstadvoldgiftskredse bortfalde. Endvidere staar denne Ændring i naturlig Sammenhæng med Udvalgets Forslag om Civildommerens Medvirkning ved Voldgiftsordningen, jfr. Bestemmelsen herom i Paragrafens Stk. 1.

I Sammenhæng med Bestemmelsen om Bortfald af de særlige Købstadvoldgiftskredse foreslaas det dernæst, at Beskikkelse af Voldgiftsmændene overalt — uden for København og Frederiksberg — skal foretages af Amtsrådet efter Indstilling af Kommunalbestyrelserne. I de Tilfælde, hvor en Retskreds henhører til flere Amtsråds-

kredse, tillægges der Justitsministeren Bemyndigelse til at fastsætte nærmere Regler om den praktiske Fremgangsmaade ved Beskikkelsen.

Udvalget finder det endvidere rettest, at det i Overensstemmelse med den af de samvirkende danske Landboforeningers Husdyrbrugsudvalg i 1932 afgivne Indstilling (Bilag 6) foreskrives, at de Personer, der beskikkes til Voldgiftsmænd, skal have praktisk Kendskab til Handel med Husdyr.

I Paragraffens Stk. 4 foreslaas endelig indført en 70 Aars Aldersgrænse for Voldgiftsmænd.

Til § 3.

Ifølge § 3 i Loven af 12. Juni 1922 henhører en Voldgiftssag under Paakendelse af Voldgiftsmændene i den Voldgiftskreds, hvor Sælgeren havde sin Bopæl ved Handels Afslutning. Da Udvalget nu foreslaar indført en Nyordning, hvorefter eventuelle Regressager skal samles og paakendes tillige med Sagen mod den sidste Sælger — altsaa en Ordning, hvorunder en Række Sælgere inddrages i Sagen —, bliver det nødvendigt at fastslaa, i hvilken af de forskellige Sælgeres Voldgiftskredse Sagen skal behandles. Udvalget har nøje overvejet de forskellige Muligheder i saa Henseende og er klar over, at en Del kunde tale for at henlægge Sagen til den Kreds, i hvilken den første Sælger (det sidste Led i Voldgiftssagen) bor, da denne Person, hos hvem Ansvarret samles, efter Sagens Natur vil blive udsat for at blive ramt temmelig haardt af Kendelsen. Man mener dog, at praktiske Hensyn (navnlig det Forhold, at det fra første Færd ikke vides, hvor mange og hvilke Personer der vil blive inddraget i Sagen, og hvor disse bor) umuliggør en saadan Henlæggelse; det foreslaas derfor, at Sagen paabegyndes og forbliver i den Voldgiftskreds, hvor den Person, mod hvilken der først indgives Klage, havde sin Bopæl ved Handels Afslutning. jfr. Justitsministeriets Skrivelse af 2. November 1908 (Min. Tid. 1908 Nr. 386). Hvis denne Person bor i Udlandet, vil Loven være uanvendelig, medmindre der foreligger saadanne Omstændigheder, at han i Overensstemmelse med Reglerne i Retsplejelovens § 243, jfr. § 248, kan sagsøges her i Landet, eller han er repræsenteret her paa en saadan Maade, at Repræsentanten kan sagsøges her paa hans Vegne, jfr. Justitsministeriets Skrivelse af 14. Oktober 1922 (Min. Tid. 1922 Nr. 285).

Den i § 3, Stk. 2, i Loven af 12. Juni 1922 indeholdte særlige Værnetingsbestemmelse for Byttehandler, der navnlig var mo-

tiveret ved formelle Hensyn (Brugen af Ordet „Sælgeren“ i Paragraffens Stk. 1), foreslaas, da Ordet „Sælgeren“ nu ikke mere anvendes, slettet som overflødig.

Til § 4.

Ifølge § 4, Stk. 1, 1. Pkt., i Loven af 12. Juni 1922 skal Klage angaaende Handel med Husdyr indgives inden 30 Dage fra Leveringsdagen. Naar Tvisten drejer sig om Tuberkulose, Drægtighed, Salg paa Vilkaar og andre Tilfælde, hvor Forholdenes Natur medfører, at Klage ikke har kunnet indgives inden dette Tidspunkt, kan Klagen dog ifølge Stk. 1, 2. Pkt., indgives senere, idet Voldgiftsmændene da skal træffe Afgørelse om, hvorvidt Klagen har været holdt unødvendigt længe tilbage. Med Hensyn til Regelen i Stk. 1, 2. Pkt., er det i hidtidig Praksis antaget, jfr. Højesteretsdom af 21. Februar 1912 (U. f. R. 1912, Side 309), at det henhører under de ordinære Domstoles Afgørelse, om der foreligger en Undskyldningsgrund, der tillader Fravigelse af 30-Dages Fristen, men at det, hvis dette er Tilfældet, tilkommer Voldgiftsmændene at afgøre, om Klagen har været holdt unødvendigt længe tilbage. Det tilkommer altsaa efter denne Praksis de ordinære Domstole at kritisere Voldgiftsmændenes Skøn i førstnævnte, men ikke i sidstnævnte Henseende, jfr. ogsaa Justitsministeriets Skrivelser af 26. November 1909 (Min. Tid. 1909 Nr. 428) og 1. Oktober 1921 (Min. Tid. 1921 Nr. 281). Efter den af Udvalget foreslaaede Ordning, hvorved Underretsdommeren tiltræder Voldgiftsretten, maa man imidlertid formene, at Voldgiftsrettens Skøn med Hensyn til 30-Dages-Fristens Fravigelse i enhver Henseende er bindende.

Udvalget har indgaaende drøftet Spørgsmaalet om en Ændring af Reglerne om Fristerne, hvilket Spørgsmaal i en Aarrække har været stærkt diskuteret i Landbokredse og blandt Veterinærkyndige.

Af de tidligere herom fremsatte, indbyrdes ret stærkt afvigende Anskuelser finder man Anledning til at fremhæve følgende:

- a. I det veterinære Sundhedsraads Aarsberetning 1922, S. 5—6, udtaler Raaet, at de gældende Frister efter dettes Formening ikke bør forkortes, dog at man maaske kan fastsætte en yderste Frist for Sagsanlæg paa $\frac{1}{2}$ Aar.
- b. Et af de samvirkende danske Landboforeninger den 28. Marts 1922 nedsat Udvalg angaaende Spørgsmaalet om en Ændring i Reglerne for Sælgerens Garantipligt ved Handel med Hus-

dyr udtaler i sin Indstilling (De samvirkende danske Landboforeningers Aarsberetning 1922—23, S. 96), at den gældende 30 Dages Klagefrist bør forkortes til 22 Dage.

- c. I den af de samvirkende danske Landboforeningers Husdyrbrugsudvalg i 1932 afgivne Indstilling (Bilag 6) foreslaas den almindelige Reklamationsfrist sat til 14 Dage, dog for Tuberkulose, som giver tydeligt Udslag efter Kælvningen, og for smitsom Kastning 42 Dage. Indgivelse af Klage skal derefter ske inden 7 Dage efter Reklamationen.
- d. Kredsyrlæge Edwin Jensen, Aalborg, foreslaar i et Foredrag, der blev holdt paa de samvirkende jyske Landboforeningers Delegeretmøde i Aarhus i 1935 (hvilket Foredrag har været medvirkende til de samvirkende danske Landboforeningers og de samvirkende danske Husmandsforeningers Henvendelse til Justitsministeriet om Nedsættelse af Udvalget), at der indføres en yderste Ansvarsfrist paa 3—5 Maaneder, i alt Fald for medfødte Lidelser.

Udvalget finder det — navnlig under Hensyn til de Oplysninger, som er fremsat af den i Udvalget repræsenterede veterinære Sagkundskab, hvorefter det veterinære Sundhedsraad stadig anser det for rettest at opretholde de nugældende Frister, derunder ogsaa den ret ubestemte Frist for Tuberkulose m. m., og mener det urigtigt at regulere hele dette Forhold efter for stærkt skematiserede Regler — betænkeligt at foreslaa nogen Ændring i de hidtidige Regler. Derimod finder man at burde fremhæve, at Voldgiftsmændene ikke altid har sondret tilstrækkelig skarpt mellem de i den materielle Lovgivning (navnlig Købeloven af 6. April 1906) indeholdte Reklamationsfrister, der ogsaa gælder i Handel om Husdyr (jfr. ovenfor S. 22), og de ifølge Voldgiftsloven gældende rent processuelle Klagefrister; Voldgiftsmændene har saaledes ikke altid været klar over, at en Køber, der indgiver Klage til Øvrigheden inden 30 Dage, meget vel forinden kan have fortabt sin Ret til at forlange Handelens Tilbagegang eller til Erstatning ved manglende Reklamation over for Sælgeren og saaledes bør tabe Sagen trods den rettidige Klageindgivelse. Man har i den Anledning fundet det rigtigt i Forslagets § 4, Stk. 1, at foreslaa optaget en neutral Henviisning til Købelovens Reklamationsregler. Der kan ikke slutes modsætningsvis fra denne Henviisning; f. Eks. vil ogsaa Aftalelovens Reklamationsregler

efter Omstændighederne kunne være anvendelige i Husdyrhandel.

Man foreslaar, at en Voldgiftssag som hidtil skal indledes med en Henvendelse til Øvrigheden (i København Magistraten, andetsteds Politimesteren), som derefter underretter Voldgiftsformanden og udmelder den anden Voldgiftsmand. Udvalget har overvejet den Tanke at overdrage disse Funktioner til Dommeren, men har ikke ment det heldigt at overlade til Dommeren selv at udpege den ene af sine Meddommere. Den i § 2 foreslaaede Ændring, hvorefter Voldgiftskredsene skal falde sammen med Retskredsene, medfører vel herefter, at Politimesteren i de Tilfælde, hvor Retskredsen ikke falder sammen med Politikredsen, vil kunne komme til at tilskrive en Voldgiftsformand og udmelde en Voldgiftsmand, der ikke bor i hans Politikreds, men nogen reel Betydning har denne Uregelmæssighed neppe.

Udvalget foreslaar dernæst i § 4, Stk. 3—5, indført en Nyordning — i Overensstemmelse med det fra de samvirkende danske Landboforeninger og de samvirkende danske Husmandsforeninger udtalte Ønske —, hvorefter der bliver Adgang til at inddrage eventuelle Regressøgmaal vedrørende det i Sagen omhandlede Husdyr til Behandling under Sagen mod den sidste Sælger af Dyret.

I den af de samvirkende danske Landboforeningers Husdyrbrugsudvalg i 1932 afgivne Indstilling (Bilag 6) var Initiativet til denne Inddragelse foreslaaet henlagt til Parterne selv. Udvalget mener dog ikke, at en saadan Ordning indeholder tilstrækkelig Sikkerhed for, at alle ansvarlige Personer kommer med under Sagen, og foreslaar derfor Initiativet til Inddragelsen af de „fjernere“ Parter henlagt til Voldgiftsformanden, der med 4 Dages Varsel skal opfordre enhver indklaget til at inddrage sin Hjemmelsmand i Sagen. For at gøre Ordningen effektiv, har man yderligere foreslaaet, at Undladelse af Benyttelse af Adgangen til at indklage sin Hjemmelsmand medfører Fortabelse af Adgangen til Regres. Med Hensyn til Fristerne har man drøftet Muligheden af at fastsætte et kortere Tidsrum end de 4 Dage, men har ikke fundet dette praktisk muligt; den ved Inddragelsen af Hjemmelsmændene bevirkede Forhaling af Sagen vil iøvrigt efter Udvalgets Overbevisning mangefold blive indvundet derved, at alle Mellemværender vil finde deres Afgørelse under eet. Den foreslaaede Ordning er et Forsøg paa at forbedre den nuværende Tilstand, hvor Regressagerne maa

slæbe sig frem gennem en Række af Mellemled, hvert udkrævende en selvstændig Voldgiftssag. Man er selvsagt ikke blind for, at Ordningen er forbundet med Betænkeligheder, navnlig, at Samlingen af Sagerne rent teknisk vil kunne stille Voldgiftsformanden over for vanskelige Opgaver, at Ordningen vil volde betydelig Gene for Sagens fjernere Led, der ofte skal møde i en fremmed og maaske fjern Kreds baade i 1ste Instans og i Appellen, og at Ordningen vil kunne ferøge Omkostningsbyrden, specielt for den sidste Køber, hvis Sagen afvises eller tabes af ham. Den sidste Ulempe vil dog formentlig kunne afbødes noget ved Regelen i § 5, Stk. 7, om Voldgiftsrettens Adgang til at fordele Omkostningerne mellem Parterne (jfr. Bemærkningerne ad § 5), og Udvalget mener i det hele, at Nyordningens gavnlige Virkninger langt vil opveje de Ulemper, der maatte vise sig. De fastsatte Frister maa løbe fra Partens Modtagelse af Meddelelsen, og det maa være en Forudsætning, at Meddelelsen kommer frem til Parten, jfr. Overrettsdom af 28. Januar 1918 (U. f. R. 1918, Side 447), der statuerede, at en Voldgiftskendelse var ugyldig, da to anbefalede Breve med Tiligelser ikke var kommet Parten i Hænde.

Et enkelt af Udvalgets Medlemmer Kredsdyrlæge *Edwin Jensen* ønsker dog at udtale, at han, endskønt han i det ovenfor nævnte Foredrag i 1935 netop rejste Spørgsmaalet om en Samling af Hovedsagen og Regressagerne, har faaet Betænkeligheder herved under Udvalgets Arbejde med Emnet, idet han mener, at Ulemperne ved Processen i den fremmede Voldgiftskreds og ved de paaløbende Omkostninger vil gaa uforholdsmæssigt haardt ud over den første Sælger af Dyret. Kredsdyrlæge *Edwin Jensen* vilde derfor have foretrukket enten, at Ordningen med Inddragelse af Regressagerne kun kom til at omfatte visse — dertil egnede — Sager, eller at der aabnedes enhver „fjernere“ Part Adgang til for sit Vedkommende at frigøre sig fra Inddragelsen mod at betale de derved bevirkede forøgede Omkostninger. Da de øvrige Udvalgsmedlemmer ikke mener, at disse Udveje er praktikable, har Kredsdyrlæge *Edwin Jensen* imidlertid ikke ønsket at stille noget Særforslag.

De indklagede Hjemmelsmænd vil i Almindelighed have Krav paa at erholde Udskrift af Akterne vedrørende de allerede indbragte Mellemværender, jfr. Justitsministeriets Skrivelse af 21. Februar 1913 (Min. Tid. 1913 Nr. 57). Om Formandens Ret til Betaling for saadanne Udskrifter henvises til § 5. Stk. 6.

Til § 5.

(i den af Udvalget med Undtagelse af Dommer Anker foreslaaede Affattelse).

Om den foreslaaede nye Regel om Dommerens Indtræden som Medlem af Voldgiftsretten henvises til ovenfor Side 19 ff.

Formanden skal som hidtil foretage Forligsprøven alene og bør ikke tilkalde Dommeren eller den anden Voldgiftsmand dertil, medmindre der bliver Spørgsmaal om at afsige Kendelse i Medfør af § 4, Stk. 1, Justitsministeriets Skrivelse af 16. Juli 1909 (Min. Tid. 1909 Nr. 280). Paa den anden Side skal Dommeren og den anden Voldgiftsmand altid tilkaldes, naar der bliver Spørgsmaal om Afsigelse af Kendelse; dog vil Voldgiftsformanden alene formentlig ligesom nu kunne afvise en Sag paa Grund af Klagerens Udeblivelse, hvorimod han ikke uden Tilkaldelse af de andre kan tillægge de mødende Godtgørelse for forgæves Møde. Justitsministeriets Skrivelse af 1. Oktober 1913 (Min. Tid. 1913 Nr. 358), og tidligere Skrivelser af 11. November 1907 (Min. Tid. 1907 Nr. 357), 18. Jan. 1908 (Min. Tid. 1908 Nr. 32) og 16. Juli 1909 (Min. Tid. 1909 Nr. 280). Det maa fremtidig være udelukket at afsige Kendelse, hvis Dommeren udebliver fra Mødet (det modsatte er antaget med Hensyn til en Voldgiftsmands Udeblivelse ved Justitsministeriets Skrivelse af 20. April 1910, Min. Tid. 1910 Nr. 132).

Enkelte af de staaende Voldgiftsdomstole har anført, at Regelen i § 5, Stk. 2, i Loven af 12. Juni 1922 om Bødestraf for den Part, der undlader at give personligt Møde, ikke anvendes i Praksis, og at Regelen maaske burde udgaa og erstattes med en Regel svarende til Bestemmelsen i Retsplejelovens § 305, hvorefter en Parts Udeblivelse kan fortolkes paa den for Modparten gunstigste Maade og medføre, at Modpartens Fremstilling lægges til Grund for Sagens Paakendelse. Det er imidlertid Udvalget bekendt, at Bøderegelelen anvendes i alt Fald i nogle Voldgiftskredse, og man finder ikke Anledning til at foreslaa den ændret. Ej heller finder man at burde foreslaa Ændring i Afstandsbegrænsningen (25 km) for den personlige Mødepligt.

I Paragraffens Stk. 3 er bl. a. indført den Ændring i Forhold til Reglerne i Loven af 12. Juni 1922, at Voldgiftsretten, hvis en indklaget udebliver uden lovligt Forfald, skal afsige Kendelse i Henhold til Klagerens Fremstilling, forsaavidt denne ikke strider mod det i Sagen i øvrigt oplyste; denne Affattelse foreslaas, fordi den skønnes bedre stemmende med almindelige Retsplejeprincipper end den nugældende Bestemmelse i

Loven af 12. Juni 1922, hvorefter Klagerens Fremstilling i et saadant Tilfælde skal lægges til Grund ved Tvistens Afgørelse. Hvis Klageren har givet Møde til Forligsprøven og det første Møde, men derefter udebliver fra det følgende Møde, er det ved Justitsministeriets Skrivelse af 6. Juli 1909 (Min. Tid. 1909 Nr. 276) antaget, at Sagen, hvis den overhovedet foreligger i en saa klar Skikkelse, at den kan bedømmes, ikke bør afvises, men paadømmes paa det foreliggende Grundlag, saaledes at Virkningen af Udeblivelsen alene er, at den udeblevne afskæres fra at anføre videre i Sagen; denne Praksis kan formentlig stadig gælde. De øvrige Ændringer i Stk. 3 er en Følge af Regelen i § 4 om Inddragelse af Regressagerne under Sagen mod den sidste Sælger.

I § 5, Stk. 4, 3. Pkt., i Loven af 12. Juni 1922 bestemmes, at Tilsidesættelse af en Parts Forpligtelse til at meddele Voldgiftsmændene Oplysninger vedrørende Sagen medfører, at Modpartens Angivelser paa det paagældende Punkt lægges til Grund ved Sagens Afgørelse. Denne Bestemmelse foreslaas — i Overensstemmelse med Principet i Retsplejelovens § 305 — andret saaledes, at Modpartens Angivelser alene *skal kunne* lægges til Grund. Under den nugældende Ordning kan egentlig Vidneførsel kun finde Sted for Retten; men der finder i Praksis i vidt Omfang formløs Afhøring Sted for Voldgiftsretten af Personer, der er villige til at afgive Forklaring, jfr. Justitsministeriets Skrivelse af 4. August 1915 (Min. Tid. 1915 Nr. 159). Udvalget foreslaar, at Dommeren, naar han er indtraadt i Voldgiftsretten, skal afhøre Vidner i Overensstemmelse med Retsplejelovens Regler, hvorved den Forsinkelse af Sagen, der ofte har fundet Sted, fordi man maatte afvente Vidneførsel i Retten, vil bortfalde. Dog vil Vidneførsel udenfor den Kreds, hvor Sagen føres (subsidiær Vidneafhøring), i Overensstemmelse med Retsplejeloven finde Sted paa Vidnets Hjemsted og dér foregaa ved den ordinære Ret — ikke ved Voldgiftsretten. Det forudsættes, at den Sagen behandelende Voldgiftsret har samme Kompetence som den ordinære Underret i borgerlige Retssager til at foranledige Vidneførsel direkte for den dømmende Voldgiftsret, hvor dette skønnes af særlig Betydning for Sagens Oplysning, jfr. Retsplejelovens § 171. Under Forligsprøven vil Voldgiftsformanden som hidtil i det Omfang, han skønner det hensigtsmæssigt, kunne modtage formløse Forklaringer af Personer, der er villige til at udtale sig; saadanne Forklaringer er ikke Vidneforklaringer og vil ikke kunne beediges; hvis

de bekræftes ved Underskrift, vil de dog formentlig, hvis de er urigtige, kunne rammes af Straffelovens § 163. Udvalget har endvidere indgaaende drøftet Hensigtsmæssigheden af at paabyde, at alle Forespørgsler til raadgivende Institutioner skal udgaa fra Voldgiftsretten, idet man derved formentlig vilde opnaa, at vedkommende Institution fik en mere upartisk Vejledning vedrørende Tvistigheden; noget saadant har man dog ikke villet foreslaa, dels fordi derved Bilæggelsen af Tvistigheder uden Indgivelse af Klage vilde modvirkes, og Antallet af Voldgiftssager derigennem forøges, dels fordi en saadan Forskrift vilde fjerne Voldgiftsordningen yderligere fra de for den almindelige Retspleje gældende Principper (Parternes Virksomhed til Sagens Oplysning); man foreslaar derfor alene, at der samtidig med Indsendelsen af saadanne Forespørgsler skal tilsendes Parterne Genpart af Forespørgslen, for at disse saa eventuelt kan indsende deres Modfremstilling; i Sammenhæng hermed foreslaas det yderligere, at der skal meddeles Parterne Genpart af alle skriftlige Fremstillinger og Erklæringer til Brug for Voldgiftsretten inden det paagældende Voldgiftsmøde.

§ 5, Stk. 7, foreslaas affattet saaledes, at der udtrykkelig gives Voldgiftsretten Anvisning paa eventuelt at fordele Omkostningerne mellem Parterne. Denne Regel, der iøvrigt bør anvendes med stor Forsigtighed af Voldgiftsretten, idet det stedse bør være Hovedregelen — i Overensstemmelse med Retsplejelovens § 312 —, at den tabende Part skal bære alle Omkostninger, vil navnlig kunne faa en vis Betydning, naar Regressøgsmal er inddraget under Sagen mod den sidste Sælger, idet Regelen da vil kunne anvendes til at hindre, at henholdsvis den sidste Køber eller den første Sælger af vedkommende Dyr, hvis disse taber Sagen, kommer til at bære urimelige Omkostningsbyrder.

Regelen i Stk. 8 afviger alene fra den tilsvarende Bestemmelse i Loven af 12. Juni 1922 derved, at Befordringsgodtgørelserne nedsættes noget for at billiggøre Sagerne (20 Øre pr. km i Stedet for 25 Øre, Jernbanebillet paa Fællesklasse i Stedet for paa 1ste Klasse). Voldgiftsmændenes Vederlag kan formentlig ikke taale Nedsættelse. Den under den nuværende Ordning uddannede administrative Praksis vedrørende Godtgørelserne maa bevare sin Betydning ogsaa efter Udvalgets Forslag. Saaledes vil Spørgsmaalet, om der kan beregnes Dagpenge for et aflyst Møde, afhænge af, om der er sendt betimeligt Afbud, Justitsministeriets Skri-

velse af 8. September 1930 (Min. Tid. 1930 Nr. 137); og det samme vil gælde Spørgsmaalet om Tilbagebetaling af forudbetalte Gebyrer i tilsvarende Tilfælde, Justitsministeriets Skrivelser af 21. Juli 1909 (Min. Tid. 1909 Nr. 286) og 9. April 1912 (Min. Tid. 1912 Nr. 172). Hvor der er flere Voldgifts-sager til Behandling paa samme Sted og samme Tid, saa at Voldgiftsmændene og Dommeren kun har Befordringsudgifter een Gang den paagældende Dag, tilkommer der dem kun Befordringsgodtgørelse for eet Møde, saaledes at denne fordeles paa de den paagældende Dag behandlede Sager, Justitsministeriets Skrivelse af 13. September 1930 (Min. Tid. 1930 Nr. 152). For „Møder“, hvor der efter Henstilling af Parterne og uden deres Nærværelse kun træffes Bestemmelse om Sagens Udsættelse, kan ikke beregnes Godtgørelse, ligesom det maa være en Forudsætning for saadan Beregning, at Parterne i Overensstemmelse med § 4 har været til-sagt til at møde, Justitsministeriets Skrivelse af 28. Februar 1930 (Min. Tid. 1930 Nr. 41). Porto, der er afholdt i Medfør af Sagen, hører til de med Voldgiften forbundne Omkostninger og kan ved Kendelse paalægges Parterne (samme Skrivelse).

Til § 5.

(i den af Dommer Anker foreslaaede Affattelse).

Forslaget om, at Dommeren skal være Formand for Voldgiftsretten, motiveres ved, at den modsatte — af de øvrige Udvalgs-medlemmer foreslaaede — Ordning, hvorefter Dommeren kun skal lede Bevisførelsen og i øvrigt være Forhandlingsleder i det Omfang, Voldgiftsretten bestemmer, formentlig vil medføre en uheldig Usikkerhed i Voldgiftsrettens Arbejdsforhold. Herved tænkes ikke saa meget paa prestigemæssige Hensyn som paa det Forhold, at det, naar Dommeren ikke har Ledelsen, vil være uklart, hvor langt hans Beføjelser og Ansvar rækker.

Saafermt den her foreslaaede Affattelse vælges, vil det være nødvendigt flere Steder i Lovudkastet at klargøre, hvilke af de Formanden tillagte Beføjelser der skal tilkomme den læge Formand, der virker under Forligsmæglingen, og hvilke der skal tilkomme Dommeren.

Til § 6.

Regelen i § 6, Stk. 1, i Loven af 12. Juni 1922 om, at Sagens Udfald ikke kan gøres afhængig af Partsed, foreslaas slettet som unødvendig, naar Dommeren bliver Medlem af Voldgiftsretten.

Til Instruktion for Voldgiftsmændene foreslaas det udtrykkeligt udtalt, at Voldgiftskendelser skal begrundes.

Ifølge § 6, Stk. 2, i Loven af 12. Juni 1922 er den normale Frist for Afsigelse af Kendelse 6 Uger fra Voldgiftsmændenes Udmeldelse; denne Frist kan dog, hvis man afventer det veterinære Sundhedsraads Betænkning, eller Indhentning af andre Oplysninger nødvendiggør det, af Voldgiftsformanden ved begrundet Kendelse forlænges indtil 4 Uger; saadan Forlængelse kan endvidere gentages een Gang. Naar Regressøgsmålene inddrages under Sagen mod den sidste Sælger af vedkommende Dyr, jfr. Forslagets § 4, vil disse Frister ikke strække til. Udvalget foreslaar derfor den normale Frist sat til 8 Uger med Mulighed for Forlængelse af Fristen af de ovennævnte Grunde i 2 Gange 8 Uger; de forlængede Frister bør dog kun undtagelsesvis udnyttes af Voldgiftsmændene i deres fulde Udstrækning og i alt Fald kun, naar der foreligger Inddragelse af et større Antal Mellemværender i Sagen.

Til § 7.

Udtrykket „den staaende Voldgifts-domstol“, der, skønt det ifølge Loven har været gældende siden 1912, aldrig er blevet akcepteret af Befolkningen, foreslaas ændret til „Overvoldgiftsretten“. Enkelte af de staaende Voldgiftsdomstole har udtrykt Ønske om Indførelse af fri Adgang til at appellere Voldgiftskendelser. Man mener dog ikke at kunne anbefale nogen principiel Ændring paa dette Punkt; derimod foreslaar man i Overensstemmelse med den af de samvirkende danske Landboforeningers Husdyrbrugsudvalg i 1932 afgivne Indstilling (Bilag 6), at Overøvrigheden, forinden Tilladelse til Appel gives, skal raadslaa med en af Amtsraadet — i København og paa Frederiksberg Kommunalbestyrelserne — hertil udpeget sagkyndig Mand. Endvidere foreslaas det, at Tilladelse til Anke altid skal gives, ikke blot som ifølge Loven af 12. Juni 1922, naar det skønnes, at der er afsagt modstridende Kendelser i Handeler om samme Husdyr, men ogsaa, hvis Sagen har omfattet flere Parter; denne Udvidelse af Ankeadgangen er motiveret ved Reglerne i Forslagets § 4 om Inddragelse af eventuelle Regressøgsmåal under Sagen mod den sidste Sælger, idet man har ment det rimeligt i disse større og mere indviklede Sager at give fri Adgang til fornyet Prøvelse af Sagen. Hvor Tilladelse til Appel ifølge Loven skal gives, maa Overøvrigheden kunne udfærdige Tilladelsen uden at raadspørge den ovennævnte sagkyndige,

da Overøvrighedens Opgave i disse Tilfælde kun er at udøve et Skøn af rent juridisk Art.

Udvalget foreslaar endvidere for at sikre den bedst mulige juridiske Viden i Ankeinstansen og for at undgaa den Mulighed, at dennes Formand kan være en Person, der er sideordnet med eller underordnet den Dommer, som er Medlem af Voldgiftsretten, at Formanden skal være en Landsdommer (ifølge Loven af 12. Juni 1922: en retskyndig Formand, der skal opfylde Betingelserne for at kunne beskikkes til fast Dommer i en ordinær Ret). Regelen om, at en og samme Landsdommer kan være Formand i en Flerhed af Overvoldgiftsretter, tilsigter at aabne Mulighed for en større Ensartethed i Afgørelserne.

Til § 8.

I Overensstemmelse med den i Forslagets § 4 optagne Regel om Inddragelse af Regressøgsmålene under Sagen mod den sidste Sælger foreslaas det i § 8 i videst mulige Omfang ogsaa at inddrage alle Mellemværender om samme Dyr under een Appelsag; i Lighed med Regelen i § 4, hvor Initiativet til Inddragelsen er tillagt Voldgiftsformanden, paalægges det i Appellen Formanden for Overvoldgiftsretten at udsende Opfordring til Parterne til at inddrage i Ankesagen alle de af Voldgiftskendelsen omfattede Mellemværender, for hvilke en Ændring af Kendelsen vil være af Betydning.

De øvrige foreslaaede Ændringer i § 8 i Forhold til den tilsvarende Paragraf i Loven af 12. Juni 1922 er alene af formel Art.

Til § 9.

Ifølge § 9 i Loven af 12. Juni 1922 er indgaaede Forlig og afsagte Kendelser kun eksigible, for saa vidt de gaar ud paa, at en Part i Anledning af Mangler ved det afhændede skal medvirke til Handelens Tilbagegang eller iøvrigt tilbagelevere noget, som han i Kraft af Handelen har modtaget, eller yde Erstatning. Denne Begrænsning i Eksigibiliteten foreslaas ophævet, da den neppe er nødvendig, for saa vidt angaar Forlig, og da den med Hensyn til Kendelser synes at blive overflødig, naar Dommeren bliver Medlem af Voldgiftsretten.

Eksekutionsfristen for Kendelser, der er afsagt af Voldgiftsmændene, er efter den gældende Ordning 3 Uger, dog at Eksekution ej heller kan foretages efter Udløbet

af dette Tidsrum, saafremt et Andragende om Anke er taget til Følge. At et Andragende i saa Henseende er indgivet til Overøvrigheden, er derimod ikke tilstrækkeligt til at hindre Eksekutionen. Det sidstnævnte Forhold kan give Anledning til uheldige Følger i Tilfælde af, at Ankeandragendet senere bevilges, og Appellanten derefter vinder Sagen, idet han da er udsat for ikke at kunne faa sin fremtvungne Ydelse tilbage fra Modparten, hvis denne er insolvent, jfr. Bilag 9 (Side 108). Udvalget foreslaar derfor, at Eksekution efter 3-Ugers-Fristens Udløb skal være udelukket, saalænge et indgivet Ankeandragende ikke er afslaaet.

Til § 10.

Flere af de staaende Voldgiftsdomstole fremhæver Ønskeligheden af, at der aabnes Adgang til Opnaaelse af fri Proces i Voldgiftssager. Da det ogsaa for Udvalget har været et Hovedpunkt, at ubemidlede Personer ikke paa Grund af Bekosteligheden afskæres fra at gennemføre en berettiget Voldgiftssag, foreslaas det, at der fremtidig skal kunne meddeles fri Proces i Voldgiftssager i Overensstemmelse med Reglerne i Retsplejelovens Kap. 31. Andragender om fri Proces i 1ste Instans skal altsaa afgøres af Overøvrigheden, Andragender om fri Proces for Overvoldgiftsretten af Justitsministeriet; Honorarer og Rejsegodtgørelser skal, naar fri Proces er meddelt, betales af det offentlige i Overensstemmelse med de om fri Proces i almindelige Retssager gældende Regler. Voldgiftsformanden skal ifølge Forslagets § 5, Stk. 6, hvad enten fri Proces er meddelt eller ikke, gratis udlevere hver af Parterne en bekræftet Udskrift af afsagte Kendelser, indgaaede Forlig eller eventuelt af forgåves Mægling. De Gebyrer, der eventuelt i Medfør af § 5, Stk. 6, tilkommer Voldgiftsformanden for andre Udskrifter, maa derimod betales af det offentlige, hvis fri Proces er meddelt, og Udskrifterne har været nødvendige for Sagen.

Til § 11.

Den i § 10 i Loven af 12. Juni 1922 indeholdte Bestemmelse om, at Straffen for Voldgiftsmænds Bestikkelighed eller forsætlige Uretsfærdighed kan nedsættes under de for Dommeres tilsvarende Forseelser gældende Mindstemaal, foreslaas ophævet, da den efter Udvalgets Formening savner rimelig Begrundelse.

BILAG

Uddrag af Erklæringer fra de staaende Voldgiftsdomstole.

København.

.....

Som det vil fremgaa af hoslagte Oversigt over Domstolens Virksomhed, har den kun været benyttet i ringe Omfang, hvilket efter Medlemmernes Formening utvivlsomt har sin Grund i, at den almindelige Voldgiftsdomstol for København har været udmærket ledet af dygtige Formænd, der har haft Evne til dels i vidt Omfang at forlige Sagerne, dels at træffe Afgørelser, som Parterne har kunnet bøje sig for.

Formandsposten i den almindelige Voldgiftsdomstol for København har ikke været besat med Jurister, men stedse med Veterinærer.

Domstolens Medlemmer er af den Formening, at den gældende Voldgiftsordning for Københavns Vedkommende har fungeret tilfredsstillende, og har derfor ikke fundet Anledning til at foreslaa Reformer i Ordningens Principper eller Enkeltheder, idet man specielt ønsker at udtale, at Medlemmernes Erfaringer ikke giver noget Grundlag for at kræve gennemført en Ændring, hvorved juridisk Sagkundskab sikres den almindelige Voldgiftsdomstol, idet der, som det fremgaar af foranstaaende, i alt Fald *kan* opnaas gode Resultater, selvom Formanden ikke er Jurist, naar han blot er i Besiddelse af almindelige, personlige Kvalifikationer.

Voldgiftsdomstolens Medlemmer er af den Formening, at de almindelige Regler angaaende de materielretlige Betingelser for Erstatningsansvar og Kontraktsophævelse — saaledes som disse Regler har fundet Udtryk i Købeloven — er bindende for Voldgiftsdomstolene, bortset fra modstaaende Aftaler mellem Parterne, og de mener ikke, at der har uddannet sig Kutymer i Strid med disse Regler.

Københavns Amt.

Efter Medlemmernes og min Opfattelse virker den gældende Voldgiftsordning i det store og hele godt. Der trænges i disse Sager (om levende Dyr) til en hurtig og sagkyndig, ikke for kostbar eller omstændelig Afgørelsesmaade. Hovedspørgsmaalet: om Handelen skal gaa tilbage eller ikke — afgøres i Regelen rigtigt af Voldgiftsmændene, og selvom visse Erstatningsspørgsmaal engang imellem afgøres noget summarisk og generelt, sker der næppe herved større Skade.

Overvejelse af Reformer i Ordningen har ikke kunnet ske paa Grund af det meget ringe Antal Sager, der indbringes.

Særlige Kutymer i Strid med Købelovens Regler har ikke været bemærket, og der har i det hele ikke været Grund til at antage, at Købelovens almindelige Regler om Ophevelse af Handler og Erstatningsansvar ikke skulde være bindende. Forskel fra juridiske Domstole kunde snarere ligge i Bevisbedømmelsen.

Frederiksborg Amt.

Hovedformaalet for den ved Lovene af 19. April 1907, fornyet ved Love af 8. Juni 1912, 22. Juni 1917 og nu Lov Nr. 234 af 12. Juni 1922, indførte Ordning har formentlig været at aabne Adgang for hurtige og billige Afgørelser truffet af praktisk kyndige Folk, saaledes at der kun i særlige Tilfælde, f. Eks. hvor gældende Retsregler skønnes at have været tilsidesat ved Afgørelserne, skal være Adgang til Appel for den staaende Voldgiftsdomstol, hvis Medlemmer er praktisk kyndige, og hvis Formand er Jurist.

For saa vidt angaar *Hurtigheden og Billigheden* kan Formaalet vistnok ikke siges at være opnaaet, naar der sammenlignes med den Hurtighed, hvormed almindelige Rets-sager afgøres for alle Domstole siden Retsplejelovens Indførelse i 1919, og naar der ses hen til de temmelig store Udgifter, der løber paa ved Sagernes Behandling. For Voldgiftsmændene er Omkostningerne sjældent under 40—50 Kr. og for den staaende Voldgiftsdomstol ofte mere, hvortil kommer, at Parterne ofte for Voldgiftsmændene bruger Sagfører og for den staaende Voldgiftsdomstol næsten altid bruger Sagfører og altid har ekstra Udgifter til Erklæringer fra Dyr læger og fra det veterinære Sundhedsraad.

En Forkortelse af de i Lov af 12. Juni 1922 § 6 indeholdte Frister vil dog næppe være forsvarlig, og det ses heller ikke, at Honorarer til Formændene og Dagpenge til de udnævnte Voldgiftsmænd og Medlemmer af den staaende Voldgiftsdomstol kan sættes lavere end nu.

Det har *utvivlsomt været gavnligt* for Husdyrsagernes Afgørelse under den gældende Ordning, at disse er lagt i Hænderne paa *praktisk kyndige Folk* — i første Instans endog udelukkende.

Der er derved opnaaet den for den retfærdige Bedømmelse nødvendige Sagkundskab, og hvis i ganske enkelte Tilfælde det praktiske i for høj Grad har overskredet Grænserne for det retlige, kan der jo bødes derpaa ved Paaankning efter Lovens § 7.

En anden Sag er, at ganske den samme Forsvarlighed i Afgørelserne — endog større — vil kunne opnaas, hvis det ved ny Lovbestemmelser indføres, at hele den ved Lov af 12. Juni 1922 fastsatte særlige Ordning erstattes med en Bestemmelse om, at Husdyrsager behandles for de almindelige Domstole, saaledes at der i hvert Fald ved Underretterne tilkaldes sagkyndige Meddomsmænd.

Lovens § 5, 1. Stykke foreskriver, at Formanden indleder Sagen med en Forligs-prøve. Formanden alene skal altsaa, medmindre der foreligger særlige Afvisningsspørgsmaal, jfr. Justitsministeriets Skrivelse Nr. 32 af 18. Januar 1908, holde det første Møde, Forligsmødet, saa at Sagen derefter, hvis Forlig ikke opnaas, behandles i et senere Møde, hvor Formanden og de to andre Medlemmer er til Stede. Regelen om det første Møde med Formanden alene er sikkert begrundet i Hensynet til at gøre Omkostningerne saa smaa som muligt; men dette opnaas imidlertid kun i de faa Sager, der forliges i første Møde. I alle andre Tilfælde virker Regelen fordyrende.

Regelen i § 5, 2. *Stykke* om Bøde 4 Kr. vides ikke nogen Sinde at være anvendt her i Amtet.

ad § 5, 1. Stykke. Vidneførsel bør med fuld Retsvirkning kunne ske for Voldgiftsmændene og for den staaende Voldgiftsdomstol, og der bør indføres Beføjelser i hvert Fald for den staaende Voldgiftsdomstol til at tilkalde Vidner, der da vil være underkastede Ansvar efter Straffelovens § 162. Efter de nugældende Regler er den, der møder for frivil-

lig at afgive Erklæring (Vidneudsagn) for Voldgiften, formentlig kun underkastet Strafansvar for urigtig Forklaring -- efter Straffelovens § 163 --, hvis hans Forklaring protokolles og underskrives af ham efter udtrykkelig Godkendelse.

ad § 5, 8. Stykke. Der savnes i Loven udtrykkelig Bestemmelse om, at Formanden skal have Godtgørelse for Porto og Papir.

ad § 7. Udtrykket »staaende Voldgiftsdomstol« bør erstattes med »Appelvoldgift«.

ad § 8. Dagpengene og Honorarerne er i Forhold til Arbejdet og Ansvaret meget smaa og ikke tidssvarende.

Herværende staaende Voldgiftsdomstol opkræver i hver Sag 4 Kr. til Papir og Porto; men da der til Maskinskrivning og Postafsendelse m. v. i hver Sag betales 4 Kr., vil det sige, at Udgifter til Porto og Papir fragaar i det Formanden tillagte beskedne Honorar.

Lov Nr. 234 af 12. Juni 1922, der alene angaar Procesmaaden i Husdyrsager og ikke har tilsigtet at give materielle Retsregler, synes dog paa et enkelt Punkt at have indvirket paa Befolkningens materielle Retsopfattelse:

Lovens § 4 fastsætter med visse Forbehold, at Klage skal indgives inden 30 Dage fra Leveringsdagen. Denne Regel synes paa Trods af Lov om Køb af 6. April 1906 § 52, der foreskriver hurtig Reklamation, at have paavirket Befolkningens Retsopfattelse derhen, at i Husdyrsager er det tilstrækkeligt at reklamere inden 30 Dage. Da der aldeles ingen Grund er til at antage, at Lov af 12. Juni 1922 skulde have tilsigtet at ændre Købelovens Bestemmelser om Reklamationsfrister, har herværende staaende Voldgiftsdomstol ikke taget Hensyn til saadan Retsopfattelse, men alene holdt sig til Købelovens Bestemmelser. Men man er dog saa ofte stødt paa den anførte Opfattelse, at man ikke har villet undlade at gøre opmærksom derpaa.

Ellers vides der ikke i Husdyrsager at være Retssædvaner med Tendens mod gældende Retsregler for Køb og Salg.

Holbæk Amt.

I Besvarelse af foranstaaende skal jeg tillade mig at meddele, at jeg har tilskrevet samtlige Medlemmer af Voldgiftsdomstolen om Sagen og fra dem har modtaget Svar gaaende ud paa, at den gældende Ordning i det hele har virket tilfredsstillende, saaledes at der ikke skønnes at være Anledning til at foreslaa Ændringer i den hverken af principiel Natur eller med Hensyn til dens Enkeltheder.

Til disse Udtalelser kan jeg slutte mig, idet jeg tilføjer, at der ikke her har dannet sig særlige Kutymer i Strid med Købelovens Bestemmelser, hvis Regler formentlig ogsaa maa anses gældende for Voldgiftsdomstolen, for saa vidt angaar de materielle Betingelser for Erstatningsansvar og Kontraktsophævelse.

Da jeg i min korte Funktionstid kun har behandlet faa Sager, og saaledes ikke har haft Lejlighed til at indvinde Erfaringer, hvormed jeg med Vægt kan erklære mig om Sagen, har jeg fundet Anledning til at henvende mig til min Forgænger, fhv. Dommer Brendstrup, der har beklædt Stillingen som Formand for Voldgiftsdomstolen i en lang Aarrække (vistnok 12 à 13 Aar), og som beredvilligt har udarbejdet en Erklæring, som jeg tillader mig at vedlægge.

Fhv. Birkedommer Brendstrups Erklæring:

I Begyndelsen var der af og til Tale om, at det var bedre, at Husdyrvoldgiftssager blev behandlet af de ordinære Domstole, men i de senere Aar hørte jeg aldrig noget herom, hvoraf jeg slutter, at Overvoldgiftsretten, som den sædvanlig kaldes, var gaaet ind i den almindelige Bevidsthed som en billigere Ordning, der gav bedre Afgørelser, og det samme fandt jeg, naar jeg sammenlignede Behandlingen der med den almindelige Underretsbehandling med Adgang til Appel til Landsretten.

Den Hjælp af upartisk Fagkundskab ved selve Domsafsigelsen var langt bedre end Erklæringer fra ofte modstridende Dyr læger og Skønsmænd udmeldte af Retten. Erklæringer fra det veterinære Sundhedsraad var ganske vist til Raadighed, hvad enten Sagen blev behandlet paa den ene eller den anden Maade; men den Maade, hvorpaa Sagen blev forelagt Raadet først fra een Part og saa fra en anden, gjorde ofte Raadets Udtalelser mindre værdifulde.

Alligevel vilde det næppe være heldigt at foreskrive, at Erklæringer om Husdyrhandler kun maatte gives af Raadet efter Forespørgsel fra Voldgiftsretten eller Overvoldgiftsretten. Det maa nemlig anses for utvivlsomt, at mange Sager finder deres Afgørelse paa Grundlag af Erklæring fra Raadet uden Proces for Voldgiftsretterne eller for de ordinære Domstole, fordi Parterne uden videre bøjer sig for Raadets Erklæring, som man ved er af afgørende Betydning ved begge Slags Domstole.

Efter mine Erfaringer er der ingen Grund til at gøre væsentlige Forandringer i Loven af 1922: men der er dog enkelte Paragraffer, hvor der nok kunde være Tale om Ændringer.

ad § 1 og § 4, 1. Stykke.

Idet jeg henviser til vedlagte Medlemsblad for Foreningen af Underretsdommere Nr. 4 af 29. Juni 1907 pag. 24, 25 og 38, vilde jeg finde det rigtigt, om det i Loven blev fremhævet, at Køberen, naar han sagsøgte til at betale Købesummen ved de almindelige Domstole, erholdt Ret til at faa Sagen udsat for at faa afsagt en ikke eksigibel Konstateringskendelse af Voldgiftsretten. Eller ogsaa at Sælgeren skal anlægge Sag til Købesummens Betaling ved Voldgiftsretten og ikke ved den ordinære Underret, naar der foreligger Grund til at antage, at Køberen vil gøre Indsigelse, hentet fra Mangler ved Dyret.

Det hænder nemlig undertiden, at Køberen køber et Dyr med skjulte Fejl paa Kredit eller paa Afbetaling og undlader at betale Købesummen, fordi de skjulte Fejl kommer til Syne. Naar Sælgeren venter udover de 30 Dage, der er nævnt i Lovens § 4, 1. Stykke, 1. Pkt., vil Køberen efter den nugældende Lovgivning være afskaaret fra at komme med Realitetsindsigelser. Køberen tænker nemlig ikke paa, at han taber disse ved ikke at forelægge Sagen for Voldgiftsretten. Det har i et Tilfælde for nogle Aar siden vist sig, at Sælgeren holdt Køberen hen med Snak i over en Maaned og saa anlagde Proces til Betaling af Købesummen, som Køberen efter den nuværende Affattelse af §§ 1—4 maatte tabe, uagtet han var blevet narret af Sælgeren. Han anede ikke noget om og kunde vanskeligt ane, at han inden 30 Dage skulde have anlagt Sag ved Voldgiftsretten mod Sælgeren til Konstatning af Mangler ved Hesten og Anerkendelse af Afslag i Købesummen eller Handels Tilbagegang.

I dette Tilfælde tiltrænges der en Regel om, at Køberen, naar han sagsøges til Købesummens Betaling, ikke mister sine Indsigelser ved Oversiddelse af 30 Dages Fristen.

ad § 4, 2. Stykke.

Regresmeddelelsen bør i Regelen gives ved anbefalet Brev. Der gaar ellers for mange Breve tabt.

ad § 4, 4. Stykke.

Det samme gælder Formandens Tilsigelser. Forkyndelse ved Stævningsmændene — med mindre Stillingen beklædes af Landpostbude — og den i Retsplejelov 1. Oktober 1932 §§ 163 a—163 d omhandlede Fremgangsmaade maa anses for upraktisk. Der kan jo aldrig være nogen rimelig Tvivl om, hvad Brevet indeholder.

ad § 4, 5. Stykke.

Da Afgørelse ad almindelig Retsvej nu er særdeles sjælden, vil den rimelige Ordning være, at det er Indklagedes egen Sag at bevise dette ved en skriftlig Erklæring fra Modparten eller begge Parter, og at kun skriftlige Erklæringer herom tages for gode.

ad § 5, 2. Stykke, 3. Pkt.

Bestemmelsen om Mulkt paa 4 Kr. bør bortfalde som uhensigtsmæssig, og i Stedet fastsættes den i Retsplejelov af 11. April 1916 § 305 indeholdte Regel, at det gaar ud over den udeblivende, hvis han uden tilstrækkelig Grund undlader at give Møde. Der er sikkert aldrig nogen blevet mulkteret efter § 5, 2. Stykke, 3. Pkt.

ad § 5, 4. Stykke, 1. Pkt.

Det er urimeligt, at Klageren skal kunne give anden skriftlig Fremstilling end den han indfører i Klagen. Derimod bør Indklagede have Lov til at afgive en af ham selv underskrevet Fremstilling fra sin Side, naar han afleverer den paa Sagens 1ste Mødedag — ellers ikke. Dette sinker ikke Sagen, og Indklagede bliver først ligestillet med Klageren, naar han skriftlig faar Lov til at komme frem med alt, hvad han har paa Sinde. Han kan jo nemlig aldeles ikke stole paa eller have noget Krav paa, at hans Indsigelser protokolles behørigt, og ved Appel til Overvoldgiftsretten ser det da let ud, som om han ingen virkelige Indsigelser har fremført. Hvis den hele Institution skal gøre sin Nytte, kan der nemlig heller ikke forlanges nogen synderlig Sagsfremstilling i Voldgiftsrettens Kendelse.

ad § 5, 4. Stykke, 4. Pkt.

Det vil være rigtigt at tillade, at Vidneførsel, som det stedse bruges, foruden ved den ordinære Ret tillige sker ved Voldgiftsretten og Overvoldgiftsretten. At Deponenterne ikke kan straffes for falsk Forklaring for Retten, gør ikke Afhøringen af dem betydningsløs.

ad § 5, 7. Stykke.

Da det er noget af det vigtigste, at Parterne selv møder og afgiver Forklaring uden Paavirkning fra den ene eller den anden Side af Sagførere, bør der aldrig tilkendes Sagførere Salær. Undtagelse kan kun ske, hvis der skal afholdes Tingsvidne for en ordinær Ret. I saa Fald kan Sagføreres Fremmøde ikke undværes, medmindre Sagen verserer for Overvoldgiftsretten i Formandens egen Jurisdiktion, eller Tingsvidneretten sættes i en anden Jurisdiktion i Medfør af Analogien af Retsplejelovens § 709, 2. Pkt. anvendt paa civile Sager.

ad § 6, 2. Stykke.

Det er ligeledes af vital Betydning for den hele Ordning, at den skal være afsluttet med Afsigelse af Kendelse — ikke blot Optagelse til Kendelse — senest paa 14 Ugers Dagen efter det første Møde. Denne Bestemmelse gælder ogsaa for Overvoldgiftsretten og maa ogsaa gælde der.

Denne Bestemmelse maa ikke kunne fraviges ved Samtykke. En Voldgiftssag koster normalt ca. 50 Kr., og en Overvoldgiftssag ca. 100 Kr., hvorfor den sædvanlige Sikkerhedsstillelse er henholdsvis 75 Kr. og 150 Kr.

Uagtet der i Voldgiftssager skal udredes Diæter og Befordring til Rettens Medlemmer, er disse ikke saa lidt billigere end de tilsvarende Underretssager og Landsretssager, fordi Sagføreren ikke kan undværes i disse, men ikke gør megen Nytte i Voldgiftssager.

ad § 9.

I Regelen bestræber man sig for og opnaar, at Kendelsen afsiges samme Dag, om end nogle Timer senere end Sagens Optagelse. I saa Fald tilsiges Parterne ved Optagelsen til et senere Klokkeslet til Paahørelse af Afsigelse af Kendelse. Den Part, der udeliver, maa tilskrive sig selv sin Uvidenhed.

Med Hensyn til Eksekution maa gøres en Bemærkning, der i og for sig ogsaa vedrører almindelige Domme, men netop ved Husdyrkendelser spiller en betydelig Rolle.

Naar en Person er dømt til at betale et Beløb mod Udlevering af en Veksel, tager Rekvirenten Vekselen med ved Eksekutionsforretningen og udleverer den, hvis han faar Pengene, og tager den ellers med hjem igen, hvad enten Eksekutionen gøres i Skyldnerens Ting, eller Skyldneren intet ejer. Dette volder ikke Vanskelighed.

Men har en jysk Køber faaet Voldgiftskendelse for, at han mod at aflevere en købt Hest — der har vist sig stædig eller paa anden Maade umulig — skal have Købesummen tilbage hos sin Sælger paa Sjælland, kan det ikke være ham ligegyldigt, om han skal medbringe Hesten ved Eksekutionen paa Sjælland. Viser det sig nemlig der, at Sælgeren intetsomhelst ejer, maa Køberen jo tage Hesten med hjem igen og se at faa den solgt, som den er, for dog at faa lidt Udbytte.

For at undgaa disse kostbare, formaalsløse Frem- og Tilbagesendelser har jeg derfor i flere Tilfælde affattet Konklusionen saaledes, at Rekvirenten indfinder sig uden Hest og gør Eksekution for Beløbet. Hvis dette indkommer enten før eller efter Tvangsauktionen, deponeres det hos Fogeden, som paa en af Rekvirenten affattet Henvendelse afgiver Attest for, at dette Beløb er indgaaet og beror hos Fogeden. Naar Sælgeren derefter har sendt denne Attest til Køberen, skal denne inden 3 Dage tilbagesende Hesten til Sælgeren. Hvis denne afgiver skriftlig Erklæring om at have modtaget Hesten i behørig Stand, kan Køberen henvende sig til Fogeden og faa det deponerede Beløb udbetalt. Vil Sælgeren ikke afgive en saadan Attest om Hestens Tilbagelevering, maa den jyske Køber som Rekvirent forlange Eksekutionsforretningen genoptaget, hvorpaa Fogeden efter foretagen Undersøgelse paa Stedet træffer Afgørelse om, hvor vidt han kan aflevere det deponerede Beløb til Køberen.

Det gaar nemlig heller ikke an at paalægge Sælgeren paa Sjælland blankt at udbetale Købesummen til Køberen. Denne er maaske heller ikke videre solvent, og har han først faaet sine Penge, glemmer han maaske at sende Hesten.

Naar Justitsministeriets Udvalg dernæst har spurgt om, hvor vidt Overvoldgiftsretten gennemgaaende følger de samme Regler som de ordinære Domstole med Hensyn til Kontraktophævelse, Afslag i Købesummen og Erstatningsansvar, maa dette besvares derhen, at Overvoldgiftsretten stedse har bestræbt sig for at følge de sidste Afgørelser af Højesteret ved Sagernes materielle Afgørelse.

I ældre Tid var Højesteret ovenud streng ved Salg af Kreaturer med smitsom Kastesyge, men har i de senere Aar anlagt en noget mildere Synsmaade. Overvoldgifts-

retten har paa sit Omraade nøje fulgt den seneste Afgørelse, da det jo ikke kan gaa an, at Sagen faar forskelligt Udfald, eftersom den ene eller den anden Slags Domstol faar Afgørelsen.

Ved den smitsomme Kastning maa iøvrigt bemærkes, at Voldgiftsretten kun har at afgøre Spørgsmaalet om Handelens Tilbagegang eller Afslag i Købesummen for det enkelte solgte Dyr, men ikke Spørgsmaalet om Erstatning for Smitte paaført Køberens øvrige Besætning. Dette har Voldgiftsdomstolen følt sig forpligtet til ex officio at afvise, iøvrigt ofte til Fortrydelse for Parterne, som med Rette nødigt vil have to Processer.

Det andet Spørgsmaal Udvalget har rejst, om der har dannet sig Kutymen i Strid med Købelovens Regler, maa besvares med et blankt Nej. Jeg har aldrig truffet nogen holdbar Paastand i denne Retning, som kunde akcepteres af de faglige Meddommere.

Derfor er der alligevel adskilligt at bemærke ved Anvendelsen af Købeloven paa Husdyrhandler, men disse Bemærkninger gælder i øvrigt lige meget for almindelige Domstole, navnlig Underretterne og Husdyrvoldgiftsretterne.

Købeloven af 6. April 1906 passer vist udmærket i den internationale en gros Handel; men jo længere man kommer ned til indenlandske Grosserere, til Detaillister og Forbrugere, des mindre passer den paa danske Forhold og maa derfor tilpasses efter disse.

Ved Affattelsen af Loven kan man rolig sige, at der slet ikke er tænkt paa Handelsmænd i Heste-, Kreatur- og Svinefaget, og Handel mellem disse kan ikke kaldes for »Handelskøb«, eller Handel mellem en Handelsmand og en Landbruger for »andet Køb«. Der kommer til Anvendelse i begge Tilfælde den Blanding af Købeloven og Forholdets Natur, som ogsaa anvendes i Domspraksis, navnlig ved Underretterne. Købeloven er en saa temmelig ukendt, men meget elastisk Lov, der kan bruges paa mange Maader og ogsaa bliver det. De virkelige Retsregler er Landbefolkningens Fællesseje, der virker udmærket sammen med Købeloven.

Der ses derfor ikke at være nogen Grund til at affatte nogen Tillægslov til Købeloven for saa vidt angaar Husdyrhandler.

Imidlertid er der dog forskellige Bemærkninger at gøre til de enkelte Paragraffer i Husdyrloven; men disse kan blive kortfattede, fordi Lektor ved Landbohøjskolen, Overdyrlæge Marius Nielsen i 1928 har udgivet en Veterinær Retslære, der Side 44—52 handler om Husdyrvoldgiftsretter, og navnlig Side 14—44 handler om Handelsfejl. Denne Fremstilling, til hvilken jeg i alt væsentligt har kunnet slutte mig, benyttes meget af Voldgiftsretten og Overvoldgiftsretterne.

Der er dog enkelte Bemærkninger at gøre til Fremstillingen om Købelovens Anvendelse, og jeg følger her Paragraffølgen i Købeloven.

ad § 4.

I Regelen er der mindst 3 Handeler med det samme Dyr til Paakendelse. Første Sælger og sidste Køber er Landbrugere og imellem dem i Regelen 2 Handelsmænd. De maa alle behandles ens, og den midterste Handel regnes heller ikke for Handelskøb.

ad §§ 9, 10 og 11.

I et foreliggende Tilfælde har vi benyttet disse Bestemmelser om Leveringstid nøjagtig som de staar i Købeloven. Dette har navnlig Betydning ved Voldgiftslovens § 4, 1. Stykke, hvor de 30 Dage var beregnet stramt af Voldgiftsretten.

ad § 17.

Ogsaa disse Bestemmelser om Faren for Død mellem Handel og Levering har været anvendt direkte.

ad § 18.

Kalve og Grise, der fødes efter Leveringstiden, regnes altid som tilfaldende Køberen.

ad § 38.

Hvis man strengt følger Købeloven og Reglerne for Storhandel, kommer Sagen let til at dreje sig om alt for store Beløb. Om det end ikke kan undgaas at beregne Foderpenge for Heste, som man ikke kan bruge om Vinteren, har man ikke plejet at beregne Renter, hverken 5 eller 6 pCt.

ad § 42.

Disse Bestemmelser om Mangler ved Salgsgegenstanden er de vigtigste ved Husdyrhandeler.

Den hyppigste Paastand gaar ud paa Tilbagelevering, og den er næsten altid taget til Følge, medmindre der har været Tale om en meget bekostelig lang Forsendelse, og Dyret nok har kunnet bruges.

Afslaget er altid fastsat efter et Skøn, og de procentmæssige Regnestykker, der nævnes i § 21 i Lektor Marius Nielsens Bog, har man ikke indladt sig paa.

Hvis man efter de foreløbige Oplysninger maa gaa ud fra, at Sygdom eller Mangel har været til Stede i Handelsøjeblikket, er der altid dekretet Tilbagegang af Handelen, selv om der ikke har været mindste Tvivl om, at Sælgeren var i absolut god Tro.

Hvis det derimod maa antages, at Sygdommen ikke har været til Stede i Handelsøjeblikket, men der derimod muligvis har foreligget en rimeligvis nedarvet Disposition til Sygdommen, som Sælgeren ikke vidste noget om, har man ladet Tabet falde paa Køberen.

Naar Sælgeren ikke har sagt noget særligt, er man gaaet ud fra, at Dyret skulde være reelt i alle Maader, alt efter den Brug, det var givet, der skulde gøres af det. Det maatte paahvile Sælgeren at bevise, at han havde sagt, at Køberen skulde tage Dyret, som det var, eller at han havde taget Forbehold paa et enkelt Punkt ved et iøvrigt reelt Dyr.

Men noget af det vigtigste ved Afgørelserne har altid været, om Købesummen har været den normale eller har været forholdsvis lav. I sidstnævnte Tilfælde har man ikke ment at kunne paalægge Sælgeren noget synderligt Ansvar; men i det hele har man stillet strengere Fordringer til Handelsmænd end til Landbrugere, hvis det oplyste ikke pegede i modsat Retning. Ofte var dog en Sælger eller Køber baade Handelsmand og Landbruger.

ad § 47.

Med Hensyn til Forskellen mellem skjulte Fejl og ikke skjulte Fejl har man ogsaa stillet strengere Fordringer til Handelsmænd end til egentlige Landbrugere.

ad § 52.

Man har altid forlangt, at Køberen skulde give Sælgeren Meddelelse, saa snart han havde opdaget Fejlen. Det er dog aldrig forlangt, at Meddelelsen skulde være skriftlig, med mindre Køberen ikke kunde komme i telefonisk Forbindelse med Sælgeren.

Afbetalingslov Nr. 244 af 8. Maj 1917 kommer ogsaa til Anvendelse paa Husdyr.

Dette er ikke nævnt i Loven, men er antaget ved en langvarig Praksis, uanset at det ikke falder videre naturligt at henregne Heste, Kreaturer og Svin til »Løsøre« eller »Ting«. Af den Grund findes der ingen særlige Bestemmelser om, hvorvidt Mangler ved Afbetalingsdyr skal behandles efter Voldgiftsloven eller ved de ordinære Domstole. Det maa imidlertid anses for utvivlsomt, at ogsaa Afbetalingsdyr lige saa vel som Dyr, der er

solgt paa almindelig Kredit. skal behandles efter Voldgiftsloven. Det er dog meget sjældent, at Voldgiftsretterne træder i Virksomhed, fordi Afbetalingskøberen i Regelen ikke tør gøre Indsigelser over for Sælgeren.

Præsto Amt.

Min Erfaring fra de 16 Aar. i hvilke jeg har været Formand for den staaende Voldgiftsdomstol her i Amtet, gaar ud paa, at den gældende Voldgiftsordning nu virker mere tilfredsstillende end i de første Aar, hvor der — i øvrigt særligt fra Voldgiftsmændene i en Politikreds — kom til Prøvelse Kendelser. hvis Præmisser og Konklusion med Rette kunde kritiseres.

Her fra Voldgiftsdomstolen er der altid tilstillet Voldgiftsmændene Afskrifter af Voldgiftsdomstolens Kendelser i de fra dem indankede Sager. Om det sker fra andre Voldgiftsdomstole, er mig ubekendt; hvis ikke, burde det maaske paabydes, da Voldgiftsmændene derigennem kan faa Lejlighed til at blive gjort bekendt med Voldgiftsdomstolens Praksis.

Der er et Forhold. som jeg vil tillade mig at henlede Opmærksomheden paa.

Naar et Husdyr i Løbet af en kortere Tid har været i Handelen adskillige Gange, og der rejser sig Tvist angaaende paastaaede Fejl ved Dyret, kan dette medføre, at der paaløber et efter Sagsgenstandens Værdi uforholdsmæssigt stort Omkostningsbeløb for den Part, som Sagen tilsidst gaar imod. Allerede Omkostningerne ved Behandlingen for Voldgiftsmændene af de enkelte Sager kan, særlig hvis Sagen giver Anledning til flere Møder, løbe betydeligt op paa Grund af Befordringsgodtgørelsen til Voldgiftsmændene efter Lovens § 5, og de samlede Omkostninger ved 3—4 maaske 5 Voldgiftssager, som ofte maa paalægges den sidst tabende Part, kan derfor blive et saa stort samlet Beløb, at det virker urimeligt. Vi har ved den staaende Voldgiftsdomstol i Tilfælde, hvor der har været indanket til Prøvelse 2 Sager om Handeler om samme Husdyr, naar det oplyses, at velkomende Husdyr i Løbet af kortere Tid har været Genstand for endnu flere Handeler, om hvilke der endnu ikke var rejst Voldgiftssag, naar det kunde forudses, at Voldgiftsdomstolens Afgørelse vilde foranledige flere Voldgiftssager mod tidligere Sælgere, anmodet disse om at komme til Stede ved Møde i Voldgiftsdomstolen, og det er ofte lykkedes at faa Parterne i samtlige Handler forligte, saaledes at Omkostningerne for den tabende Part er bleven begrænsede.

Jeg skal derfor tillade mig at henstille til Overvejelse, hvorvidt det ikke kunde være muligt at tilvejebringe en Reform i Voldgiftsordningen, hvorved man i Tilfælde af, at et Husdyr i en vis kortere Tid havde været Genstand for flere Handler, kunde faa tilkaldt samtlige Sælgere i dette Tidsrum til at møde — i hvert Fald til Forligsprøve — for de Voldgiftsmænd. til hvem den første Sag er henvist.

Voldgiftsdomstolen har i al Almindelighed været af den Formening, at Købelovens Regler angaaende de materielretlige Betingelser for Erstatningsansvar og Kontraktophævelse i de herommeldte Handler er bindende for Voldgiftsdomstolen bortset fra modstaaende Aftaler mellem Parterne. dog at man under Hensyn til Bestemmelserne i Voldgiftslovens § 4, 1. Stykke. og de særlige Forhold, der ved Skik og Brug gør sig gældende ved Husdyrhandler, har ment at maatte give Køberne en ret bred Margin med Hensyn til Undersøgelse af Salgsgenstandene (Købelovens § 51, ordentlig Forretningsbrug) og Reklamation (Købelovens § 52, straks eller uden ugrundet Ophold). I øvrigt er det mig ikke bekendt, at der her har uddannet sig særlige Kutymer i Strid med Købelovens Regler.

Jeg vedlægger Erklæringer, indhentede fra de 3 Medlemmer af herværende Voldgiftsdomstol. Fra det 4. Medlem.... har jeg ikke modtaget noget Svar, da han er paa en længere Ferierejse.

1. Erklæring.

Tilbagesendes med Bemærkning, at Reformer med Ændringer i Ordningens Principper formentlig ikke er særlig paakrævet, om end der siden Lovens sidste Revision muligt kunde være mindre Enkeltheder at ændre.

Det formenes ikke paakrævet ved Lov at fæstne Voldgiftsdomstolens yderligere Forbindelser med Købelovens Regler.

2. Erklæring.

I Anledning af foranstaaende skal jeg udtale, at det vilde være praktisk, hvor et Dyr er handlet flere Gange, at alle i Sagen interesserede skulde møde samtidig til en endelig Afgørelse.

3. Erklæring, der gaar ud paa, at Voldgiftsmanden ikke er i Besiddelse af Erfaring til at udtale sig, udelades.

Odense Amt.

..... udtale, at vi *ikke* ønsker Reformer i den nuværende Ordningens Principper eller Enkeltheder.

Købelovens Regler angaaende de materielretlige Betingelser for Erstatningsansvar og Kontraktsophævelse er formentlig bindende for Overvoldgiften i de os forelagte Handeler, bortset fra modstaaende Aftaler mellem Parterne.

Det tilføjes, at det er en almindelig Regel paa Odense Eksportmarked, at der ingen Garanti gives for Slagtekvæg, hvis det ikke udtrykkelig forlanges af Køberen.

Svendborg Amt.

..... udtale, at der efter Voldgiftsdomstolens Erfaringer ikke er Trang til Reformer i Ordningens Principper eller Enkeltheder, dog vilde en Tilføjelse til Lovens § 7, 1. Stykke, sidste Punktum, om, at alle modstridende Kendelser *samtidig* indbringes til fornyet Foretagelse for den staaende Voldgiftsdomstol, være ønskelig.

Efter Voldgiftsdomstolens Formening anses Købelovens Regler angaaende de materielretlige Betingelser for Erstatningsansvar og Kontraktsophævelse i de omtalte Handeler bindende for Voldgiftsdomstolen bortset fra modstaaende Aftaler mellem Parterne, og Voldgiftsdomstolen mener ikke, at der har uddannet sig særlige Kutymen i Strid med Købelovens Regler.

Vejle Amt.

Den i Lovens § 4 ommeldte 30 Dages Frist burde maaske forlænges noget, idet der haves Erfaring for, at Heste- eller Kreaturhandlere ved at gaa ind i underhaands-Forligs-

forhandlinger faar Fristen til at udløbe og dermed afskærer den anden Part fra at indbringe Sagen. — Endvidere vil man henlede Opmærksomheden paa, at der mulig burde sættes en bestemt Frist for Klager over skjulte Fejl, regnet fra den Dag, den skjulte Fejl første Gang konstateres eller kunde konstateres.

Da de forskellige Voldgiftsretters Afgørelser ofte er ret uensartede, og man vilde anse større Ensartethed for heldig, vilde man mene, at det til Opnaaelse heraf vilde bidrage, om der blev givet ubetinget Adgang til Appel, og de staaende Voldgiftsdomstoles Afgørelser blev samlet og trykt.

Naar der foreligger en Række af Handeler og deraf følgende Regressøgsmaal, bliver Omkostningerne ofte større end Sagsgenstandens Værdi. Herpaa vilde der kunne bødes, om der aabnedes Mulighed for straks under samme Sag at indbringe samtlige Handeler.

Af Hensyn til en vis Tilbøjelighed hos læge Voldgiftsmænd til at fæstne sig mest ved det skrevne vilde det være hensigtsmæssigt, om der blev givet Parterne Adgang til at kræve mundtlige Indlæg protokolleret. — Det kunde derhos anbefales, at det gøres til Pligt — en vis Tid før Mødet — at tilstille Modparten Genpart af det skriftlige Indlæg, for at han kan faa Lejlighed til ogsaa at svare skriftligt uden at nyt Møde behøver at afholdes.

Endvidere skal man henlede Opmærksomheden paa, at det veterinære Sundhedsraad ofte faar en større Indflydelse paa Sagernes Afgørelse end egentlig tænkt og ønskeligt, nemlig naar dets Erklæringer gaar ud over Besvarelsen af de konkrete Spørgsmaal.

Endelig skal man bemærke, at der ikke her har dannet sig Kutymen i Strid med Købelovens Regler angaaende de materielretlige Betingelser for Erstatningsansvar og Kontraktophævelser.

Aarhus Amt.

..... udtale, at der ikke af Domstolen næres Ønske om Reformen i Principper eller Enkeltheder ved den nugældende Ordning af Voldgift i Husdyrsager.

Hvad angaar den sidste Del af Skrivelsen er Voldgiftsdomstolen af den Opfattelse, at Købelovens Regler angaaende de materielretlige Betingelser for Erstatningsansvar og Kontraktophævelser bortset fra modstaaende Aftaler mellem Parterne er bindende for Voldgiftsdomstolen. Angaaende en særlig Kutyme, for saa vidt angaar Dyr solgt til Slagtning, har Medlem af Voldgiftsdomstolen, Hr. Sparekassedirektor Richter, Katstrup, fremsat den hosfølgende Udtalelse.

Sparekassedirektor Richters Skrivelse:

..... ved Handler om Kreaturer paa Horsens Kvægtorv kunde Køberen ikke fremsætte nogen som helst Indsigelse med Hensyn til Fejl eller Mangler ved det solgte.

Aarhus Amt (senere Udtalelse).

.....

Efter at jeg som Formand for den i Aarhus Stiftamt værende staaende Voldgiftsdomstol yderligere har haft Lejlighed til at gøre forskellige Erfaringer, henstiller jeg — for saa vidt Spørgsmaalet endnu maatte have Interesse —, at det ved en Revision af Loven fastsættes, at Vidneførsel kan ske for den staaende Voldgiftsdomstol under samme Ansvar og med samme Mødepligt som Vidneførsel for en Domstol. Det er allerede nu Skik, at der

for Voldgiftsdomstolen i vidt Omfang modtages Forklaring af Personer, som Parterne fremstiller, men det vilde bevirke en betydelig Fremskyndelse af Sagerne og ogsaa af andre Grunde være af Betydning for Voldgiftsdomstolen, om Vidnerne var pligtige at møde for denne. I de Tilfælde, hvor Formanden for Voldgiftsdomstolen er en Dommer, kan der slet ingen Betænkelighed være herved, men heller ikke iøvrigt synes der at kunne være nogen saadan.

Jeg henleder derhos Opmærksomheden paa, at det ved Voldgiftsdomstolens Møder altid er nødvendigt, at mindst to af Medlemmerne maa rejse fra deres Hjem, og Møderne holdes ofte paa et for Medlemmerne og Parterne bekvemt Sted, hvortil de alle maa rejse, saa at det synes mig et urimeligt lille Vederlag at give Medlemmerne kun 5 Kr. i Diæter.

Randers Amt.

1) Voldgiftsordningen har efter Domstolens Opfattelse fungeret tilfredsstillende, og der ønskes ikke nogen Reform i Ordningens Principper og Enkeltheder.

2) Voldgiftsdomstolen er af den Formening, at Købelovens Regler angaaende materielretlige Betingelser for Erstatningsansvar og Kontraktophævelse i Handel med Husdyr er bindende for Domstolene bortset fra modstaaende Aftaler mellem Parterne, undtagen hvor der har uddannet sig særlige Kutymer i Strid med Købelovens Regler. Det er af Domstolen ved Kendelse af 16. Marts 1935 konstateret, at der her i Randers og Omegn i Handel med Heste har uddannet sig Kutymer, der strider mod Købelovens Regler, jfr. Udskrift af Kendelsen, der vedlægges.

Udskrift af Voldgiftsbogen for den staaende Voldgiftsdomstol for Randers Amt.

Aar 1935 den 16. Marts afsagdes en

KENDELSE,

hvori det bl. a. hedder:

De sagkyndige Dommere har begge ment at kunne fastslaa, at der i Handel om Husdyr har udviklet sig Sædvaner, som væsentligt adskiller sig fra de i Lov om Køb Nr. 102 af 6. April 1906 fastsatte Regler om Leveringsstedet, og som maa gælde i et Tilfælde som det omhandlede. Efter disse Sædvaner gaar al Risiko over paa Køberen, naar Betaling af Købesummen har fundet Sted, saaledes at Handelen og Levering har fundet Sted, naar den paagældende Hest er mønstret, taget god og betalt.

DISSENS.

Det maa anses for givet, at der i Handel med Husdyr — navnlig med Heste — har dannet sig Sædvaner, der er karakteristiske netop for den Slags Handel (Haandslag — at slaa over — Eftersyn af Hestens Øje og Tunge), men jeg kan ikke anse det for gældende Ret, at dette i Forbindelse med kontant Betaling skulde bevirke, at Købelovens Regler om Leveringsstedet ikke skulde være gældende.

Viborg Amt.

.....

Samtlige Voldgiftsdomstolens Medlemmer har paa et Møde i Viborg den 18. Juli 1936 drøftet de foranførte Spørgsmaal. De fire sagkyndige Medlemmer var enige om at erklære, at den gældende Voldgiftsordning *nu* efter deres Formening i det hele virker tilfredsstillende og bør opretholdes. De ønskede herved særlig at fremhæve, at Ordningen gennemgaaende medfører, at de paagældende Sager afgøres hurtigere og billigere end de ved de ordinære Domstole behandlede Sager, at den Omstændighed, at Sagerne i 1. Instans behandles af sagkyndige Lægmænd, medvirker til, at et forholdsvis meget stort Antal Husdyrsager afgøres ved Forlig, hvilket vil sige: *særlig* hurtigt og billigt, *samt* at der sikkert i de Befolkningskredse, for hvilke Spørgsmaalet har særlig Interesse, er almindelig Tilfredshed med, at de paagældende Sager afgøres af Voldgiftsdomstole i Stedet for af de almindelige Retter.

Formanden maatte over for det anførte fremhæve, at netop den Omstændighed, at saa mange Sager af Voldgiftsmændene søges — og bliver — forligt, kan være betænkeligt, jfr. herved Sv. Kaarsens Afhandling i Ugeskrift for Retsvæsen B. 1917, Side 106. Endvidere ønskede Formanden at anføre, at den gældende Ordning efter hans Erfaring medfører betydelig Uensartethed i Sagernes Behandling og Afgørelse ved de mange forskellige Voldgiftskredse, og at en Del Voldgiftsformænd i nogen Grad mangler Evne baade til at foranledige Sagerne tilstrækkelig oplyst og til at affatte og begrunde de Kendelser, der afsiges. Formanden maatte i øvrigt mene, at der efter Gennemførelsen af Retsplejeloven — med Mundtlighed, Afhøring af Parter, hurtig Domsafsigelse o. s. v. — ikke er tilstrækkelig Grund til at opretholde en særlig Institution til Paakendelse af Tvistigheder i Husdyrhandeler, der — efter Sagsgenstandenes Værdi — i det langt overvejende Antal Tilfælde — vilde blive behandlet ved Underretterne som 1. Instans. Eventuelt kunde Forholdet ordnes saaledes, at Underretten ved Sagernes Paakendelse tiltraadtes af to sagkyndige Mænd eller af de Voldgiftsmænd, der — som en Art særlig Forligskommission — havde mæglet Forlig mellem Parterne, jfr. herved daværende Justitsminister Rytters Udtalelser i Folketinget den 29. Marts og 19. Maj 1922 under Forhandlingerne om Forslag til den nu gældende Lov af 12. Juni 1922. Endelig ønskede Formanden at anføre, at ogsaa den gældende Voldgiftsordning ikke sjælden medfører ret betydelige Udgifter — udover selve Voldgiftssagens Omkostninger — for Parterne, i hvilken Henseende bemærkes, at Klageren ofte for at erholde Klage affattet — og som Regel for at faa conciperet Ankebegæring — henvender sig til en Sagfører, og at Parterne meget ofte ved Behandlingen af Sagen for den staaende Voldgiftsdomstol møder sammen med en Sagfører (dette sker vel ogsaa af og til i 1. Instans), hvis Salærer m. v. ikke er indbefattet under Voldgiftssagens Omkostninger, saaledes at Oplysningerne om disse ikke giver et nøjagtigt Billede af de Udgifter, Voldgiftsordningen medfører for Parterne.

For det Tilfælde, at den gældende Voldgiftsordning opretholdes, fremsættes følgende Bemærkninger:

ad Lovens § 2: Voldgiftskredsene kunde formentlig gøres noget større, f. Eks. saaledes, at de som Regel svarede til Politikredsene. Dette vilde medføre, at en Del ganske smaa Kredse, særlig de mindre Byer, i hvilke kun ganske faa Sager behandles, bortfaldt, at Voldgiftsmændene kunde faa større »Øvelse« og Erfaring, og at Uensartetheden i Behandling og Afgørelsesmaade blev noget fremmet. Nogen væsentlig Ulempe vilde Indskrænkning af Kredsens Antal formentlig — med de nuværende Trafikmidler — ikke forvolde Sagens Parter.

Formanden ønskede i Forbindelse med det anførte at bemærke, at det, naar Voldgiftskredsene kom til at svare til Politikredsene eller dog blev gjort en Del større, formentlig overalt vilde være muligt til Voldgiftsformænd at beskikke dertil egnede Mænd med juridisk Uddannelse (Politi-, Dommer-, Amtsfuldmægtige, eventuelt Sagførere), hvilket antagelig vilde medføre større Ensartethed og juridisk mere forsvarligt begrundede — formelt bedre affattede — Kendelser. To af de i Viborg Amt beskikkede Voldgiftsformænd har juridisk Uddannelse, hvilket »ikke har skadet« Sagernes Behandling og Afgørelse.

ad § 4: Samtlige Voldgiftsdomstolens Medlemmer var enige i, at de i 2. Stykke fastsatte Frister af 8 Dage har vist sig at være ret korte og burde forlænges noget, f. Eks. til 14 Dage, idet det ofte vil være nødvendigt eller dog rimeligt for en Part at have noget længere Tid til Overvejelse — eventuelt til at søge Raad og Vejledning — vedrørende de paagældende Spørgsmaal.

ad § 7: Samtlige Medlemmer var ligeledes enige i, at der for Parterne burde være en ubetinget Ret til Paaanke, og at det er lidet rimeligt, at Adgang til Anke af Husdyrsager — i Modsetning til andre Retssager — skal være afhængig af et af Overøvrigheden, der ikke kan antages at være særlig sagkyndig paa det paagældende Omraade, udøvet Skøn. Formanden skulde i denne Forbindelse henvise bl. a. til Sv. Kaarsens fornævnte Afhandling og til Landstingsmand Godskesens Udtalelser i Landstinget den 16. November 1921, hvorhos han maatte finde det rimeligt, at Ankefristen forlængedes til 4 Uger (jfr. Retsplejelovens § 436), da 14 Dage er en ret kort Frist, naar henses til, at der ofte for vedkommende Part kan være Grund til Overvejelse og til at søge Raad og Vejledning, eventuelt juridisk Assistance.

Formanden skulde endnu udtale, at der formentlig kunde være Grund til at overveje, om der ikke burde gives Adgang til at meddele fri Proces for de staaende Voldgiftsdomstole.

Sluttelig skal endnu anføres, at samtlige Voldgiftsdomstolens Medlemmer var enige om at udtale, at Købelovens fornævnte Regler — som Formanden paa Mødet gennemgik og nærmere forklarede — efter deres Formening maatte være bindende for Voldgiftsdomstolene.

Aalborg Amt.

I det store og hele skønnes den nugældende, ved Lov Nr. 234 af 12. Juni 1922 om Voldgift i Tvistigheder angaaende Handel med Husdyr fastsatte Ordning at virke tilfredsstillende; men med Hensyn til en Række specielle Punkter synes Loven dog at tiltrænge en Revision.

ad Lovens § 2.

Med de nuværende trafikale Midler synes Voldgiftskredsene — og maaske ogsaa de staaende Voldgiftsretters Omraade — at kunne udvides betydeligt, hvorved der paa Grund af det færre Antal Kredse vilde opnaas større Ensartethed i Afgørelserne og samtidig større Rutine for Voldgiftsmændene gennem det større Antal Sager, de vilde faa til Behandling.*)

*) I hvert Fald synes man at kunne ophæve Regelen om, at hver Købstad udgør en selvstændig Voldgiftskreds, ogsaa fordi Antallet af Sager i Købstæderne ikke er ret stort; Voldgiftskredsene kunde da falde sammen med Politikredsene.

I denne Forbindelse kan anføres, at det til Vejledning for Voldgiftsmændene i deres Arbejde burde foranlediges, at Afgørelserne, i hvert Fald fra samtlige *staaende* Voldgiftsdomstole blev samlet og periodisk udgivet i Bogform. Som Forholdene er nu, savnes der i høj Grad Overblik over andre Voldgiftsdomstoles Afgørelser, ligesom der for øvrigt savnes fyldestgørende Haandbogsmateriale.

ad Lovens § 4.

For at skabe Orden og Fasthed i Retsforholdene burde der i Paragraffens 1. Stykke, 2. Pkt., sættes en yderste Frist for Klagers Indgivelse af f. Eks. 3—6 Maaneder, hvorefter ogsaa undskyldeligt tilbageholdte Klager skulde afvises, og det burde i 3. Stk. indføres, at Politimesteren paategnede Klagerne det nøjagtige Tidspunkt for Modtagelsen.

ad Lovens § 5, 4. Stykke.

Vidneforsel burde med fuld Retsvirkning kunne ske for Voldgiftsmændene og for den staaende Voldgiftsdomstol, og der burde indføres Beføjelse, i hvert Fald for den staaende Voldgiftsdomstol, til at tilkalde Vidner, der da vilde være underkastede Ansvar efter Straffelovens § 162. Den nuværende Ordning, hvor Vidnerne skal føres for en *anden* Ret end Voldgiftsretten (de sædvanlige Retter), virker tidsspildende og upraktisk.

Det er dog Domstolens Erfaring, at Vidnebevis med Hensyn til Spørgsmaalet om Konstatering af Manglers Tilstedeværelse i de her omtalte Sager ikke er saa værdifuldt som Dyrlegeattester, men det maa desværre indrommes, at de af Parterne indhentede Dyrlegeattester ofte er modstridende og mindre upartiske, saa det bliver nødvendigt at indhente en Erklæring fra det veterinære Sundhedsraad.

I denne Forbindelse anføres endvidere, at det undertiden er vanskeligt for Domstolen at blive klar over de nærmere Vilkaar for en Handels Afslutning. Det vilde derfor være gavnligt, om man f. Eks. ved Udsendelse af Blanketter til Købekontrakter kunde lette Adgangen til at faa Handlerne skriftligt fikseret.

ad Lovens § 5, 8. Stykke.

Der savnes i Loven udtrykkelig Bestemmelse om, at Formanden skal have Godtgørelse for Porto og Papir, ligesom Honorarerne i det hele taget — særlig for den staaende Voldgiftsdomstol — i Forhold til Arbejdet og Ansvaret er alt for smaa og utidssvarende. Paa den anden Side vil Omkostningerne for Parterne, der alene, d. v. s. uden Tilskud fra Staten, maa bære Udgiften ifølge den gældende Ordning, ofte blive ret store og staa i Misforhold til Værdien af den Genstand, hvorom Retstvisten drejer sig. Dette sidste vil naturligvis i særlig Grad gøre sig gældende, hvor et Dyr ved maaske flere Regressøgmaal dømmes tilbage til den oprindelige Sælger.

ad Lovens § 6.

Ved den staaende Voldgiftsdomstol kan Fristen paa i alt 14 Uger undertiden, f. Eks. hvor der bliver Tale baade om Indhentelse af Udtalelser fra Dyrleger og det veterinære Sundhedsraad og Vidneforsel ved forskellige Retter, virke lovlig kort, og i hvert Fald bør Regelen om, at Forlængelse udover 6 Uger skal ske ved Kendelse, bortfalde.

ad Lovens § 7.

Udtrykket »staaende Voldgiftsdomstol« kunde passende erstattes af Ordet »Appel-Voldgiftsdomstol« som mere retvisende.

Købelovens Regler er efter Domstolens Formening bindende for Parterne, bortset fra modstaaende Aftaler, og der ses ikke at have dannet sig særlige Kutymier i Strid med Købeloven.

Dog bemærkes, at Folk ofte er af den Anskuelse, at det skulde være tilstrækkeligt for Køberen at reklamere over for Sælgeren inden 30 Dage fra Leveringsdagen, jfr. § 4 i Voldgiftsloven (hvilken Anskuelse tillige medfører, at Køberne gaar for sent til Dyr læge og faar en eventuel Fejl ved Dyret konstateret), men dette kan næppe opfattes som en bindende Kutyme i Strid med Købelovens § 52.

Hjørring Amt.

..... udtale, at den for sit Vedkommende maa anse Omkostningerne ved Voldgiftsbehandlingen for at være for store, og at man maa formene, at Voldgiftsbehandlingen meget vel kunde overgaa til de ordinære Retter, naar der ved disse Sagers Behandling tilforordnedes de ordinære Dommere to sagkyndige Meddomsmænd.

For saa vidt angaar Ministeriets yderligere Spørgsmaal skal Domstolen udtale, at man mener at have fulgt Købelovens Regler bortset fra modstaaende Aftaler mellem Parterne, og at der ikke her i Amtet kan siges at have uddannet sig særlige Kutymen i Strid med Købelovens Regler.

Thisted Amt.

.....

De indankede Sager lider i nogen Grad af Mangel paa klar Fremstilling af Parternes Erklæringer, ligesom man har Indtryk af, at Voldgiftsmændene maaske ikke i tilstrækkelig Grad vejleder Parterne med Hensyn til Sagernes Oplysning, saaledes at Bevisførelse ofte først skal begynde, naar Sagerne er indbragt for Voldgiftsdomstolen. Da Parterne allerede da — det erindres herved, at de for Voldgiftsdomstolen indankede Sager almindeligvis omfatter flere Kendelser — har haft store Udgifter til Behandling for Voldgiftsretterne, er de noget utilbøjelige til at ville fremskaffe paakrævede Bevisligheder og foretrækker derfor regelmæssig en forligsmæssig Ordning fremfor at paaføre Sagen nye Udgifter, saa meget mere som Bevisførelse ofte vil være paakrævet i forskellige Retskrede og Tidspunktet for Bevisførelse undertiden er forspildt, idet det paa det undertiden noget sene Tidspunkt kan blive vanskeligt at identificere de paagældende Dyr.

Vi mener endvidere at burde udtale, at man undertiden har Indtryk af, at Voldgiftsmændene kan have Vanskelighed ved at foretage en objektiv Vurdering af foreliggende Bevisligheder som f. Eks., naar en Kendelse — fra en iøvrigt habil Mand — efter sket Vidneførsel afsiges saaledes:

»Efter de i ovenstaaende Voldgiftssag fremkomne Oplysninger kan man sikkert gaa ud fra, at N. N. ikke har haft til Hensigt at ville sælge sin Hoppe fejlfri, hvorfor han frikendes for at tilbagebetale P. P. noget i Anledning af denne Handel«.

Vi bemærker endvidere, at det sker, at Voldgiftsmændene selv afhører Vidner, hvad vi mener dels at de ikke er i Stand til at gøre paa behørig Maade, og dels at de ikke bør gøre, da Afhøring i disse Sager ofte er af særlig vanskelig Karakter.

Vi bemærker ogsaa dels, at Udgifterne ved Sagernes Behandling i hvert Fald i de for Voldgiftsdomstolen behandlede Sager omfattende flere indankede Kendelser ofte i Forhold til Sagsgenstandens Størrelse er uforholdsmæssig store, særlig naar henses til, at Parterne bortset fra de egentlige Sagsomkostninger har Udgifter til deres egne Rejser og til Sagførerassistance — det er set, at Sagsomkostningerne kan blive langt over det dobbelte

af Sagsgenstandens Værdi, bortset fra de nævnte yderligere Udgifter -- og dels at i hvert Fald de Sager, der omfatter flere Kendelser, er noget for langvarige.

Vi tillader os derfor at udtale, at vi, omend der maaske blandt Landbefolkningen ikke er Utilfredshed med den nuværende Ordning, dog mener, at Sagernes Behandling bør forenkles og gøres hurtigere og billigere, og at udtale som vor Formening,

at den nuværende Ordning maaske burde ændres derhen, at Sagerne fremtidig bliver behandlede for Underretterne med Tiltagelse af 2 sagkyndige Meddomsmænd efter forud sket Forligsmægling for en eller to særlige (sagkyndige) Forligsmæglere eller saaledes, at Behandling for Voldgiftsretten m. m. maaske burde gøres afhængig af, at Parterne vedtog en saadan Behandling, saaledes at Sagerne i andet Fald blev behandlet af Underretterne med Meddomsmænd efter forud sket Mægling for særlig Forligsmægler.

samt at vi, for saa vidt de nuværende Voldgiftsretter opretholdes, finder,

at det udtrykkelig bør udtales, at Bevisførelse skal ske for ordinær Ret,

at det bestemmes, at Bevisførelse kan ske for den staaende Voldgiftsdomstol, saaledes at Vidner kan indkaldes for denne efter Retsplejelovens almindelige Regler,

at der bør gives fri Adgang til Paaanke af Voldgiftsretternes Kendelser, eller at Adgangen hertil udvides, og

at der maaske bør aabnes Adgang til fri Proces efter Retsplejelovens Regler, f. Eks. for den i Handel mindre kyndige Landmand, hvorved bemærkes, at den ene af Parterne eller i Sager omfattende flere Kendelser flere af Parterne oftest er Handelsmænd.

Vi tillader os derhos at udtale, at Voldgiftsdomstolen følger Købelovens Regler, saaledes at der ikke her har dannet sig særlige Kutymen i Strid med denne.

Ringkøbing Amt:

.....

Domstolen er af den Formening, at den gældende Voldgiftsordning i Princippet er rigtig og bør opretholdes. Med Hensyn til Ordningens Enkeltheder bemærkes, at de mødte er af den Opfattelse, at det virker uheldigt, at en Sag, hvor det drejer sig om et Dyr, der er solgt og derefter videresolgt en eller flere Gange, skal paakendes af saa mange sideordnede Voldgiftsretter, som svarer til Antallet af de skete Salg, for at Sagen kan føres tilbage til den oprindelige Sælger. Denne Ordning medfører, at Omkostningerne i en saadan Sag ofte svulmer op til et meget stort Beløb, som ikke staar i rimeligt Forhold til Sagens Værdi, og at Sagen trækkes i Langdrag. En Ordning, hvorefter samtlige Sagens Parter med Hjemmel i Loven kunde indkaldes for en enkelt Voldgiftsret, som saa skulde paakende Sagen med bindende Retsvirkning for alle Parter, vilde formentlig være hensigtsmæssig. I Forbindelse med en saadan Ordning, burde der dog formentlig indføres den Bestemmelse, at Adgang til Anke til den staaende Voldgiftsdomstol i saadanne Sager skulde staa aaben for alle Parter. Domstolen er af den Formening, at Købelovens Regler angaaende de materielretlige Betingelser for Erstatningsansvar og Kontraktophævelse i de omtalte Handeler er bindende for Voldgiftsdomstolene i Mangel af modstaaende Aftaler.

Her i Amtet har der, Voldgiftsdomstolen bekendt, ikke uddannet sig særlige Kutymen i Strid med Købelovens Regler.

Haderslev Amt.

Den gældende Ordning, hvorefter Voldgiften i Under-Instansen savner et obligatorisk juridisk Element, er efter Voldgiftsdomstolens Skøn ikke tilfredsstillende, og det maa anbefales enten, at en retskyndig knyttes til Voldgiften som Formand, eller at Sagerne behandles og paakendes af den almindelige Underret med 2 sagkyndige Meddomsmænd.

Fremdeles bør der være ubetinget Adgang til Anke, i hvert Fald i Sager af en nogenlunde betydelig Værdi.

Til Sikring af større Ensartethed i Afgørelsen af disse Sager, der tit har stor økonomisk Rækkevidde, vilde det, naar blot en Jurist medvirker i Underinstansen, være rimeligt at henlægge Ankesagernes Behandling til Landsretterne med eller uden sagkyndige Bisiddere.

En Reform paa de anførte Punkter vil formentlig forvandle Husdyr-Voldgiften fra et problematisk til et rationelt Instrument.

Nærværende Domstol har siden dens Oprettelse ved dansk Rets Indførelse i Landsdelen kun behandlet 16 Sager, altsaa et beskedent Materiale, der vel har været egnet til at understrege det til Grund for foranstaaende Forslag liggende Syn, men ikke kaster meget Lys over det i 2. Stykke af Justitsministeriets Skrivelse rejste Spørgsmaal¹⁾.

Domstolen har anset Købelovens Regler for bindende, hvor ikke afvigende Aftale eller Sædvane er oplyst (se Købelovens § 1, Stk. 1).

Den eneste, mod Købelovens almindelige Regler stridende Sædvane, hvis Eksistens og bindende Karakter Domstolen har statueret, er den, at Salg paa Eksport-Markeder sker uden Garanti for Mangler, saaledes at Købelovens § 42 for saa vidt er tilsidesat.

Jeg vedlægger Udskrift af en omdisputabel Kendelse, der afspejler en Divergens mellem Formandens paa Aftalelovens § 30 støttede Antagelse af, at *Svig* altid — altsaa ogsaa i det anførte Tilfælde — medfører Erstatningsansvar for Sælgeren —, og de overstemmende sagkyndige Medlemmers bestemte Hævdelse af, at den nævnte Eksportmarked-Kutyme endogsaa fortrænger denne obligationsretlige Grundsætning, en Mening, hvis Knæsettelse er søgt formelt undgaaet ved Kendelsens Udformning.

*Udskrift af Forhandlingsprotokol for den stauende Voldgiftsdomstol i Husdyrtrætter
for Haderslev Amt.*

Aar 1926, den 11. August afsagdes saalydende

KENDELSE

Under denne Sag paaanker Slagtermester Julius Petersen, Bolbro, med Haderslev Stiftamtis Tilladelse en af Voldgiftsmændene for Haderslev Købstad m. v.'s Politikreds den 21. Juni d. A. afsagt Kendelse i en af ham mod Slagtermester W. Brunkenborg, Christiansfeld, anlagt Sag.

Det er oplyst, at Brunkenborg som Kommissionær for en Trediemand den 9. Marts d. A. paa Kolding Eksportmarked uden nogen Garanti solgte til en Eksportør Simons paa Petersens Vegne en Ko til Slagtning for en Pris af 42 Øre pr. kg levende Vægt eller ialt 204 Kr. 96 Øre.

Koen — en 2. Kalvs Ko i god Foderstand — sendtes samme Dag til Odense offentlige Slagtehus, men kasseredes efter Nedslagtingen som utjenlig til Menneskeføde, idet den viste sig at lide af en stærk udbredt coseos Bronchopneumoni, som efter Proceduren maa antages at have været til Stede for Salget.

¹⁾ D. v. s., om Købelovens Regler er bindende for Voldgiftsdomstolene.

Det Petersen herved paaførte Tab, nemlig Købesummen 204 Kr. 96 Øre, har han paa-
staaet sig tilkendt hos Brunkenborg, der imidlertid ved ovennævnte Kendelse er frifundet.

Idet Petersen her for Domstolen paastaar Kendelsen omstødt, har han nedlagt
Paastand om, at Brunkenborg tilpligtes at udrede: 204 Kr. 96 Øre, med Renter 5 pCt. fra
den 19. April d. A. til Betaling sker, samt de med Sagens Behandling i begge Instanser
forbundne Omkostninger, hvilke Petersen har afholdt -- medens Brunkenborg procederer
til Frifindelse under Paaberaabelse af dels, at det ved Salget var tydeligt at se, at Koen
var syg, hvorhos Prisen 42 Ore pr. kg var for lav, hvis Koen havde været sund og frisk, --
dels at det paa Kolding Eksportmarked er en fast Kutyme, at Slagtekvæg sælges uden
Garanti, saaledes at han er ansvarsfri, uanset at han ikke udtrykkeligt har frasagt sig
Garantien.

Petersen har bestridt, at Koens Sygdom var synlig ved Salget, og at Købeprisen
var lav; han har derhos anført, at selv om der, hvad han vil erkende, bestaar en saadan
Kutyme ved Salg af Slagtekvæg paa Kolding Eksportmarked, at Sælgeren, der ikke ud-
trykkelig har paataget sig Garanti, maa være fritaget for at tilsvare skjulte Mangler, kan
Brunkenborg ikke i nærværende Tilfælde beraabe sig paa nævnte Kutyme, idet baade
hans Kommitteret og han selv i Salgsojeblikket var vidende om, at Koen havde en indre
Sygdom, og Koen blev udbudt til Salg netop, fordi den var behæftet med en Mangel. Brun-
kenborg, der ikke har omtalt denne, har derved gjort sig skyldig i saadan svigagtig For-
tielse, som ommeldes i Lov Nr. 242 af 8. Maj 1917 § 30, 2. Stk., hvoraf Følgen maa blive,
at han er erstatningspligtig.

Brunkenborg har erkendt, at baade han og hans Kommitteret ved Salget vidste,
at Koen havde een eller anden indre Sygdom, idet en Dyr læge havde erklæret, at den
rimeligvis havde et fremmed Legeme i sig.

Selv om det nu mod Petersens Benægtelse ikke kan anses godtgjort, at Koens
Sygdom, der ifølge Sagens Oplysninger efter sin Karakter maa betegnes som en skjult
Fejl, har kunnet opdages ved sædvanlig Undersøgelse fra Køberens Side, finder Voldgifts-
domstolen dog, idet Prisen efter de sagkyndige Medlemmers Kendskab og det iøvrigt
oplyste maa antages at have ligget ikke uvæsentligt under den normale Slagtepris for
en 2. Kalvs Ko i god Foderstand, at Køberen ikke med Føje har kunnet paaregne, at
Koen var fuldstændig sund og frisk.

Under Hensyn hertil og til at det videre er oplyst, at der paa Kolding Eksport-
marked findes Opslag, hvorefter Slagtekvæg sælges uden Garanti, og at der sammesteds
ligesom paa adskillige andre Eksportmarkeder har udviklet sig og bestaar en fast Kutyme
i saa Henseende, har Brunkenborg med Rette kunnet gaa ud fra, at hans Køber var
indstillet paa at tage Risikoen ved mulige Fejl og Mangler hos Koen.

Da det endelig, selv om Brunkenborg og hans Kommitteret har været vidende om,
at Koen led af en indre Sygdom, ikke kan antages, at de har vidst, at denne gjorde Koen
værdiløs til Slagtebrug og Kødet uanvendeligt til Menneskeføde, skønnes det efter alt det
anførte betænkeligt at statuere, at der er handlet svigagtigt fra Sælgerens Side; allerede
som Følge heraf, vil Brunkenborg i Henhold til den bestaaende Salgs-Kutyme være at
frifinde.

Sagens Omkostninger findes at burde ophæves, saaledes at hver af Parterne ende-
ligt bærer de af ham afholdte Omkostninger.

THI ERAGTES

Indklagede Slagtermester W. Brunkenborg, Christiansfeld, bør for Tiltale af Kla-
geren, Slagtermester Julius Petersen, Bolbro, fri at være.

Sagens Omkostninger ophæves.

Tønder Amt.

..... meddele, at Voldgiftsdomstolen i Tiden fra 1921—36 ialt har behandlet 15 Sager, hvoraf de 8 er forligt, og en er afgjort ved Udeblivelsesdom, medens der er afsagt Kendelse i de 6 Sager. I de fleste Tilfælde har Kendelserne drejet sig om Bevis-spørgsmaal, navnlig hvorvidt Sælgeren har fortiet Mangler ved det solgte Dyr, og det kan ikke siges, at der har uddannet sig her særlige Kutymen i Strid med Købelovens Regler.

Der er blandt Voldgiftsmændene stor Interesse for at faa Sagerne afgjort forligsmæssigt, hvilket altsaa ogsaa lykkes i de fleste Tilfælde, men Vanskeligheden ligger navnlig i, at der, naar Sagen er kommet til den staaende Voldgiftsdomstol, er paaløbet i Forvejen saa store Omkostninger ved de to tidligere afsagte Kendelser, at Omkostningsbeløbene tit overstiger de Værdier Sagen drejer sig om.

Noget Forslag til Reform i Ordningens Principper eller Enkeltheder ønsker jeg ikke at fremsætte, jeg har ikke i Anledning af Forespørgselen taget nogen Forhandling med den Kreds af Mænd, der udnævnes som Medlemmer af Voldgiftsdomstolen.

Erklæringerne fra de staaende Voldgiftsdomstole i *Sorø, Bornholms, Maribo og Ribe Amter* udelades, idet Erklæringerne alene gaar ud paa, at Voldgiftsdomstolene ikke ønsker at foreslaa Ændringer i den gældende Ordning, og at Købelovens Regler efter Voldgiftsdomstolenes Mening er bindende for Voldgiftsdomstolene.

Voldgiftsdomstolene for *Sorø, Bornholms og Ribe Amter* fremhæver, at Domstolenes Erfaringsmateriale kun er af ringe Omfang.

Den staaende Voldgiftsdomstol for *Aabenraa-Sonderborg Amt* har ikke afgivet nogen Besvarelse.

**MINISTERIET FOR LANDBRUG
OG FISKERI**

(Landbrugsministeriet).

*København, den 30. Juni 1936.**Til Justitsministeriet.*

I Skrivelse af 15. d. M. (J. Nr. 2 K. 1936 Nr. 1580) har Justitsministeriet anmodet Landbrugsministeriet om til Brug for det af Justitsministeriet nedsatte Udvalg angaaende Voldgift i Sager om Handel med Husdyr at indhente en Udtalelse fra Det veterinære Sundhedsraad om, hvorvidt samme maatte sidde inde med Erfaringer med Hensyn til de Bekostninger, som den i Henhold til Lov Nr. 234 af 12. Juni 1922 om Voldgift i Tvistigheder angaaende Handel med Husdyr gældende Voldgiftsordning forvolder Befolkningen.

I denne Anledning skal man meddele, at Det veterinære Sundhedsraad har udtalt, at det ikke i Almindelighed kommer til Kundskab om Omfanget af de paa-gældende Bekostninger og derfor ikke har Mulighed for at kunne udtale sig om det nævnte Spørgsmaal.

P. M. V.

J. C. Mogensen.

SAGFØRERRAADET

København, den 8. Oktober 1936.

Til Justitsministeriet.

Efter Modtagelsen af Ministeriets Skrivelse af 15. Juni 1936 (J. 2. K. 1936 Nr. 1580) med Anmodning om Oplysning om, hvorvidt Raadet maatte sidde inde med Erfaringer med Hensyn til de Bekostninger, som den i Henhold til Lov Nr. 234 af 12. Juni 1922 om Voldgift i Tvistigheder angaaende Handel med Husdyr gældende Voldgiftsordning forvolder Befolkningen, har Sagforerraadet rettet en Forespørgsel til samtlige Kredsbestyrelser. De Svar, som er indgaaet, fremsendes hoslagt i Afskrift — efter Anmodning i 8 Eksemplarer.

Yderligere Svar, som maatte indgaa, vil blive eftersendt.

P. R. V.

E. B.

Busch-Jensen.

De fra Kredsbestyrelserne til Sagførerraadet indgaaede Besvarelser.**KREDSBESTYRELSEN FOR
1. SAGFØRERKREDS**

København, den 31. August 1936.

Til Sagførerraadet.

Under Henvisning til Sagførerraadets Cirkulæreskrivelse af 17. Juni 1936 (J. Nr. 174/1936) vedrørende Voldgiftsomkostninger i Tvistigheder om Handel med Husdyr skal man meddele, at Sagen har været Genstand for Forhandling paa et den 27. August 1936 afholdt Kredsbestyrelsesmøde. Kredsbestyrelsens Medlemmer har ingen Erfaringer med Hensyn til de Omkostninger, som den omhandlede Voldgiftsordning forvolder Befolkningen.

P. K. V.

Ludvig Bing.

**KREDSBESTYRELSEN FOR
2. SAGFØRERKREDS**

Til Sagførerraadet.

Det er den almindelige Mening blandt Sagførerne her i Kredsen, at Omkostningerne ved Husdyrvoldgiftssager i Almindelighed — navnlig naar Sagerne ikke forliges i første Voldgiftsmøde — er betydelig dyrere end ved Retssager. Hvis der skal optages Tingsvidner til Sagens Oplysning, bliver Omkostningerne særlig store, dels paa Grund af Tingsvidnesagen — eller maaske Sagerne — og dels fordi der i saa Fald bliver flere Voldgiftsretsmøder.

Efter at der ved de ordinære Retter er indført mundtlig Procedure, har Voldgiftsbehandling i Henhold til ovennævnte Lov i høj Grad tabt sin Berettigelse.

Foruden de Omkostninger, som den tabende Part som Regel altid dømmes til at betale Modparten, har den tabende jo ogsaa haft sine egne Omkostninger.

I en Voldgiftssag, der angik ca. 300 Kr., og som den 6. November 1935 blev behandlet i Frederikssund, hvor Sagen blev afvist i Henhold til Lovens § 4, 1ste Stykke, maatte Klageren betale 38 Kr. til Voldgiftsretten. Selv om Sagen kun havde drejet sig om et mindre Beløb, vilde Omkostningerne have været de samme.

Paa Bornholm giver Sagførerne vist ikke Møde i Husdyrvoldgiftssager.

For Helsingørs Vedkommende vedlægger jeg en Skrivelse af 27. Juni 1936 fra Landsretssagfører Herløw til Oplysning om Omkostningerne i en Række Sager fra den derværende Voldgiftsret.

For Hillerøds Vedkommende skal jeg give Oplysning om et Par Tilfælde.

Sag om en Tyr. Ved Voldgiftsrettens Kendelse af 30. Marts 1936 blev Sagen afvist, og Klageren skulde betale 55 Kr. i Omkostninger til Voldgiftsretten. Ved Kendelse i Appelininstansen den 27. April 1936 blev Indklagede frifundet, og Klageren skulde betale 42 Kr. i Omkostninger til Voldgiftsretten. Hertil kommer Udgifter til Attester og Sagfører.

Sag angaaende 385 Kr. Sagen blev forligt den 28. Maj 1936. Til Voldgiftsretten skulde betales for 1ste Møde 20 Kr., for 2det Møde 38 Kr. 50 Øre og for 3die Møde 38 Kr. 50 Øre, hvortil kommer Udgifterne til Sagfører og Attester.

Hillerød, den 13. Juli 1936.

Deres ærbødige

P. K. V.

Georg Thye.

M. HERLØW
Landsretssagfører.

Helsingør, den 27. Juni 1936.

Til Kredsbestyrelsen for 2den Sagførerkreds.

I Anledning af Sagførerraadets Anmodning til Kredsbestyrelsen om Fremskaffelse af forskellige Oplysninger vedrørende Behandlingen af de for Husdyrvoldgiftsmændene her i Byen indbragte Sager skal jeg i min Egenskab af Formand for Voldgiftsmændene paa dertil af Kredsbestyrelsen givne Anledning oplyse følgende:

Der har, siden Loven af 19. April 1907 om Voldgift i Tvistigheder angaaende Handel med Husdyr traadte i Kraft, i Helsingør været indbragt i alt 33 Sager for Voldgiftsmændene her i Byen.

			Kr. Ø.
I 1907	2 Sager forligte.....	Omkostninger	25. 50
- 1910	2 — —	---	25. 50
- 1911	1 Sag forligt	---	25. 50
- 1912	1 — —		40. 50
- 1913	1		10. 50
- 1915	1	---	30. 50
- 1917	3 Sager	---	{ 10. 50
			{ 25. 50
- 1918	5 — 2 Sager forligte.....	---	{ 10. 50
			{ 68. 00
	1 Sag hævet efter Parternes Begæring....		25. 50
	2 Sager: Kendelse.....	{	25. 50
			{ 25. 50
I 1919	2 Sager 1 Sag: Kendelse.....		55. 00
	1 Sag afvist.....		25. 45
- 1920	6 --- 3 Sager forligte.....		{ 10. 00
			{ 25. 00
			{ 25. 00
	1 Sag: Kendelse.....	---	25. 50
	1 Sag hævet paa Grund af Parternes Udeblivelse i et følgende Møde.....		10. 10
- 1921	2 --- forligte.....		{ 25. 50
			{ 15. 50
- 1922	1 Sag forligt		25. 50
- 1923	1 — —		10. 50
- 1924	1 — Kendelse.....	---	33. 00
- 1925	1 — Kendelse.....		32. 00
	Kendelsen indanket for den staaende Voldgiftsdomstol --- stadfæstet.		
- 1926	1 Sag Kendelse.....		30. 00
- 1927	1 — afvist.....		25. 50
- 1928	1 — forligt.....		60. 00
- 1935	2 Sager begge bortfaldet.....		{ 25. 50
	Parterne ikke mødt i et følgende Møde.		{ 25. 50

I 4 af Sagerne gav foruden Parterne disses Sagførere Møde.

Ærbødigst

M. Herløw.

JOHAN H. CLAUSEN

Sagfører.

3. SAGFØRERKREDS

Næstved, den 18. Juli 1936.

I Anledning af den stillede Forespørgsel om Forlængelse af Lov om Voldgift ved Husdyrhandler, da har jeg indhentet Erklæringer fra Kolleger i Kredsbestyrelsen og i Kredsen og skal, idet jeg vedlægger disse, meddele som den almindelige Opfattelse følgende:

Loven har sikkert overlevet sig selv, og efter vor nye Retsplejelov med den hurtige Retsforfølgning i civile Sager kan disse Sager lige saa godt og hurtigere behandles af de almindelige Domstole. Da der vel ikke er synderlig Udsigt til, at det bliver gennemført, maa der skaffes Ændringer i følgende Tilfælde:

For saa vidt det viser sig under en Voldgiftssag, at der bliver Tale om Regres, bør det være obligatorisk, at alle de, der kan komme i Betragtning her, indkaldes til den første Voldgift, hvor det hele kan blive paadømt. I modsat Fald kan man komme ud for ganske horrible Resultater med Hensyn til Omkostninger i tre eller flere Voldgiftsregressager. Jeg synes, det er tvingende nødvendigt, at denne Ændring indføres, da der tit ikke kan gennemføres en Regressag paa Grund af de store Omkostninger, og saa kommer de modstridende Kendelser med Overvoldgifter — og »mens Græsset gror, dør Horsemor«.

Endvidere bør der altid være Adgang til Anke for Overvoldgiften, det bør ikke være afhængig af en Amtmands eller hans Fuldmægtigs Forgødtbefindende, om der er Anledning til at søge Overvoldgift. Den staaende Voldgiftsret arbejder godt, men der omstødes ogsaa Masser af Voldgiftskendelser, fordi en Voldgift meget tit har meget vanskeligt ved at skønne over, hvad der er bevist eller hvem der har Bevisbyrden, og meget tit er Kendelsen slet ikke begrundet.

Omkostninger i Voldgiftssager, naar der ikke indtræffer særlige Tilfælde, er vel nok ikke saa store, men naar man — som her for Tiden — har valgt en Voldgiftsformand, der bor 2½ Mil fra Byen og i Udkanten af Jurisdiktionen, saa er det betydelige Beløb, de arme Parter skal betale alene i Befordringsgodtgørelse til ham. Fremgangsmaaden er i Almindelighed den, at til det første Møde møder kun Formanden, og næste Møde alle Voldgiftsmændene. Det siges at være for at spare Parterne, men i de fleste Tilfælde bliver det forøgede Udgifter ved de flere Møder.

Der bør ogsaa indføres en Bestemmelse, der giver Ret til at faa tilkendt Omkostninger til Sagførerassistance ved en Voldgiftssag, naar en Mand faar fuldstændigt Medhold, men det sker aldrig — i hvert Fald ikke her, og det er selvfølgelig tit nødvendigt at søge Sagførerhjælp.

Deres ærbødige

Johan H. Clausen.

KAJ CHRISTENSEN

Landsretssagfører.

Slagelse.

I Anledning af foranstaaende skal jeg meddele, at efter min Mening er de Bekostninger, der i Voldgiftssager løber paa, ret store, idet jo Parten, selv om han vinder Sagen, fuldstændig kommer til at betale sin Sagfører, idet Omkostningerne til ham ikke bliver paalagt Modparten. Kommer hertil saa, at Sagen bliver behandlet ved flere Voldgiftsretter med forskelligt Udfald ved de enkelte Voldgiftsretter, kan en saadan Sags Omkostninger blive ret betydelige.

Slagelse, den 25. Juni 1936.

Deres ærbødige

Kaj Christensen.

N. MOGENSEN

Sagfører.

Vordingborg.

Der forekommer her i Jurisdiktionen aarligt kun et ringe Antal Husdyrvoldgiftssager. Nogen særlig Erfaring vedrørende Spørgsmaalet har jeg ikke udover, at den Part, der taber, altid bliver belemret med store Omkostninger og som Regel betydeligt større Omkostninger, end der normalt vil være ved et civilt Søgmaal i Sag af tilsvarende Størrelse.

Efter min Formening burde disse Voldgiftsretter afskaffes. Sagkundskaben kan paa sin Vis være god, men ofte seer man Afgørelser, der er meningsløse og i ensartede Sager modstridende, og jeg har Gang paa Gang dels af nævnte Grunde og dels fordi Afgørelserne har lidt af Mangler og Uklarheder, maattet søge »Overvoldgiften«. Præstø Amt er flink til at tillade Indankning, men andre Steder er det saa godt som umuligt at faa Tilladelsen. Da Sagerne ofte afgøres paa Grundlag af Vidneafhøringer foretaget ved ordinær Ret, og da Vidnerne i disse Sager ofte er indbyrdes modstridende (begge Parter kan som Regel skaffe en Række Vidner hver for sin Opfattelse af Dyrets Mangler eller Ikke-Mangler), vil Behandling ved ordinær Ret sikkert være at foretrække, Afgørelser derved blive mere ensartede i tilsvarende Sager, Sagerne blive mindre bekostelige og Sikkerhedsmomentet for en rigtig Afgørelse større.

Den 24. Juni 1936.

Deres ærbødige

N. Mogensen.

ENGELHARD JENSEN

Overretssagfører

Skjelskør, den 24. Juni 1936.

Herr Sagfører J. H. Clausen, Næstved.

I Anledning af Sagførraadets Cirkulærer vedrørende Voldgiftssager om Handel med Husdyr skal jeg meddele, at Bekostningerne ved disse efter min Formening ikke kan siges at være særlig store, og at de i hvert Fald ikke bør være mindre, hvis Institutionen skal opretholdes, idet Dommerne næppe kan have mindre for deres Ulejlighed end de nugældende Takster. Dette være sagt uden Hensyn til, at jeg selv er Voldgiftsformand her i Byen.

Noget andet er, at hele Institutionen vist uden Skade kunde forsvinde efter Indførelsen af den moderne hurtige og billige Rettergang ved de almindelige Domstole.

Deres ærbødige

Engelhard Jensen.

H. C. LANGKJÆR

Sagfører.

Der er intet særligt at bemærke for Sorøs Vedkommende. Her som andre Steder er det vel nok Befordringsudgifterne, som er de mest tyngende, og det kan vel kun rettes ved at oprette Voldgifter for mindre Kredse.

Sorø, den 24. Juni 1936.

Deres ærbødige

Langkjær.

KNUD SVENDSEN
Sagfører.

Ringsted, den 26. Juni 1936.

Til Kredsbestyrelsen for 3. Sagførerkræds,

Herr Sagfører Clausen, Næstved.

I Besvarelse af den modtagne Forespørgsel fra Justitsministeriet til Sagfører-raadet tillader jeg mig efter Konference med mine Kolleger at meddele, at vi her i Byen ikke har særlige omfattende Erfaringer med Hensyn til hvorledes Omkostninger ved Husdyrvoldgift virker, idet langt de fleste Voldgiftssager ordnes uden Sagfører-hjælp, men man er dog enig om, at Omkostningerne, som vejer alt for tungt i de mindre Sager, afholder en Del fra at søge Voldgift, og at det er uheldigt, at Udgifterne er saa store, at det i mangfoldige Tilfælde vilde være billigere at benytte de almindelige Retter.

Deres ærbødige

Knud Svendsen.

SØREN DAMBÆK
Sagfører.

Præstø, den 24. Juni 1936.

Beklager, men om Anførte kan jeg intet oplyse.

Deres ærbødige

Søren Dambæk.

KNUD NIELSEN
Sagfører.

Det sker nu og da, at man udfærdiger en Klage til Voldgiftsretten, men i øvrigt er det sjældent, at vi har noget videre med disse Spørgsmaal at gøre, hvorfor vore Erfaringer er ringe paa det paagældende Omraade.

Faxe, den 25. Juni 1936.

Deres ærbødige

Knud Nielsen v. Anker Andersen.

DET DANSKE SAGFØRERSAMFUND

Kredsbestyrelsen for 5. Kreds.

*Odense, den 16. September 1936.**Til Sagførertraadet, København.*

I Anledning af Cirkulæreskrivelsen af 17. Juni 1936 har Kredsbestyrelsen forespurgt en Del Kolleger, som kunde tænkes at have Kendskab til det foreliggende Emne, men har kun faaet Oplysninger fra 2 Kolleger. Formentlig hidrører Besvarelsernes Faatallighed fra, at Sagførerstanden som Regel ikke har anden Forbindelse med Voldgiftssagerne end for Klageren at udfærdige Henvendelsen til Politimesteren, hvorefter Parterne personlig giver Møde.

Den almindelige Opfattelse kan dog siges at gaa ud paa, at Omkostningerne ved Voldgiftssager ifølge den gældende Ordning ikke frembyder nogen Fordel for Befolkningen. En Kollega har saaledes fremdraget et Eksempel, der vistnok kan anses for at være typisk.

Han skriver følgende:

»Jeg har for nylig haft at gøre med en Husdyrvoldgiftssag fra Vinding Herred, der blev indanket for den staaende Voldgiftsdomstol.

Sagen drejede sig om en Tyr til en Værdi af 400 Kr. Omkostningerne ved Undervoldgiften beløb sig til 50 Kr., og Omkostningerne ved den staaende Voldgiftsdomstol til 76 Kr., der har formentlig været et Møde ved hver Voldgift.

Til disse Omkostninger kommer saa Parternes personlige Udgifter, hvorunder til Rejser og undertiden til Sagfører. For Bistand ved Ankesagen, hvorved den staaende Voldgiftsdomstol tilkendte en yderligere Erstatning paa 150 Kr. ud over den af Undervoldgiften tilkendte paa 250 Kr., og endvidere Dyrlegeomkostninger 45 Kr. 40 Øre og Omkostninger ved den staaende Voldgiftsdomstol, beregnede jeg et Honorar af 50 Kr.

Jeg vil tro, at Udgifterne ved denne Sag har været ret normale.«

P. K. V.

Med Ærbødighed

Lars Lersey.

KREDSBESTYRELSEN FOR SAGFØRER-
SAMFUNDETS 6. KREDS

Nykøbing Mors, den 22. Juni 1936.

Sagførerraadet, København.

For herværende Jurisdiktions Vedkommende meddeles, at Gebyrerne for Voldgiftsretten i Husdyrsager her for Forligsmøde andrager til Formanden 15 Kr. og for næste Møde i Voldgiftsretten til 3 Medlemmer à 5 Kr. = 15 Kr. samt Befordringsgodtgørelse, hvilket jo sædvanligt er betydelig mere end almindelige Retssager koster i Gebyr, og Sagerne kan jo hyppigt ikke afsluttes med saadant Møde.

Da Parterne hyppigt benytter Sagførerassistance, særlig til Vidneførsel, Fremskaffelse af Oplysninger, Erklæringer etc., maa Voldgiftssagerne gennemsnitlig blive betydelig dyrere end almindelige Retssager.

Jeg vedlægger Udtalelse fra:

1. Landsretssagfører M. Jensen, Hjørring,
2. Landsretssagfører Therkildsen, Thisted,
3. Sagfører Th. Jacobsen, Hurup,
4. Sagfører Lønager, Sæby,

der alle gaar i samme Retning. Jeg henleder i øvrigt Opmærksomheden paa Sagfører C. Lønagers Slutningsbemærkning.

Ærbødigst

Axel Tønnesen.

M. JENSEN
Landsretssagfører.

Hjørring, den 20. Juni 1936.

Herr Sagfører Tønnesen, Nykøbing Mors.

I Besvarelse af Deres ærede Skrivelse skal jeg meddele, at Udgifter vedrørende Sager, hvorom der bliver Voldgift angaaende Tvistigheder om Handel med Husdyr, er betydelig dyrere end almindelige Retssager, idet Forligsmøde (i Retten) koster ca. 10 Kr.; det første Retsmøde, hvor alle tre Voldgiftsmedlemmer er til Stede, koster i Reglen mellem 35—40 Kr., og saafremt der skal være flere Retsmøder, hvad der almindeligvis kan blive, kan Udgifterne til Voldgiftsretten komme op paa 50—100 Kr., og saafremt der er Tale om Vidneførsel og Assistance af Sagførere, betydelig over 100 Kr.

Sagerne er meget dyrere end ved den ordinære Ret og mange Gange uforholdsmæssig dyrere i Forhold til Sagens Genstande, der i mange Tilfælde kun har en Værdi af et Par Hundrede Kroner.

Jeg haaber, disse Oplysninger er tilstrækkelige.

Deres ærbødige

M. Jensen.

N. A. TERKILDSEN
Landsretssagfører.

Thisted, den 19. Juni 1936.

Hr. Sagfører Axel Tønnesen, Nykøbing Mors.

Jeg undlader ikke at meddele, at det er min Erfaring — støttet ogsaa paa Udtalelser af Landmænd —, at Udgifterne ved Husdyrvoldgiftssager er større end Udgifter i civile Sager af tilsvarende Størrelse. Nogen Statistik kan efter Forholdenes Beskaffenhed ikke fremskaffes, idet Parterne udover Udgifter til Diæter, sagkyndige Erklæringer fra Dyrlægen og Sundhedsraadet jo ofte har Udgifter ved Vidneførsler ved forskellige Retter.

Deres ærbødige

N. A. Terkildsen.

TH. JAKOBSEN
Sagfører.

Hurup, 19. Juni 1936.

Kredsbestyrelsen for Sagførersamfundets 6. Kreds,

Herr Sagfører A. Tønnesen, Nykøbing J.

I Anledning af Deres Skrivelse af 18. ds. skal jeg oplyse: Omkostningerne ved Voldgiftssager her paa Egnen er for første Møde (Forligsmødet) 15 Kr. og for andet Møde 25 Kr., saaledes at hver Sag mindst koster 40 Kr. Hertil kommer saa eventuelle Omkostninger ved Vidneførsel og Sagførerassistance, saaledes at Sagerne altid vil blive dyrere end almindelige Retssager.

Deres ærbødige

Th. Jakobsen.

C. LØNAGER .
Sagfører.

Kredsbestyrelsen for Sagførersamfundets 6. Kreds,

c/o Herr Sagfører Axel Tonnesen, Nykøbing Mors.

I Besvarelse af Kredsbestyrelsens ærede Forespørgsel af 18. ds. tillader jeg mig under Vedlæggelse af den fremsendte Genpart af Justitsministeriets Skrivelse af 15. ds. at oplyse følgende angaaende Omkostningerne ved Voldgiftssager i Handel med Husdyr.

Omkostningerne ved en Voldgiftssag ligger gennemgaaende ret højt her i Retskredsen. Voldgiftsmændene beregner sig som Honorar 15 Kr. for det første Møde til Formanden og 5 Kr. til hver af de 2 andre Medlemmer og ved hvert af de efterfølgende Møder 5 Kr. til hver af de 3 Medlemmer, hvorhos der beregnes en Rejsegodtgørelse til alle Medlemmer til hvert Møde paa 25 Øre pr. løbende km. Omkostningerne ved det første Møde vil som Følge deraf ligge omkring 30 Kr., og ved hvert af de efterfølgende Møder omkring ved 20 Kr.

Som Regel maa en Voldgiftssag jo udsættes en eller flere Gange, for at Parterne kan faa Lejlighed til Bevisførelse inden Retten, og som Følge deraf kommer der foruden Udgifter til Voldgiftsmændene Omkostninger ved Vidneførslen etc.

Ved Paadømmelsen af Sagen plejer Voldgiftsmændene ikke at tage synderligt Hensyn til andet end de positive Udgifter for Voldgiften og ved Vidneførslerne. Følgen deraf bliver, at den vindende Part, selv om han faar tilkendt Omkostninger ved Voldgiften, i Regelen selv kommer til at bære en ikke uvæsentlig Del af Omkostningerne.

Omkostningsspørgsmaalet er sikkert til en vis Grad medvirkende til, at Voldgiftsretten benyttes forholdsvis lidt, idet Parterne nok i en Del Tilfælde vedtager, at Sagerne ikke skal behandles for Voldgiften, medens der i mange Tilfælde ikke bliver Tale om Voldgiftssag, fordi Parterne viger tilbage for de hermed forbundne store Udgifter og den uberegnelige Afgørelse for Voldgiftsmændene.

Sæby, den 20. Juni 1936.

Deres ærbødige

C. Lønager.

J. V. SANVIG
Overretssagfører.

Brønderslev, den 22. Juni 1936.

Herr Sagfører A. Tønnesen, Nykøbing M.

Som Svar paa Deres Skrivelse af 18. ds., foranlediget af det medfulgte Bilag fra Sagførererraadet, undlader jeg ikke herved at bemærke, at det ofte hænder, at Folk beklager sig over, at Udgifterne ved Husdyr-Voldgiftssager er meget store. Dette kommer naturligvis særlig frem, naar et Dyr skal gennem flere Voldgiftsretter. I saa Tilfælde burde Voldgiftsretten kunne indkalde alle de tidligere Led for at faa Sagen ordnet gennem een Voldgiftssag.

Deres ærbødige

J. V. Sanvig.

H. ALSTER
Landsretssagfører.

Frederikshavn, den 26. Juni 1936.

Herr Sagfører Axel Tønnesen, Nykøbing Mors.

Erfaringerne heroppe fra viser, at Omkostningerne i Voldgiftssager meget ofte andrager betydelige Beløb. I de fleste Tilfælde afgøres Sagerne ikke ved Forliget, hvor Formanden alene er til Stede, men Sagerne udsættes, for at de 2 andre Voldgiftsmænd kan deltage, og i mange Tilfælde kræves der Vidneførsel ved Retten, hvorfor Parterne maa have Sagførerassistance.

Deres ærbødige

H. Alster.

KREDSBESTYRELSEN FOR 7. SAGFØRERKREDS

Aalborg, den 27. Juli 1936.

I Anledning af Sagførerraadets Skrivelse af 17. f. M., ved hvilken Skrivelse Sagførerraadet ønsker Kredsbestyrelsens Udtalelse til Besvarelse af Justitsministeriets Forespørgsel med Hensyn til de Bekostninger, som den ved Loven om Voldgift i Tvistigheder angaaende Handel med Husdyr foreskrevne Voldgiftsordning forvolder Befolkningen, tillader Kredsbestyrelsen sig hermed at fremsende Skrivelse fra Medlem af Kredsbestyrelsen, Overretssagfører M. Kofoed, Nibe, Skrivelse fra Landsretssagfører Carl Abel, Løgstør, Skrivelse fra Sagfører S. Toft, Pandrup, 2 Skrivelser fra Landsretssagfører Aage Salomonsen, Hadsund, Skrivelse fra Medlem af Kredsbestyrelsen, Landsretssagfører Aage Larsen, Aalborg, Skrivelse fra Medlem af Kredsbestyrelsen, Sagfører Aa. Kr. Nielsen, Nørresundby, Skrivelse fra Medlem af Kredsbestyrelsen, Landsretssagfører Einar Hoppe, Aalborg, og Skrivelse fra Landsretssagfører Kjeld Kofod, Terndrup.

Idet jeg henviser til disse Erklæringer, tillader jeg mig for mit eget Vedkommende at udtale som min Opfattelse, at Omkostningerne ved Voldgiftssager er uforholdsmæssig store, dels fordi der betales »Gebyr« for hvert enkelt Møde i Voldgiftsretten, og dels fordi Parterne i alle tvivlsomme Tilfælde søger Sagførerassistance.

Hvor der er Tale om Regressøgmaal, kan Omkostningerne blive ganske uforholdsmæssig store.

Deres ærbødige

N. Chr. Larsen.

M. KOFOED

Landsretssagfører.

Nibe, den 2. Juli 1936.

Kredsbestyrelsen for 7. Sagførerkreds, Aalborg.

I Anledning af Kredsbestyrelsens Skrivelse af 18. f. M. vedrørende Omkostningerne ved Husdyrvoldgiftssager skal jeg meddele, at jeg i de senere Aar kun har haft ganske enkelte Voldgiftssager og derfor ikke har særligt Kendskab til, hvor store Omkostninger der normalt er forbundet med saadanne Sager. Jeg har imidlertid søgt Oplysning derom og kan meddele, at saadanne Voldgiftssager normalt afgøres i andet Voldgiftsmøde, og Udgifterne andrager i saa Tilfælde, naar Mødet afholdes i Nibe, ca. 50 Kr. Bliver et tredje Møde nødvendigt paa Grund af Vidneførsel eller anden Aarsag, forhøjes Omkostningerne med ca. 30 Kr. Hertil kommer selvfølgelig Udgifter til eventuel Vidneførsel, Fremskaffelse af Erklæringer, Sagførerassistance og lign.

Ærbødigst

M. Kofoed.

CARL ABEL
Landsretssagfører.

Det eneste jeg kan svare er, at det er en almindelig kendt Sag, at Voldgiftsbehandling er dyrt, naar man ikke kan nøjes med det forberedende Møde. Paa den anden Side faar Voldgiftsrettens Medlemmer ikke for meget, efter den Ulejlighed de har. Jeg kan som Eksempel anføre, at i en Sag om en So blev Omkostningerne 40 Kr., hvortil kom Udgifter ved Vidneførsel ved borgerlig Ret 26 Kr.

Logstor, den 22. Juni 1936.

I Ærbødighed

Carl Abel.

S. TOFT
Sagfører.

Jeg er af den Mening, at Bekostningerne ved Voldgiftssager i Henhold til Lov Nr. 234 af 12. Juni 1922 er betydelige. For Overvoldgiften endog meget betydelige.

Pandrup, den 19. Juni 1936.

Deres ærbødige

S. Toft.

AAGE SALOMONSEN
Landsretssagfører.

Hadsund, den 19. Juni 1936.

Kredsbestyrelsen for 7. Sagførerkræds, Aalborg.

Efter min Erfaring bliver Omkostningerne til Voldgiftsretten i en lille Sag, hvor der kun er Forligsmøde og et enkelt Voldgiftsmøde, mellem 50 og 60 Kr. Hvis Sagen er af mere indviklet Beskaffenhed, saaledes at Bevisførelse ved Retten eller Sagførerassistance er nødvendig, kommer hertil foruden Udgifter til Voldgiftsretten, derved at der bliver flere Møder, Udgifter til Sagfører, Retsgebyrer og Vidnegebyrer. Alt i alt er Husdyrvoldgiftssager saa dyre, at jeg altid fraraader Købere af Husdyr at indgive Klage, naar det ikke drejer sig om meget store Beløb, eller paa Forhaand aldeles utvivlsomme Tilfælde. I sidste Forbindelse er det vel værd at bemærke, at utvivlsomme Tilfælde ogsaa paa betryggende Maade kunde afgøres af ordinær Ret. Endvidere maa herved vel bemærkes, at utvivlsomme Tilfælde praktisk talt ikke forekommer i Husdyrvoldgiftssager, idet Husdyrvoldgifterne praktisk talt er saa usikre, at det er umuligt at spaa forud. Det er mit Indtryk, at ogsaa Befolkningen foretrækker en Afgørelse hos en Dommer fremfor Usikkerheden i Voldgiftsretten.

Deres ærbødige

Aage Salomonsen.

AAGE SALOMONSEN
Landsretssagfører.

Hadsund, den 22. Juni 1936.

Kredsbestyrelsen for 7. Sagførerkræds, Aalborg.

I Tilslutning til vor Korrespondance om Spørgsmaalet om Omkostningerne ved Voldgiftssager skal jeg meddele Dem følgende Eksempel, idet jeg tilføjer, at jeg har Oplysningerne mundtligt fra Klageren:

Sagen drejer sig om Erstatning paa 25 Kr., fordi en Ko har kælvet 27 Dage for sent. Omkostningerne ved første Voldgiftsmøde (Forligsmødet) betalte Klageren med 24 Kr., hvorhos det blev ham betydet i Indkaldelsen til andet Møde, at han maatte erlægge yderligere 43 Kr. i andet Møde. Denne Sag har altsaa allerede i andet Møde kostet 67 Kr., og jeg gaar ud fra, at dette er den normale Pris ved den Voldgift, det drejer sig om, nemlig Voldgiftsretten for 45. Politikreds.

Deres ærbødige

Aage Salomonsen.

P. S. Jeg har anbefalet Manden at hæve Sagen inden 2. Møde, da Indklagede intet ejer til Genstand for Udlæg. Han havde selv indgivet Klagen.

AAGE LARSEN
Landsretssagfører.

I Anledning af foranstaaende bemærker jeg, at det er min Erfaring, at Udgifterne for Befolkningen i de omhandlede Sager som Regel ligger højere end hvis Sagerne blev behandlet ved de ordinære Domstole.

Aalborg, den 19. Juni 1936.

Deres ærbødige

Aage Larsen.

AA. KR. NIELSEN
Sagfører.

Jeg kan ikke meddele noget af Interesse vedrørende den paagældende Sag. Gebyrernes Størrelse er jo fastsat i Loven. Mig bekendt undgaar Voldgiften saavidt mulig overflødige Møder. Særlig plejer man vist altid at kunne faa Udsættelser til Vidneførsler forlænget uden Afholdelse af Møde i Voldgiften og uden Betaling for saadant. Fra et almindeligt Retsplejesynspunkt er Husdyrvoldgiftsinstitutionen formentlig alt andet end heldig.

Norresundby, den 4. Juli 1936.

Deres ærbødige

Aa. Kr. Nielsen.

EINAR HOPPE

Landsretssagfører.

I Anledning af foranstaaende skal jeg udtale:

Min Kompagnons og mine Erfaringer paa det omspurgte Omraade er ikke ret mange. Det forekommer mig med mine Forudsætninger, at Voldgiftssagerne let bliver forholdsvis kostbare, fordi Bevisførelse i egentlig Forstand skal ske ved Tingsvidne optaget for de ordinære Domstole. Selve »Gebyrerne« for Sager, der kræver mere end et enkelt Møde, er ogsaa ret kostbare, idet Mændene betales pr. Møde, og en Voldgiftssag, der afføder Regressager til Forgængere, kan ende hos en saadan med en Serie af Sagers Omkostninger der ialt andrager det uforholdsmæssige. Disse Betragtninger gælder naturligvis i forøget Grad, naar Sagerne kommer for Overvoldgift tillige.

Nærmere kan jeg ikke komme Spørgsmaalets Besvarelse.

Aalborg, den 19. Juni 1936.

Deres ærbødige

Einar Hoppe.

KJELD KOFOD

Landsretssagfører.

I Anledning af foranstaaende skal jeg som min Mening tillade mig at udtale, at de paagældende Sager, der jo hyppigt som alene vedrørende Prisafslag paa et enkelt Kreatur drejer sig om et relativt ringe Beløb, f. Eks. et Hundrede Kroner, er ganske uforholdsmæssig bekostelige.

Saafernt der ikke opnaas Forlig i første Møde, andrager Udgifterne -- incl. Befordring -- alene til Voldgiftsmændene i Reglen over 50 Kr. uanset Sagens Størrelse.

Hertil kommer meget ofte Omkostninger ved Vidneførsel inden Retten til et Beløb, der i det store og hele ikke er nævneværdigt mindre, end de samlede Udgifter vilde være, om hele Sagen behandledes ved de almindelige Domstole, Honorar for Sagførerassistance ved Affattelse af Begæring om Udmeldelse af Voldgiftsmænd (hvilken Begæring Formuleret som indeholdende »Sagsfremstillingen« ikke er betydningløs), og eventuelt andre Udgifter (f. Eks. Møde ved Sagfører i Voldgiftsretten).

Terndrup, den 19. Juni 1936.

Deres ærbødige

Kofod.

KREDSBESTYRELSEN FOR
8. SAGFØRERKREDS

Viborg, den 25. Juni 1936.

Sagførerraadets Sekretariat, København V.

I Besvarelse af Sekretariatets Cirkulæreskrivelse af 17. ds. vedrørende Spørgsmaalet om Omkostningerne i Husdyrvoldgiftssager, tillader jeg mig at fremsende Skrivelse af 22. ds. fra Landsretssagfører Holger Nielsen, Randers, og af 24. ds. fra Overretssagfører Siboni, Skive.

Ærbødigst

Thøger Jensbye.

HOLGER T. NIELSEN
Landsretssagfører.

Randers, den 22. Juni 1936.

Herr Landsretssagfører Thøger Jensbye, Viborg.

I Anledning af Deres Skrivelse af 18. ds. vedrørende den fra Sagførerraadet modtagne Cirkulæreskrivelse om Spørgsmaalet Bekostninger ved Husdyrvoldgiftssager, tillader jeg mig herved, idet jeg oplyser, at jeg har talt med Overretssagfører Lassen Landorph, at meddele følgende om Spørgsmaalet her i Kredsen:

Sager for Undervoldgiften vil som Regel koste Parterne ca. 40 Kr. — enten Sagsgenstanden er stor eller lille, der kan dog fremkomme betydelige Afvigelser herfra, naar Sagen bliver udsat igennem længere Tid, men hvis der bliver foretaget en statistisk Beregning af Forholdet, skal det nok vise sig, at de ligger deromkring.

For Overvoldgiften ligger Forholdet saaledes, at Gennemsnittet af Omkostningerne er omkring 70 Kr. for en enkelt Sag, uanset Genstandens Størrelse. Jeg kender fra den senere Tid følgende Sager:

1. Sag om Afslag i Købesummen vedrørende en Hingstehandel 202 Kr. 50 Øre — 61 Kr. 50 Øre.
2. Sag om Tilbagegang af Handel om en Ko til 215 Kr. — 66 Kr.
3. Sag om Tilbagegang af Handel om en Kvie til 125 Kr. — 70 Kr.
4. Sag om Tilbagegang af Handel om en Hest til 925 Kr. — 75 Kr. 50 Øre.
5. Sag om Tilbagegang af Handel vedrørende 2 Kvier 335 Kr. — 66 Kr.
6. Sag om Tilbagegang af Handel vedrørende 4 Kvier og 2 Kalve, Værdi 920 Kr. — 152 Kr.
7. Sag om Tilbagegang af Handel om en Tyr til 300 Kr. — 72 Kr. 50 Øre.
8. Sag om Tilbagegang af Handel om en Kvie til 190 Kr. — 62 Kr. 50 Øre.

For Undervoldgiften afhører man her i Kredsen altid Sagens Parter, og der bliver utvivlsomt mange Sager forligte. Det er ikke almindeligt, at Parterne hverken for Undervoldgiften eller Overvoldgiften giver Møde ved Sagfører, men dette er nærmest Undtagelser, derimod bliver selve Voldgiftsklagen som Regel formuleret af Sagfører for en Betaling af 10 Kr., saafremt det ikke drejer sig om særlig drevne Folk som Hestehandlere og lignende. Voldgiften giver sig som Regel ikke af med Afhøring af Vidner, og den Afhøring, der altsaa finder Sted som Tingsvidne ved de almindelige Domstole, kan naturligvis være dyr for Parterne, navnlig naar den finder Sted i forskellige Jurisdiktioner. Omkostningerne ved Vidneførsler saavel som Omkostningerne til Sagfører er ikke medtaget i ovennævnte Omkostninger ved Voldgiftssagernes Førelse. Saavel Undervoldgiften som Overvoldgiften bestræber sig paa at gennemføre Sagerne i 2 Retsmøder. Overvoldgiften her afhører i videst Omfang Vidner direkte, men man forlanger i saa Fald, at Parterne skal være enige om, at den Forklaring der afgives for Voldgiften, skal være lige saa bindende, som om den var afgivet for Retten. Hverken Voldgiften eller Overvoldgiften tilkender Parterne Omkostninger til Sagfører, som Regel heller ikke Omkostninger til Tingsvidnerne udover selve Gebyrerne. Det er *her* forbavsende faa Vidneførsler, der finder Sted, og Parternes Omkostninger vil i mange Tilfælde være begrænsede til de af mig anførte Beløb, der jo ogsaa nok kan være tilstrækkelig store Udgifter paa saa smaa Sager.

Deres ærbødige

Holger Nielsen.

OVERRETSSAGFØRER SIBONI

Skive, den 24. Juni 1936.

Kredsbestyrelsen for 8. Sagførekreds, Viborg.

Mit Indtryk er, at Husdyrvoldgiftssager er en urimelig kostbar Procesform, i hvert Fald saasart det drejer sig om en Sag, hvor Vidneførsel skal ske, Sagførerhjælp skal bruges, og forskellige Møder for Voldgiftsretten skal finde Sted.

Men heldigvis er det for de fleste en Sag, der angaar deres Handelsmandsære, at vinde Sagen for Voldgiftsretten, saa at det, naar Vedkommende bare kan faa sin Ret, er af mindre Betydning, at der som Regel tillægges ham saa ringe en Erstatning, at han langt fra kan faa Dækning for sine Omkostninger.

Fra min egen Praksis kan jeg for 1935 nævne følgende 2 Eksempler:

1. Gaardejer Jens Madsen i Resen købte paa Marked i Viborg en Plag, der opgaves at være 2½ Aar gammel, men senere viste sig kun at være 1½ Aar gammel. Han forlangte derfor en Erstatning paa 200 Kr. — Sagen kom kun for Voldgiftsretten i Viborg; først blev det nødvendigt ved Vidneførsel at skaffe oplyst, at Hesten var solgt som værende 2½ Aar. Vidnerne skulde føres i Viborg, og jeg maatte 2 Gange møde i Retten. Voldgiften gav en Erstatning paa, jeg tror, det var

65 eller 75 Kr., hvilket var alt for lidt, da en 1½ Aar gammel Plag skal vente næsten et helt Aar, forinden den kan bruges til haardere Arbejde.

Omkostningerne blev ialt 98 Kr. 90 Øre, herunder Salær til mig 25 Kr. for Møde ved Vidneførsel.

	Kr. Ø.
Betaling for Voldgiften	33. 00
Berammelse af Vidneførsel	5. 25
Vidnegebyr + Porto	1. 50
Vidneførsel i Viborg + Vidnegodtgørelse.....	16. 25
Bil til Viborg.....	12. 00
Udskrift af Retsbogen.....	3. 50
Mit Salær og Porto, Udlæg	27. 40
I alt...	<u>98. 90</u>

hvorhos Jens Madsen selv 2 Gange var mødt i Voldgiftsretten, hvor jeg ikke af ham var anmodet om at være tilstede.

2. Gaardejer Magnus Jacobsen, Højslev, købte paa Marked i Viborg en Hest, der erklæredes »reel helt igennem« af Hestehandleren.

Det viste sig, at Hesten var ganske ubrugelig, ja livsfarlig at have for en Vogn, hvorpaa der var læsset Svin.

Jeg mødte ikke for Voldgiftsretten: det besørgede Jacobsen selv, men havde en vidtløftig Vidneførsel i Viborg. Voldgiftsrettens Kendelse gik Jacobsen imod, saa at Sagen blev indanket for en Overvoldgift.

Da jeg havde fremskaffet en Erklæring fra det veterinære Sundhedsraad, at en saadan Hest ikke kunde kaldes reel, specielt ikke reel helt igennem, blev Sagen vunden her; men Erstatningen, der blev fastsat, var kun 100 Kr., samt de direkte Udlæg for Voldgift og Overvoldgift uden ringeste Hensyn til de af Vidneførslen foranledigede Udgifter.

Omkostningerne blev i alt 207 Kr., herunder Salær til mig for Møde i Viborg under Vidneførsel og for Overvoldgiftsretten 50 Kr., medens Hestehandleren ifølge Kendelsen kun skulde betale 168 Kr.

Ærbødigst

Siboni.

Ekstrakt-Udskrift af Forhandlingsprotokollen for 10de Sagførerkræds.

Aar 1936, den 14. August afholdtes Bestyrelsesmode paa Formandens Kontor.
 Alle Bestyrelsens Medlemmer var til Stede.
 Der behandlede følgende Sager:

*Cirkulære fra Sagførerrådet af 17. Juni 1936 ang. Forespørgsel fra Justitsministeriet
 om Bekostninger ved Voldgiftssager i Henhold til Lov Nr. 234 af 12. Juni 1922.*

Der fremlagdes Skrivelse af 22. Juni 1936 fra Aarhus Sagførerforening, do. af 19. Juni 1936 fra Landsretssagfører Normand, do. af 23. Juni 1936 fra Landsretssagfører Zieler og af 20. Juni 1936 fra Overretssagfører Warberg og do. af 19. Juni 1936 fra Overretssagfører Eriksen plus 2 Bilag og af 19. Juni 1936 fra Overretssagfører Holtet, Skanderborg.

Kredsbestyrelsen henviser til det indsamlede Materiale og mener iøvrigt, at Voldgiftsretsinstitutionen burde ophæves efter Retsplejelovens Ikrafttræden.

.....

AARHUS SAGFØRERFORENING

Bestyrelsen.

Aarhus, den 22. Juni 1936.

Til Kredsbestyrelsen for 10de Sagførerkræds, c/o Formanden Hr. Landsretssagfører Arthur Christensen, hersteds.

Idet det med Kredsbestyrelsens ærede Skrivelse af 18. ds. modtagne Cirkulære fra Sagførerrådet med Forespørgsel angaaende eventuelle Erfaringer med Hensyn til de Bekostninger, som den i Henhold til Lov Nr. 234 af 12. Juni 1922 om Voldgift i Tvistigheder angaaende Handel med Husdyr gældende Voldgiftsordning forvolder Befolkningen, hoslagt tilbagesendes, tillader man sig at udtale, at man ikke er i Stand til at udtale sig om det foreliggende Spørgsmaal.

P. B. V.

Andreas Christensen.

A. NORMAND
Landsretssagfører.

Til Cirkulation:

Jeg har ofte gjort den Erfaring at Voldgiftsomkostningerne meget ofte er særdeles høje, navnlig i Sager der foretages flere Gange i Voldgiften, f. Eks. hvor Vidneførsel skal ske ved Retterne etc., og navnlig høje, naar Regressøgsmåal skal finde Sted mellem flere Købere og Sælgere. I saadanne Tilfælde svulmer Omkostninger uhyggeligt op, og rent galt bliver det, hvis saadan en Sag ved Overvoldgiften faar det Udfald, at en af Kendelserne kasseres. Da kan det blive nødvendigt at gaa hele Rækken igennem igen ved Indankning.

Der burde indføres den Regel, at samtlige i Sagen interesserede tidligere eller senere Ejere alle burde indkaldes for den først satte Voldgift og alle Krav under denne paakendes.

Min Erfaring er iøvrigt den, at Voldgiftsbehandling i Almindelighed er dyrere end de almindelige Domstoles Behandling og i mange Tilfælde utilfredsstillende. Alt for mange ens Sager afgøres paa uens Maade.

Odder, den 19. Juni 1936.

Ærbødigst

A. Normand.

Bedes af D'Hrr. læst og videresendt aldeles omgaaende af Hensyn til Sagens hurtige Behandling i Sagførerraadet.

20. Juni 1936.	Tiltrædes.	Agersnap.
20. Juni 1936.	Set.	Georg Waage.
20. Juni 1936.	Set.	Christensen.
20. Juni 1936.	Set.	E. Isager.
27. Juni 1936.	Set.	R. M. Rasmussen.

H. ZIELER
Landsretssagfører.

Horsens, den 23. Juni 1936.

Kredsbestyrelsen for 10de Sagførerreds, c/o Hr. Landsretssagfører Arthur Christensen, Aarhus.

I Besvarelse af Deres ærede Forespørgsel af 8. ds. vedrørende det fra Sagførerraadet modtagne Cirkulære om Udgifterne i Voldgiftssager om Handel med Husdyr skal jeg oplyse, at jeg fra Formanden for den herværende Voldgiftsret har faaet oplyst, at der i de sidste 2—3 Aar har været en halv Snøs Sager aarlig, og at samtlige Udgifter for Voldgiftsretten i samme Perioder har andraget 2—300 Kr. aarlig. Sidste Aar var der 11 Sager, der som Regel blev afgjort paa første eller andet Møde, for hvert af hvilke der jo svares 15 Kr. i Afgift. I Aar har der indtil Dato været 6 Sager.

Mit eget Indtryk er, at i de Tilfælde, hvor det er nødvendigt i Sagens Anledning at foretage Bevisoptagelser ved Retten, er Voldgiftsbehandlingen en Fordyrelse for Parterne.

Deres ærbødige

H. Zieler.

OVERRETSSAGFØRER WARBERG

I Anledning af ovenstaaende maa jeg med Beklagelse meddele, at jeg savner ethvert Materiale til Bedømmelse af Omkostningerne i de her forekommende Voldgiftssager.

Brædstrup, den 20. Juni 1936.

Warberg.

AD. L. ERIKSEN
Overretssagfører.

Hammel, den 19. Juni 1936.

Herr Kredsformand, Landsretssagfører Arthur Christensen, Aarhus.

I Anledning af Deres tilsendte Skrivelse tillader jeg mig at meddele, at efter min 24-aarige Erfaring her paa Stedet maa Voldgiftsinstitutionen siges at være i højeste Grad forældet, efter at Retsplejeloven er gennemført. Først og fremmest faar Parterne tidt og mange Gange en uretfærdig Afgørelse, fordi Lægmændene fuldstændig

mangler juridisk Tænkeevne, jfr. saaledes vedlagte Udskrift i Voldgiftssag: Snog Nielsen ctr. Søren Brandt, hvori Formanden skriver: „at begge Parter i Virkeligheden har Ret eller Uret, om man vil“. Endvidere er det nogle ganske uhyre Omkostninger, der løber paa. Foran omtalte Sag, der kunde have været ordnet Parterne imellem uden Voldgiftssag med Maximum 25 Kr., medførte ved første Voldgiftssag en Erstatning paa 50 Kr. og 42 Kr. 50 Øre i Omkostninger til Voldgiftsretten. Ved anden Voldgift en Erstatning paa 50 Kr. og yderligere 34 Kr. 50 Øre og ved Voldgiftsdomstolen 110 Kr. 40 Øre. — Hertil kommer saa Attester fra Veterinære Sundhedsraad og Dyr læge-attester 37 Kr.

Jeg refererer en anden Sag mellem Gaardejer Niels Nielsen, Lyngby pr. Sporup, og Hestehandler Lars Larsen, Silkeborg og Gdr. Jonas Rasmussen, Tem. Denne Sag drejede sig om en Hestehandel. Sagen paabegyndtes i Januar 1935 og afsluttedes i August 1935. Sagen behandledes først ved Voldgiftsretten i Silkeborg, dernæst ved samme Voldgiftsret som Regressag; dernæst ved Voldgiftsretten i Hammel og endelig ved Voldgiftsdomstolen i Horsens. Under Voldgiftsdomstolens Behandling i Horsens blev der gjort et meget ihærdigt Forsøg fra Rettens Side paa at faa Sagen forligt, idet Omkostningerne, herunder incl. Foderpenge for Hesten, var blevet saa store, at de oversteg Hestens Værdi, d. v. s. man havde Omkostningsbeløb paa ca. 800 Kr. at fordele mellem Parterne. Forsøget mislykkedes og Sagen afgjordes derefter af Retten, saaledes at den oprindelige Klager, Jonas Rasmussen, tabte hele Sagen og fik alle de Omkostninger, som de forskellige Voldgiftsforhandlinger havde medført.

Det er 2 af de mest udprægede Omkostningssager, jeg kan erindre i Øjeblikket.

Min Erfaring siger mig yderligere, at som Regel bliver den Part, der i Virkeligheden har Retten og bør have Retten, behandlet paa ganske anderledes Maade end ved almindelig Ret, idet saavel Formand som de øvrige Medlemmer river og slider i begge Parter for at faa et Forlig i Stand i Stedet for at afsige Kendelse, formentlig først og fremmest fordi Voldgiftsmændene i mange Tilfælde ikke er i Stand til at kunne finde en rigtig Kendelse. En meget væsentlig Fordyrelse af Sagsomkostningerne er det ogsaa, at de tilkaldte Meddommere skal have et ret stort Vederlag for hvert Møde i Sagen.

I adskillige Tilfælde søger Parterne eller en af disse Sagførerassistance, og Omkostningerne ved saadan Assistance, der som Regel er nødvendig, og som Regel giver et godt Udbytte for Parterne, tager man ikke Hensyn til ved Voldgiftsretten, saa her faar selv den sejrende Part en hel Del Udgifter og den tabende Part foruden de store egentlige Voldgiftsomkostninger sine Sagføreromkostninger. Jeg tror ogsaa, at alle efterhaanden er blevet klar over, at det er en ret kostbar Fornøjelse at komme i Voldgiftsretten.

I samme Forbindelse vil jeg gerne henpege paa, at jeg ogsaa ser, at Voldgiftsformanden affatter Klagerne for de Klagende og beregner sig et Vederlag herfor. Jeg mener, at dette er en Uskik, idet Voldgiftsretten selvfølgelig saa ikke staar fuldstændig neutral, og dens Formand bør ikke affatte Klager i Sager, han selv skal behandle. Paa dette Omraade bør der absolut ske en Forandring.

Rent bortset fra, at jeg som Sagfører ikke kan siges at være fri for at have en vis Interesse i, at Voldgiftssagerne udføres som almindelige Retssager enten for den almindelige Domstol eller for Særdomstol (denne Interesse mener jeg iøvrigt ved nærværende Besvarelse at have set fuldstændig væk fra), finder jeg, at Befolkningen maa kunne komme til at nyde en lige saa hurtig og hurtigere Retspleje ved den almindelige Domstols Behandling af disse Sager. Jeg vil dog her indskyde den Bemærk-

ning, at i saa Tilfælde bør Parterne have Adgang til at faa Sagen behandlet i første Retsmøde, og den Skik, der vistnok er indført rundt omkring, i hvert Fald ved store Retskredse, at man kun behandler Sagen i Korthed den første Dag og iøvrigt udsætter til Afhøring af Vidner og Parter, der saaledes ikke kan afhøres eller blive afhørte den første Dag, maa absolut bortfalde i Voldgiftssager. Her bør Domstolene straks kunne behandle Sagen med det samme, saa den kun udsættes, hvis der skal afhøres yderligere Vidner eller indhentes Erklæring fra det veterinære Sundhedsraad. Da de fleste Voldgiftssager drejer sig om Beløb fra 200—1000 Kr., bør Retsgebyrerne være mindre end de normale Retsgebyrer paa samme Maade som Retsgebyrer i Tyendesager, nemlig Halvdelen.

Deres ærbødige

I Overretssagfører Eriksens Fraværelse

sign. Navn.

CHR. HOLTET

Overretssagfører.

Efter 1930 har der kun været faa Voldgiftssager i Jurisdiktionen her, hvilket skyldes de lave Priser paa Husdyr, hvoraf igen følger, at Søgsmålene bliver faa, idet mindre Fejl drejer sig om for lidt til at bære eventuelle Sagsomkostninger.

Paagældende Formænd oplyser følgende:

By-Kredsen: 1930—35 i alt 7 Sager.

I Aaret 1936 endnu ingen.

I de to Aar 1918--19 var der 20 Sager.

Land-Kredsen: 1930--35 i alt 82 Sager.

I Aaret 1936 endnu ingen.

1927 tolv Sager, i 1928 sytten Sager.

Materialet er saa lille, at der ikke kan siges noget væsentligt herudfra. Grelle Tilfælde kendes ikke. Der kunde siges adskilligt om, at der er adskillige Arter af Sager, som Voldgiftsmændene har vist sig at være ukvalificerede til at paadømme, men dette spørges der jo ikke om.

Ogsaa er der adskilligt at sige til, at Voldgiftsmændene ikke vil refundere Klageren hans Udgifter til Klagens Udfærdigelse og ofte negligerer Udgifter til Tingsvidner etc.

Skanderborg, den 19. Juni 1936.

Deres ærbødige

Chr. Holtet.

KREDSBESTYRELSEN FOR 11. SAGFØRERKREDS

Kolding, den 3. August 1936.

Sagførerraadet, København.

I Skrivelse af 15. Juni d. A. har det af Justitsministeriet nedsatte Udvalg angaaende Voldgift i Sager om Handel med Husdyr udbedt sig Oplysning om, hvorvidt Sagførerraadet maatte sidde inde med Erfaringer med Hensyn til de Bekostninger, som den i Henhold til Lov Nr. 234 af 12. Juni 1922 om Voldgift i Tvistigheder angaaende Handel med Husdyr gældende Voldgiftsordning forvolder Befolkningen, og i Skrivelse af 17. Juni 1936 har Raadet afæsket Kredsbestyrelsen en Udtalelse herom.

I den Anledning skal man bemærke følgende:

I Sønderjylland har man ikke saadanne Erfaringer, at man tør udtale sig om Spørgsmaalet.

Derimod er Kollegerne i Vejle Amt enige om, at Udgifterne ved en Sags Behandling for Voldgiftsdomstolene i hvert Fald ikke er ringere, end de vilde være ved Sagerne Behandling i de ordinære Retter, og at de ikke sjældent er større.

Af de hoslagte Bilag vil det ses, at Omkostningerne i en Sag om en Hest, solgt for 600 Kr., androg 239 Kr. 50 Øre (hvoraf 154 Kr. 50 Øre til selve Voldgiftsmændene), at Halvdelen af Omkostningerne i en anden Sag om en Hest, solgt for 290 Kr., androg 103 Kr. 40 Øre, og at Omkostningerne i en tredje Sag om en Erstatning, der anslaaes til 75 Kr., er løbet op til 331 Kr. 45 Øre, hvoraf Voldgiftens Udgifter alene andrager 207 Kr. 35 Øre.

I alle Tilfælde har Parterne derhos endda Udgifter til de Sagførere, de har set sig nødt til at antage.

De nævnte Eksempler er ikke enestaaende, og det kan derfor vistnok siges, at Voldgiftsordningen er dyr.

Hvis der saa ved den dyre Voldgiftsbehandling opnaaedes en for de Interesserede heldigere Behandling af Sagerne, kunde man endda forsone sig med Voldgiftsordningen.

Det modsatte er imidlertid efter vor Formening Tilfældet.

Man kan ikke forvente, at Voldgiften skulde være særlig kvalificeret til at afsige Kendelser, og især skorter det paa en ensartet Behandling i de forskellige Kredse. Formentlig i Erkendelse af, at de staar meget usikre med Hensyn til Afsigelsen og Affattelsen af Kendelser, bestræber Voldgiftsmændene sig overordentlig stærkt for at opnaa Forlig, og de prises derfor. Formentlig ganske med Urette. Voldgiftsmændene er nemlig saa ivrige efter at faa Sagerne forligt, at de ofte ganske ser bort fra, hvordan Afgørelsen efter Ret og Billighed burde være, og Resultatet bliver ofte, at den skikkelige Mand, som har Ret og burde have Medhold, af Voldgiftsmændene presses til at give efter og giver efter, medens den mere stikne Modpart i Kraft af sin Sikkerhed opnaar en Afgørelse, der er urimelig gunstig for ham og urimelig ugunstig for den

anden Part. Det er forstaaeligt, at navnlig en Smaamand, der, hvis hans Sag behandles ved ordinær Ret, kunde opnaa fri Proces, let lader sig paavirke til at gaa ind paa et daarligt Forlig, fordi han ved, at Sagen ellers kan blive meget kostbar, og fordi han, naar Voldgiftsmændene bestræber sig for at nedstemme hans maaske fuldt berettigede Fordringer, deraf faar det Indtryk, at Sagen ved Kendelse vil gaa ham imod.

Det forekommer os endelig særdeles uheldigt, at der ikke er en ubetinget Ret til at paaanke en Kendelse til Overvoldgiften.

Foranstaaende Betragtninger, der munder ud i, at Voldgiftsordningen baade er for dyr og daarlig, er ikke dikteret af nogen økonomisk Sagførerinteresse. De paa-gældende Sager vilde, hvis de blev henlagt til de ordinære Retter, have en meget ringe økonomisk Interesse for Sagførerne. Det er derimod for disse særdeles ubehageligt ofte at maatte sige til deres Klienter, *at den Afgørelse, de i Tilfælde af saadanne Tvistigheder kan vente, er ret tilfældig, at de ikke kan skaffe en fattig Klient fri Proces i saadanne Sager, og at der ikke en Gang er Ret til at paaanke en Kendelse, man finder forkert.*

P. K. V.

Deres ærbødige

Niels Hove.

Udskrift af Voldgiftsbogen for Nørvang-Tørrild Herreder.

Under nærværende Sag søger Klageren P. Ebbesen, Indklagede Kr. Kristensen for en rød Vallak 4 Aar gammel som klages over var syg og er død. Det er en Byttehandel og foregaaet mellem Parterne den 23. Januar d. A. saaledes at Hesten skulde være reel, dette er der Enighed om, men efter at Ebbesen havde modtaget Hesten viste den sig mat og havde ringe Ædelyst, og Ædelysten blev ringere Dag for Dag. Den 3. Februar d. A. blev Dyr læge Petersen, Vandel, tilkaldt, som undersøgte og behandlede Hesten, men den døde saa om Natten mellem 4. og 5. Februar, nævnte Dyr læge erklærer, at Sygdommen er opstaaet som Følge af Transporten, og — efter al Sandsynlighed under Begyndelsen af denne. Og Dyr læge Jespersen, Vejle, som har obduceret Hesten erklærer det maa antages at Hestens Sygdom har været tilstede i Handelsøjeblikket. Tillige foreligger der en Erklæring fra det veterinære Sundhedsraad, hvori der udtales, det er sandsynligt, at Hesten ikke har været rask ved Afleveringen. Men hvis Hesten var syg ved Modtagelsen den 24. Januar burde der være tilkaldt Dyr læge noget før, og ikke vente i 10 Dage, mulig Hestens Død kunde være afværget og tillige mener man at Sagen burde være indanket for Voldgiftsretten, da Hesten var død, og der forelaa 2 Dyr lægeattester og ikke vente til 28. April. Voldgiftsretten skønner derfor ikke rettere end at Klageren ikke i dette Tilfælde kan tilkomme nogen Erstatning, og Voldgiftsmændene har derfor vedtaget at Indklagede Kr. Kristensen bør i denne Sag for Tiltale fri at være, og Klageren P. Ebbesen maa selv bære Tabet, og betale samtlige paaløbende Udgifter. Omkostningerne ved Voldgiftssagen 59 Kr. 50 Øre er betalt.

Kendelse, afsagt den 16. Juni 1934.

Udskrift af Voldgiftsbog for den staaende Voldgiftsdomstol i Vejle Amt vedrørende Handel om Husdyr.

Aar 1934, den 12. September Kl. 10 Fm. sammentraadte Domstolen paa Vejle Raadhus.

Mødt var Formanden, Amtsfuldmægtig, cand. jur. K. R. Petersen-Studnitz samt som Tilforordnede Gaardejerne A. Frederiksen, Follerup, og Rasmus Laursen, Brund.

Der foretoges:

2/1934: Hestehandler P. Ebbesen, Vandel,
etr.

Gaardejer K. Kristensen, Hvejsel
Mark pr. Jelling.

Aar 1934, den 17. September Kl. 3 Em. var Domstolen sammentraadt paa Vejle Raadhus og administreredes som foran.

Der foretoges:

Foranstaaende Sag.

I Sagen blev afsagt saalydende

KENDELSE:

I nærværende med Vejle Amts Samtykke af 8. August 1934 for den staaende Voldgiftsdomstol indankede Sag har Hestehandler P. Ebbesen, Vandel, paaanket en den 16. Juni 1934 af Voldgiftsretten for Nørvang-Tørrild Herreder afsagt Kendelse, hvorved var bestemt, at Gaardejer K. Kristensen, Hvejsel Mark pr. Jelling, skulde være fri for det mod ham af fornævnte Ebbesen rejste Krav om Godtgørelse af Købesum. 600 Kr., for en af Kristensen til Ebbesen solgt, men senere ved Døden afgaaet 4 Aars rød Vallak, samt Krav om Betaling af alle af Voldgiftssagen flydende Udgifter.

Sagens Sammenhæng er følgende:

Den 23. Januar 1934 købte Klageren af Indklagede som reel en 4 Aars rød Vallak, der blev leveret den 24. s. M. i Mølvang og derfra af en af Klagerens Karle trukket til hans Bopæl i Vandel.

Af en i Sagens Anledning over Klagerens 2 Karle optaget Vidneafhøring fremgaar det, at Hesten under Transporten fra Mølvang til Vandel var noget dorsk, samt at den i de følgende Dage viste utilstrækkelig Ædelyst.

Den 3. og 4. Februar 1934 blev Hesten tilset af Dyr læge, og Natten mellem 4. og 5. s. M. afgik den ved Døden.

Straks herefter blev der mellem Parterne optaget Forligsforhandlinger, som imidlertid strandede, da det Selskab, hvori Hesten var forsikret, modsatte sig at udbetale nogen Forsikringssum paa Grundlag af et Forlig.

Til Brug under Sagens Indbringelse for Voldgift udstedtes derefter den 26. Februar 1934 Dyr lægeattest om, at Hestens Sygdom maatte anses for at være opstaaet som Følge af Transporten og efter al Sandsynlighed under Begyndelsen af denne.

Den 27. Februar 1934 har den obducerende Dyr læge erklæret, at Hesten fandtes at lide af Tarnbetændelse og Tarnlammelse, samt at Lidelsen maatte antages at have været til Stede i Handeløjeblikket.

Den 9. Marts 1934 er Sagen blevet forelagt det veterinære Sundhedsraad, som under 13. April 1934 har erklæret, at det efter de af Dyrslægen iagttagne Symptomer er sandsynligt, at der har foreligget den saakaldte Brysseler-Syge, samt at det er sandsynligt, at Hesten ikke har været rask ved Afleveringen. --- forudsat at det er rigtigt, at den, som angivet, ved Transporten fra Mølvang til Vandel gjorde et mat Indtryk, at dens Ædelyst den første Dag efter Modtagelsen var mindre god, og at denne formindskede Ædelyst ikke var forbigaende.

I sin Kendelse af 16. Juni 1934 har Voldgiftsretten imidlertid ikke villet være Klageren følgagtig, men bestemt, at der ikke kunde tilkomme ham nogen Erstatning, hvilket først er begrundet med, at Klageren, naar han allerede den 24. Januar skønnede, at Hesten var syg, ikke burde have ventet til den 3. Februar med at tilkalde Dyrslæge, idet Døden mentes muligt at kunne have været afværget ved tidligere Dyrslægebehandling, og dernæst med, at Sagen burde have været indbragt, da Hesten var død og de 2 første Lægeerklæringer forelaa, og ikke først den 28. April 1934.

Idet Formalitetsspørgsmaalet om en Sags rettidige Indbringelse i Henhold til Voldgiftslovens § 4. første Stk., sidste Pkt., skal afgøres først, og Klagen afvises, saafremt den skønnes at være holdt unødig længe tilbage, maa nærværende Domstol, da saadan Afvisning ikke har fundet Sted, men Sagen har været gjort til Genstand for Realitetsbehandling, se bort fra de af Voldgiftsretten gjorte Bemærkninger om for sen Indbringelse og betragte Kendelsen som en Realitetsafgørelse.

Da der nu ikke for Domstolen er fremført noget, der kan svække Troværdigheden af det af de fornævnte 2 Vidner anførte, og da det efter det veterinære Sundhedsraads Erklæring maa anses for sandsynligt, at Hesten var syg ved Afleveringen, maa Klageren have Krav paa Godtgørelse for Købesummen, medmindre Hestens Død kan lægges ham til Last.

Selvom man vilde have fundet det rigtigere, om Klageren straks havde tilkaldt Dyrslæge og underrettet Sælgeren om Hestens Sygdom, finder man dog ikke, at han har handlet uforsvarligt endsige været Skyld i Hestens Død, idet der efter det oplyste ikke kan skønnes at have været ganske særlig Anledning for Klageren til straks at tilkalde Dyrslæge, da Hesten de første Dage kun antoges at lide af almindelig Forkølelse, hvilken Antagelse ikke har kunnet findes ubegrundet, da det ifølge saavel det veterinære Sundhedsraads fornævnte Erklæring som Dyrslæge Jespersens Erklæring af 24. Juni 1934 maa anses for tilstrækkeligt godtgjort, at Hesten er død af den saakaldte Brysseler-Syge, der netop i Begyndelsen har en Del Lighed med almindelig Forkølelse og først senere viser sig at være af mere alvorlig Art, og idet en tidligere indledet Dyrslægebehandling ikke menes at kunne have reddet Hesten.

Domstolen maa herefter finde, at Klagerens Paastand bør tages til Følge saaledes, at Indklagede vil have at betale Købesum for Hesten, 600 Kr., samt Godtgørelse for Dyrslægeattester, 40 Kr., Erklæring fra det veterinære Sundhedsraad, 25 Kr., og Udlæg til Vidneførsel, 20 Kr., dog at der fradrages 15 Kr. for Hestens Hud.

Endvidere bør Indklagede betale Omkostningerne ved Sagens Behandling for Nørvang-Tørrild Herreders Voldgiftsret, 59 Kr. 50 Øre, saavel som Omkostningerne ved Sagens Behandling for nærværende Domstol, 95 Kr.

Thi eragtes:

Indklagede Gaardejer K. Kristensen, Hvejsel Mark pr. Jelling, bor til Klageren Hestehandler P. Ebbesen, Vandel, betale:

Købesum for Hesten 600 Kr. ÷ 15 Kr. for Hestens Hud	585 Kr.
Dyrlægeattester	40 ---
Erklæring fra det veterinære Sundhedsraad	25 ---
Udlæg til Vidneførsel	20
	<u>670 Kr.</u>

samt Omkostningerne for Norvang-Tørrild Herreders Voldgiftsret, 59 Kr. 50 Øre, saavel som for nærværende Domstol, 95 Kr.

At efterkomme inden 15 Dage efter Afsigelsen under Adfærd efter Loven.

K. R. Petersen-Studnitz.

A. Frederiksen.

Rasmus Laursen.

Udskrift af Voldgiftsbogen for Lunde, Skam og Skorby Herreder.

Aar 1933, den 13. November blev Voldgiftsretten sat paa Fyens Forsamlingshus i Odense for at afsige Kendelse i Sagen: Chr. Grønbech Hansen, Veflinge ctr. Hestehandler N. Skou, Vejle.

De udmeldte Voldgiftsmænd Gaardejer Anton M. Rasmussen, Harridslev Fælles og Gaardejer N. M. Jensen, Skovsgaard tilligemed Voldgiftsformanden var mødte.

Sagen, der har været prøvet til Forlig den 30. Oktober d. A. forholder sig saaledes: Klageren Chr. Grønbech Hansen havde den 11. Juli d. A. tilbyttet sig en brun Vallak med Indklagede N. Skou, Vejle, han videresolgte den samme Dag til P. Ottesen, Refsvindinge, denne solgte den til Hestehandler Chr. Pryds, Tullebølle, og denne solgte den til Gaardejer Valdemar Hansen, Gundestrup pr. Tømmerup. Valdemar Hansen anlægger Voldgiftssag imod sin Sælger og faar Hesten dømt tilbage til ham, fordi den er stædig, og bliver tilkendt i alt 512 Kr. Chr. Pryds, Tullebølle, anlægger saa Sag imod sin Sælger P. Ottesen, og denne bliver dømt til at tage Hesten tilbage, og betale i alt 482 Kr. Derefter anlægger P. Ottesen Sag imod Chr. Grønbech Hansen og faar denne dømt til at tage Hesten tilbage og betale i alt 527 Kr. Klageren mødte personligt og forklarede, at han ved Handelens Begyndelse havde udtalt, at Hesten ikke maatte være stædig, og at Indklagede da udtalte, den er tværtimod for rask, den har løbet løbsk engang, og med denne Fejl købte han den. Indklagede lod møde ved sin Broder Chr. Skou, der medbragte skriftlig Fuldmagt, og i denne meddelte N. Skou, at den omhandlede Hest er solgt saadan, at han ikke vilde garantere for den. Som Vidne mødte Marinus Eg Andersen, han udtalte, at N. Skou havde indledet Handelen og han havde hørt, at N. Skou havde sagt, at han ikke vilde garantere for Hesten, derimod havde han ikke hørt, at Chr. Grønbech Hansen havde sagt, at den ikke maatte være stædig, han afsluttede Handelen, men der blev ikke talt yderligere herom, først ved Lidkøbet blev der udtalt, at denne Hest faar man ikke Voldgift om.

A. V. Ernst, Damhusvej 6, mødte ogsaa som Vidne, han havde hørt, at N. Skou udtalte, at han ikke vilde garantere for Hesten, han havde ikke hørt, at Grønbech Hansen havde udtalt, at den ikke maatte være stædig.

Martin Rasmussen, Sørslev, mødte ogsaa som Vidne, han havde ikke hørt paa Handelen, men Grønbech Hansen udtalte umiddelbart efter, at han havde købt Hesten for, at den havde løbet løbsk, men ellers reel, og han havde hørt, at han flere Gange faldt den med nævnte Fejl ellers reel, han udtalte endvidere, at han er sikker paa, at Grønbech Hansen havde paataalt, at Hesten ikke maatte være stædig, thi han kender ham godt og ved, at han ikke vil købe en stædig Hest.

Der blev forsøgt Forlig i Sagen, men uden Resultat, hvorfor man maa afsige Kendelse.

Af Sagen fremgaar, at Hesten er solgt, at den har løbet løbsk, idet at Klageren erkender dette, og Indklagede og Vidnerne ikke benægter dette, derimod er der Uoverensstemmelse om, om Klageren bestemt ved Handelens Indgaaelse har udtalt, Hesten maa ikke være stædig, eller om Hesten er solgt uden nogen som helst Garanti.

Indklagedes to Vidner udtaler dette sidste, men man mener dog ogsaa, at det er noget om, at Klageren har betinget sig, at Hesten ikke maatte være stædig.

Derfor kendes for Ret.

Indklagede Hestehandler N. Skou, Vejle, skal tage Hesten tilbage og tilbagebetale Købesummen, der efter det oplyste er 290 Kr., samt Halvdelen af alle paa-løbne Omkostninger = 103 Kr. 40 Øre, i alt 393 Kr. 40 Øre.

At efterkomme indenfor den i Loven nævnte Frist.

Rs. Madsen.

Anton M. Rasmussen.

N. Morten Jensen.

Udskrift af Voldgiftsbogen for Nørvang-Tørrild Herreder.

Aar 1933 den 10. Juni afholdtes et Møde i Vejle i den flere Gange udsatte Sag: Gaardejer Aage Grøndal, Hygum pr. Jellinge ctr. Gaardejer Therkil Brøchner, Lykkensprøve pr. Jellinge.

Parterne var mødt personlig.

Sagen foretoges af Voldgiftsformanden i Forening med de udmeldte Voldgiftsmænd — Gaardejerne Kr. Bundgaard, Ølholm og Nikolaj Pedersen, Ulkind. Forlig blev atter prøvet, men kunde ikke opnaas, og da Voldgiftsretten finder at Klagen er indgivet i rette Tid og de fornødne Oplysninger foreligger afsagdes følgende

KENDELSE:

Under nærværende Sag søger Klageren Aage Grøndal Indklagede Therkil Brøchner for en lyserød Vallak med Blis, 3 Aar gammel, som klages over er stædig og kan ikke taale Havrehakkelse. Handelen er foregaaet mellem Parterne den 14. Februar d. A. saaledes at Hesten skulde være reel i alt, dette er der Enighed om, men første Gang Klageren kørte Roer ind med Hesten slog den sig tilbage i Tøjet og viste Uvillie til at sætte Vognen i Gang, og tillige viste det sig, at naar den blev fodret med Havrehakkelse fik den tynd Afføring, og nu forlanger Klageren Handelens Tilbagegang, men med Hensyn til Hestens Stædighed, da er der nu for Retten afhørt flere Vidner, som har kørt med Hesten, og de har alle bestemt udtalt, at omtalte Hest aldrig har vist Tegn til Stædighed, saa man maa gaa ud fra, hvis den er stædig, maa den være blevet det hos Køberen, saa der kan ikke være Tale om nogen Godtgørelse. Derimod den Svaghed, Hesten lider af, at den ikke kan taale at blive fodret med Hakkelse bliver noget andet. Der foreligger Dyrlægeattest paa, at omhandlede Hest lider af en kronisk Mave-Tarmkatarr med en til Tider voldsom Diarrhoe, og Lidelsen har været tilstede længe før Handelens Indgaaelse. Tillige fremgaar af Vidneafhøringen, at Hesten af og til kunde have tynd Afføring i nogle Dage, allerede før den kom i Brøchners Eje, og en Vidner forklarer, at naar Hesten fik Hakkelse i flere Dage kunde den faa tynd Afføring, og blev derfor mest fodret med Halm og malet Korn, saa det maa betragtes som godtgjort, at Sygdommen har været tilstede længe før Handelen fandt Sted. Og da Voldgiftsretten er af den Mening, at saadan en Fejl forringer He-

stens Værdi betydelig og tillige er en Fejl som Sælgeren burde have omtalt ved Handelen, har Voldgiftsmændene vedtaget at Indklagede Therkil Brøchner tilpligtes til at betale Klageren Aage Grøndal i Erstatning 75 Kr. tilligemed samtlige paaløbende Omkostninger ved Voldgiftssagen med 139 Kr. Vidneafhøringen for Retten 80 Kr. 10 Øre Erklæringen fra det veterinære Sundhedsraad 25 Kr. Dyr lægeattest 19 Kr., tilsammen 338 Kr. 10 Øre.

Udskrift af Voldgiftsbogen for den staaende Voldgift for Norraug-Torrild Herreder.

Aar 1933, den 10. Juli Kl. 3½ Eftterm. var Voldgiftsdomstolen samlet paa Politistationen i Vejle og bestod af Formanden samt fhv. Gaardejer J. P. Jensen, Solskov, og Gaardejer A. Frederiksen, Follerup.

Der foretoges:

Nr. 1/33. Gaardejer Th. Brøchner, Jelling ctr. Gaardejer Aage Grøndahl, Hygum.

Der fremlagdes:

1. Andragende fra Brøchner om Tilladelse til Indtakning med Amtets Paategning,
2. Erklæring fra det veterinære Sundhedsraad.
3. Den afsagte Kendelse,
4. Udskrift af Vidneforsel.
5. og 6. 2 Dyr lægeattester.
7. 5 Erklæringer.

Modt var: Klageren. Gaardejer Th. Brøchner, Jelling, og med ham Landsretssagfører Røns samt Indklagede Gaardejer Aage Grøndahl, Hygum, og med ham Sagfører Teller.

Paa Opfordring af Landsretssagfører Røns oplyser Indklagede, at Hesten nu i længere Tid har været paa Græs, at dens Mave nu synes at være i Orden, men at han ikke ved, hvordan det vil gaa, hvis den faar Hakkelse. Hesten er ikke stædig nu.

Landsretssagfører Røns nedlægger Paastand om, at hans Mandant frifindes, og at Sagens Omkostninger paalægges Indklagede.

Sagfører Teller paastod for Indklagede Kendelsen stadfæstet og Omkostningerne paalagt Klageren.

Sagen optoges til Kendelse, der afsiges Tirsdag den 13. ds. Kl. 2½ Eftterm., her, hvorom Parterne varsledes.

Sagen udsat.

.....

Aar 1933, den 13. Juli Kl. 2½ Eftterm. var Voldgiftsdomstolen samlet paa Politistationen i Vejle og bestod af Formanden samt fhv. Gaardejer J. P. Jensen, Solskov, og Gaardejer A. Frederiksen, Follerup.

Der foretoges:

1/33.

For Klageren modte Landsretssagfører Røns.

For Indklagede modte Sagfører Teller.

Der afsagdes saalydende

KENDELSE:

Den 14. Februar d. A. købte Gaardejer Aage Grøndahl, Hygum, af Gaardejer Th. Brøchner, Jelling, en 3-Aars Hest.

Under Anbringende, at Hesten straks efter Handlen viste sig stædig, og at det viste sig, at den havde daarlig Fordøjelse, idet den ikke kunde taale Havrehakkelse, har Køberen derefter ved Nørvang-Tørrild Herreders Voldgiftsret nedlagt Paastand om Handelens Tilbagegang eller om, at der tilkendtes ham Erstatning. Ved et inden Retten optaget Thingsvidne har Voldgiften fundet det godtgjort, at Hesten ikke har været stædig i Sælgerens Besiddelse, hvorimod Voldgiften har statueret, at Hesten lider af kronisk Tarmkatar, hvorfor den har tilkendt Køberen en Erstatning af 75 Kr. hos Sælgeren, der endvidere er tilpligtet at betale i Omkostninger i alt 263 Kr. 10 Øre eller tilsammen 338 Kr. 10 Øre.

Under nærværende med Amtets Tilladelse af 3. ds. for den staaende Domstol indankede Sag har Sælgeren paastaaet Kendelsen ændret saaledes, at han frifindes for Køberens Tiltale og tillægges Erstatning for Omkostningerne ved Anken.

Køberen har paastaaet Kendelsen stadfæstet og sig tillagt Ankesagens Omkostninger.

Medens det af Voldgiften rettelig er antaget, at Hesten ikke har været stædig i Sælgerens Besiddelse, hvorved bemærkes, at der ved Sagens Behandling for Domstolen har været Enighed om, at Hesten nu ikke er stædig, kan Voldgiftens Afgørelse iøvrigt ikke tiltrædes.

Efter det for Domstolen foreliggende maa det antages, at naar Hesten efter at være overgaaet til Køberen har lidt af tynd Mave, naar den fodredes med Hakkelsen, har dette sin Aarsag i, at Hesten, som det er oplyst, har skiftet sine Mælketænder sent og ufuldstændigt, saaledes at den, indtil Resterne af Mælketænderne fjernedes af en Dyr læge, ikke har kunnet tygge Hakkelsen ordentligt og som Følge deraf kun ufuldstændigt har kunnet fordøje den, og der er nu ikke ringe Sandsynlighed for, at den daarlige Fordøjelse gennem den derved fremkaldte Svækkelse har været Aarsag til Stædigheden.

Det er oplyst, at Hesten nu er paa Græs, og at dens Fordøjelse nu er i Orden, hvorved Køberen har bemærket, at han ikke ved, om Hesten nu kan taale Hakkelse.

Da Køberen maa vide, at der er større Risiko ved at købe en ung Hest end, hvis det drejer sig om en ældre, og da de Mangler ved Hestens Fordøjelse, som har foreligget, nu maa antages at være hævede, og altsaa at have været forbigaaende, finder Domstolen ikke, at der ved den foregaaede Handel kan lægges Sælgeren noget til Last, hvorfor han vil være at frifinde for Køberens Tiltale, saaledes at de Sælgeren ved Voldgiften paalagte Omkostninger bæres af Køberen, hvorhos det paalægges Køberen at betale Omkostningerne ved Sagens Behandling ved den faste Domstol med 68 Kr. 35 Øre.

THI KENDES FOR RET:

Klageren, Gaardejer Th. Brøchner, Jelling, bør for Tiltale af Indklagede, Gaardejer Aage Grøndahl, Hygum, i denne Sag fri at være, hvorhos de Klageren ved Voldgiften paalagte Omkostninger bæres af Indklagede. Omkostningerne ved den faste Voldgiftsret bør Indklagede udrede med 68 Kr. 35 Øre.

At efterkomme inden 15 Dage efter Afsigelsen under Adfærd efter Loven.

Sagen sluttet.

Otto Kiørbø.

A. Frederiksen.

J. P. Jensen.

Statistik over Sager, der er indbragt

Amt	Sager, der er afviste eller hævede af Klageren	Forligte Sager	Paakendte Sager	Ialt indbragte Sager
København:				
1934	1	9	4	14
1935	6	8	3	17
Københavns Amt:				
1934	8	31	39	78
1935				
Frederiksborg Amt:				
1934	6	14	13	33
1935	8	25	10	43
Holbæk:				
1934	20	88	50	158
1935				
Sorø:				
1934	26	63	33	122
1935				
Præstø:				
1934	16	64	38	118
1935				
Bornholm:				
1934	1	6	2	9
1935				
Maribo:				
1934	19	56	42	117
1935				
Odense:				
1934	17	106	75	198
1935	37	100	65	202
Svendborg:				
1934	47	158	66	271
1935				
At overføre . . .	212	728	440	1 380

for Voldgiftsmænd i 1934 og 1935.

Gennem- snitlige Om- kostninger i afviste, hævede og forligte Sager	Gennem- snitlige Om- kostninger i paakendte Sager	Antal paaankede Sager	Heraf ændret i væsentlig Grad ved Ind- ankningen	Gennem- snitlige Omkost- ninger ved Anken	Anmærkninger
Kr.	Kr.			Kr.	
29 18	31 31	}	?		
34	47	5	1	47	
23 23	62 61	4 2	4 0	76*)	*) nemlig 51 Kr. + Udgifter til Er- klæring fra det veterinære Sund- hedsraad. Tillige ofte Udgift til Dyretransport og Opstald- ning paa Landbohøjskolen.
21	40	?		---	
20	47	5	1	44	
23	49	9	7	50	
19	48**)	0	0	---	**) De modtagne Oplysninger an- gaar en længere Periode. Tallene for 1934 og 1935 er beregnet for- holdsmæssig paa Grundlag heraf.
26	70	8	6	64	
21	45	4	2	?	
18	45	?		---	
		37	21		

A m t	Sager, der er afviste eller hævede af Klageren	Forligte Sager	Paakendte Sager	Ialt indbragte Sager
Overført	212	728	440	1 380
Hjørring:				
1934	12	32	36	80
1935	11	57	29	97
Thisted				
1934	} 20	61	60	141
1935				
Aalborg:				
1934	19	79	64	162
1935	27	91	65	183
Viborg:				
1934	22	71	57	150
1935	24	89	48	161
Randers:				
1934	} 30	106	110	246
1935				
Aarhus:				
1934	} 84	235	133	452
1935				
Ringkøbing:				
1934	} 72	202	98	372
1935				
Vejle:				
1934	14	34	19	67
1935	10	32	15	57
Ribe:				
1934	} 26	125	37	188
1935				
Haderslev:				
1934	1	18	10	29
1935	1	17	12	30
Aabenraa-Sønderborg:				
1934	} 1	36	14	51
1935				
Tønder:				
1934	} 9	33	10	52
1935				
For hele Landet	595	2 046	1 257	3 898

Gennemsnitlige Omkostninger i afviste, hævdede og forligte Sager	Gennemsnitlige Omkostninger i paakendte Sager	Antal paaankede Sager	Heraf ændret i væsentlig Grad ved Indankningen	Gennemsnitlige Omkostninger ved Anken	Anmærkninger
Kr.	Kr.	37	21	Kr.	
22	46	4	3	49	
21	52	5	4	57	
18	34	4	4	34	
18	44	7	4	47	
18	43	7	6	46	
18	48	12	8	51	
17	45	6	3	40	
17	48	15	5	?	
15	46	8	5	65	
13	46	10	4	49	
36	48	2	2	75	
25	72	0		---	
23	54	?	---	---	
18	43	0	---	---	
23	40				
24	30	1	1	50	
18	54	1	1	125	
19*)	47	119	71	53	*) Gennemsnitsomkostningerne for forligte Sager alene var — udregnet for de Tilfælde, hvor Omkostningerne for forligte Sager er opgivet for sig — 20 Kr.

Oversigt over Forligs- og Retsgebyrer ved Sager, der behandles ad almindelig Retsvej.

Sagens Værdi	Ved Forligskommissionen				Ved Retten					
	Beram- melse	For- kyndelse	Forligs- gebyr	Samlet Udgift ved Forlig	Stempel til Stævning	Beram- melse- gebyr	For- kyndelse	Optagelses- gebyr	Samlet Udgift, hvis Sagen op- forliges i Retten eller op- tages til Dom i første Retsmøde	Samlet Udgift, hvis Sagen op- tages til Dom senere end i første Retsmøde
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
under 100 Kr.	1.00	0.50	2.00	3.50	1.00	1.00	0.50	1.00	4.00	5.00
100 200 -	1.00	0.50	2.00	3.50	1.00	3.00	0.50	3.00	6.00	9.00
200 400 -	1.00	0.50	2.00	3.50	1.00	5.00	1.00	5.00	8.50	13.50
400 600 -	1.00	0.50	2.00	3.50	1.00	8.00	1.00	8.00	11.50	19.50
600 1 000 -	1.00	0.50	2.00	3.50	1.00	12.00	1.00	12.00	15.50	27.50
1 000- 2 000 -	1.00	0.50	2.00	3.50	1.00	18.00	1.00	18.00	21.50	39.50

Indstilling af 12. Februar 1932 fra Husdyrbrugsudvalget.*)

Grundsynspunkter for Udarbejdelsen af Retsregler for Handel med Husdyr og Voldgift i Tvistigheder ved Handel med saadanne.

Foruden de i Købeloven af 1906 gældende almindelige Retsregler skal følgende tjene som Rettesnor for Sælgerens Ansvar ved Handel med Husdyr og for Voldgiftsbehandlingen af Tvistigheder i Anledning af saadan Handel.

1.

Da enhver Husdyrhandel frit kan afsluttes efter Parternes Ønsker, gælder Særaftaler forud for almindelige Bestemmelser.

2.

Sælgeren af et Husdyr er forpligtet til uopfordret at meddele Køberen, hvilke usynlige Fejl Dyret er behæftet med. Undlader Sælgeren dette, gælder de i det følgende nævnte Tidsfrister ikke.

3.

Opdager Køberen Fejl ved et indkøbt Dyr, maa han anmelde dette til Sælgeren inden 14 Dage efter Leveringen.

4.

For Tuberkulose, som giver tydeligt Udslag efter Kælvningen, og for smitsom Kastning er Anmeldelsesfristen 42 Dage efter Leveringen.

5.

Naar en Fejl viser sig indenfor Anmeldelsesfristen anses den i Almindelighed for at have været til Stede ved Leveringen: men det overlades til Voldgiftsmændenes Skøn at afgøre dette.

6.

Har Køberen anmeldt en Fejl indenfor Anmeldelsesfristen, kan han klage til Politimesteren med Begæring om Voldgift indenfor en Klagefrist af 7 Dage efter den Dag, Fejlen er anmeldt.

7.

Er der anmeldt Fejl hos et indkøbt Dyr, kan alle Parter som har været Ejer af Dyret indenfor et Tidsrum af henholdsvis 21 og 42 Dage for den Dag, Fejlen er anmeldt, drages med ind under Ansaret.

8.

Er der inden Udløbet af 42 Dage efter Leveringen konstateret smitsom Kastning hos et solgt Dyr, maa Sælgeren hæfte for dette med indtil Fortabelse af Dyret og Tilbagebetaling af Købesummen efter nærmere Regler i en Vejledning for Voldgiften.

*) Jfr. ovenfor Side 36.

9.

Udover de anførte Tidsfrister har Sælgeren intet Ansvar, med mindre det kan fastslaaes, at han har været vidende om, at Dyret har haft Fejl ved Leveringen, eller der paa nævnte Tidspunkt har været smitsom Kastning indenfor Besætningen.

10.

Naar Sælgeren af et Dyr har modtaget Anmeldelse om Fejl hos samme, skal han straks meddele dette til den, fra hvem han har erhvervet Dyret. Ligeledes skal enhver, som agter at lade Ansaret gaa videre indenfor de gældende Tidsfrister, straks lade Meddelelsen gaa videre.

11.

Rejses der Klage til Politimesteren med Begæring om Voldgift, skal Klageren i Begæringen saa vidt muligt meddele, hvem der har været Ejere af Dyret indenfor den paagældende Ansvarsfrist. De i Begæringen meddelte Parter skal da indvarsles til første Forligsmøde. Opnaas der intet Forlig, men Sagen indlades til Voldgiftens Behandling og Kendelse, har Parterne Pligt til at meddele, hvem der har haft Dyret i Hænde indenfor den paagældende Frist. Og samtlige Parter skal da indkaldes til Voldgiftens første Møde.

12.

Sagen skal behandles indenfor den Politikreds, hvor den sidste Sælger bor.

13.

De afsagte Kendelser kan kun indankes for Overvoldgiften, naar Amtmanden i Forening med en af Amdsraadet udpeget praktisk Landmand skønner, at der ved Sagens Behandling er sket saa væsentlige Fejl, at Sagens Udfald uden disse vilde være blevet et andet. Andragende om Indankning for Overvoldgiften maa ikke indsendes før 14 Dage efter en Kendelses Afsigelse og skal være indgivet inden 30 Dage efter samme Tidspunkt.

14.

Udnævnelsen af Voldgiftsmænd sker som hidindtil ved Indstilling fra Kommunalraadene og Udnævnelse af Amdsraadet — men Voldgiftsmændene skal have praktisk Kendskab til Handel med Husdyr.

15.

For saa vidt muligt at skaffe Ensartethed i de forskellige Voldgiftskendelser bebyndiges Ministeren til at lade et Udvalg, hvis Flertal maa bestaa af Formænd for et Antal Voldgiftskredse, udarbejde en Vejledning for Voldgiftsmænd. Denne Vejledning stadfæstes til Brug af Ministeren.

HESTEHANDLERFORENINGEN FOR
KØBENHAVN OG OMEGN

København, den 7. Maj 1937.

Til Udvalget angaaende Voldgift i Husdyrsager.

.....
Man ved ikke, om en Voldgiftslov under de nuværende Retsforhold har nogen Betydning med Hensyn til at fremskaffe en hurtigere Afgørelse af Tvistigheder angaaende Handel med Husdyr, idet »Lov om Voldgift i Tvistigheder angaaende Handel med Husdyr« i sin første Udformning fremkom den 19. April 1907. »Lov om Køb« fremkom den 6. April 1906. Retssager om Handel med Husdyr var dengang meget sjældne, saa man fik ikke i de mellemliggende Aar Lejlighed til at erfare, om den daværende Voldgiftslov gav Parterne nogen Lettelse, naar Bestemmelserne i »Lov om Køb« blev effektive. Senere har man faaet den nye Retsplejelov, der giver hurtige Retsafgørelser og forholdsvis smaa Retsafgifter.

Skal man vælge mellem den nugældende Voldgiftslov og Retsafgørelse inden Retten, foretrækker man det sidste, idet man ingen Tillid har til de nu fungerende Voldgiftsretter, da disse ofte er sammensat af Mænd, som ikke sidder inde med ringeste juridiske Indsigt, og som maaske ofte er forud indtaget mod den Part, der kommer fra en anden Politikreds. Voldgiftsretten er ogsaa en langsomt virkende Ret, idet en Sag kan versere i indtil 14 Uger, inden Kendelse afsiges. Vil man derefter paaanke en Kendelse til den staaende Voldgiftsdomstol, kan der atter hengaa 14 Uger. Det ses heraf, at der kan hengaa indtil 28 Uger, inden man kan faa en endelig Afgørelse.

Det maa atter fremhæves, at Udgifterne til Voldgiftsretten er uforholdsmæssigt store, idet ordinære Udgifter, som allerede tidligere anført, nemt kan komme til at overstige 100 Kr. for hver Kendelse.

Skal man stadig have en Lov om Tvistigheder angaaende Handel med Husdyr, da kunde man tænke sig en Lov i Relation til Lov om Køb, hvor der tages det tilbørlige Hensyn til, at Handelsvaren er et levende Dyr, hvorfor der maa tilsigtes en hurtig Afgørelse, langt hurtigere end de Tidsfrister, som er hjemlet i den nugældende Voldgiftslov.

Skal man fortsat have en Lov om Voldgift, da kunde man tænke sig en Voldgift, der kom til at bestaa af to Mænd, hvor hver af Parterne vælger sin Repræsentant, der skal være uberygtet og sidde inde med handelskyndig Viden. Hvis disse to Repræsentanter ikke kunde blive enige, vælger disse en Opmand, hvorefter en saadan Voldgift afsiger en Kendelse, der skal være bindende for Parterne.

Beviserne kan være skriftligt eller mundtligt formulerede; skriftlige Indlæg fra Parterne skal betragtes som afgivet »til Brug for Retten«, saaledes at forkerte Fremstillinger kan medføre samme Straf som urigtige Vidneudsagn. Dyrlege-Erklæringer skal altid indeholde Meddelelse om forelagte Oplysninger og indeholde saa fyldige og nøjagtige Symptomer, at det altid skal kunne ses, om de i Erklæringerne dragne Slutninger har været rigtige.

En Kendelse bør som Regel afsiges inden 1 Maaned efter, at Klagen er fremsat; hvis Kendelse ikke er afsagt inden 6 Uger, skal det staa Parterne frit for at indbringe Sagen for de almindelige Domstole. Klage bør fremsættes, saasnart en Fejl hos det omhandlede Dyr opdages af Køberen. Er Klage ikke fremsat inden 8 Dage efter, at Køberen har iagttaget eller burde have iagttaget en Fejl, kan Sagen ikke forfølges videre.

En saadan Voldgift bør have Ret til at paaligne den tabende Part Udgifter til den fungerende Voldgift med 10 Kr. til hver af de af Parterne valgte Repræsentanter, og 15 Kr. til Opmanden, samt Udgifter til Attester og Foder, det sidste dog kun for saa vidt det omhandlede Dyr ved Arbejde eller paa anden Maade ikke kan tjene til Foderet. Foderpenge maa ikke tilkendes for mere end 6 Uger og kun med et Beløb, der svarer til Dyrets virkelige Forbrug. Voldgiften skal have Ret til at afsige Kendelse om, at en indanket Sag skal henvises til Domstolene. En Kendelse bør kunne tvangsfuldbyrdes paa almindelig Maade, naar Anmodning om saadan Fuldbyrkelse bilægges en skriftlig Fremstilling af Sagens Forløb og den afsagte Kendelse.

Ved Regressager kan de samme Regler tænkes anvendt, idet der stadig bør bibeholdes en Bestemmelse, at Klage ogsaa her skal fremsættes inden 8 Dage efter, at Fejlen er kommet til den nye Klagers Kundskab, og Kendelse afsiges inden 6 Uger efter første Kendelse er afsagt.

Skal Tvistigheder angaaende Handel med Husdyr stadig paakendes ved Voldgift, bør der fra Ministeriet udarbejdes en Vejledning for fungerende Voldgiftsmænd. En saadan Vejledning bør først og fremmest indeholde Henvisninger til de Bestemmelser i »Lov om Køb«, som kan tænkes at faa Betydning for Handel med Husdyr. Der bør gives en kort Anvisning paa de almindelige Handelsfejl. Det bør fremhæves, at »Disposition« til en Fejl ikke kan betinge Erstatningspligt hos en Sælger. Det bør ligeledes henstilles til Voldgiftsmænd, at det ikke over for dem er nødvendigt at fremføre strengt juridisk Bevis med Vidneførsel inden Retten eller stillede Spørgsmaal til det veterinære Sundhedsraad, men at de har Ret til at lade sig lede af deres sunde Fornuft, naar skyldigt Hensyn tages til de gældende Lovbestemmelser.

Til Slut skal man anføre, at Handelsfolk indbyrdes har ringe Brug for en Lov angaaende Tvistigheder i Handel med Husdyr, idet man som Regel altid indbyrdes ordner den Slags Sager uden Medvirkning af Voldgift. Det er først, naar der skal søges Regres til tredje Mand, at man søger Voldgiftsmænds Medvirkning (jfr. Voldgifters Antal i København).

En eventuel Voldgiftslov bør stadig bibeholde en Bestemmelse om, at Parter for en Handel kan bestemme, at eventuelle Tvistigheder om det solgte Dyr skal behandles af de almindelige Domstole. Ligeledes maa det betones, at Handler, der strider mod Straffeloven, ikke kan afgøres ved Voldgift.

P. F. V.

B. A. Mortensen.

Aarup, den 11. Oktober 1936.

Til Udvalget for Voldgiftssager.

I Henhold til de forestaaende Ændringer af Voldgiftsreglerne tillader Fyens Stifts Kreaturhandlerforening sig høfligst at henstille til det højtærede Udvalg, som behandler Voldgiftsspørgsmaalet, at det tages op til velvillig Behandling og Revision de nugældende Regler, som Foreningen ikke anser for at være i Overensstemmelse med Tidens Krav.

Foreningen henstiller, at de ændrede Regler gaar i Retning af at lægge et større Ansvar paa Køberen, da der foreligger mange konkrete Eksempler paa, at Sælgeren under Dækning af de nugældende Regler har misbrugt sin Ret.

De Punkter i Voldgiftsreglerne, som Kreaturhandlerforeningen finder det betimeligt at ændre, gaar ud paa:

1. Klagefristen nedsættes fra 30 Dage til 14 Dage.
2. Voldgiften dømmer efter ensartede Regler.
3. Det første Voldgiftsforslag nedsættes til 10 Kr.
4. Aarskvier samt ikke synlig drægtige Kvier skal af Sælgeren afhændes uden Ansvar for Yver og Patte ved Kælvning.
5. Ved Salg af tuberkulinfrie Dyr skal disse være indsprøjtede med Tuberkulin senest 14 Dage efter Modtagelsen, for at Køberen kan søge Regres hos sin Sælger.
6. Spørgsmaalet: Garanti eller ingen Garanti for tuberkuløse Kælvekvæg ønskes klart præciseret.
7. Til Meddommer for Kvæg henstilles det at optage en Kreaturhandler.
8. Køber og Sælger skal kunne drages til Ansvar for unødig Trætte og betale de dermed forbundne Udgifter.
9. Hvor Forholdene af praktiske Grunde tillader det, skal alle Parter være tilstede ved første Voldgiftsmøde.

Allerærbødigst

Paa Fyens Kreaturhandlerforenings Vegne

Anton Christiansen,
Kreaturhandler, Aarup St.

Til Justitsministeriet,

Udvalget angaaende Voldgift i Husdyrsager.

Da vi gennem Københavns Hestehandlerforening har bragt i Erfaring, at der forestaar en Revision af den nugældende Voldgiftslov for Handel med Husdyr, vil Fyens Stifts Hestehandlerforening hermed høfligst henstille til det ærede Udvalg, at følgende Forslag maa blive behandlet med Interesse.

§ 2: At en Voldgiftsmand falder for en Aldersgrænse, f. Eks. ved 65 Aars Alderen, ligesom de statsansatte.

Der er Eksempler for, at Folk, som er afgaaet fra andet Erhverv paa Grund af Alder, er blevet beskikket til Voldgiftsformænd, og der er her i Landet næsten ingen Afgang udover ved Dødsfald. En Mand er forbigaaet, endskønt anbefalet af stedlig Landboforening, Husmandsforening, Kreaturhandlerforening, Hestehandlerforening og flere Hesteavlforeninger; vedkommende var kvalificeret ved flere Aars Erfaring som Næstformand og havde ofte fungeret som Formand, naar den beskikkede Formand ofte havde Forfald. I Stedet for blev beskikket en Mand, som var faldet for Aldersgrænsen, og som slet ingen Kendskab eller Erfaring havde inden for disse Omraader.

At der kun beskikkes og ansættes Folk med praktisk Erfaring i Omsætning og Brug af Husdyr.

§ 4: Naar et Dyr har været ude af en Ejers eller Opdrætters Eje i 6 Maaneder, ophører alle Forpligtelser, naar intet skriftligt foreligger.

§ 5: At den første Voldgiftsformand, som faar en Sag ihænde, kan, naar Fejlen sikkert er tilstede, og Dyret har været omhandlet flere Gange, tilsige saa mange tidligere Ejere som muligt, da det sikkert vil spare en Masse Udgifter og dirigere de nødvendige Udgifter hen paa den rigtige Plads. At de Voldgiftsformænd med mindst Antal Forlig maa afgaa efter 1 Aars Forløb.

§ 9: At der ikke kan gøres Udlæg for en Kendelse saa længe, der føres Voldgift eller Overvoldgift angaaende den samme Tvistighed. Der foreligger mange Eksempler for, at en Mand har faaet det ham tilkendte Beløb, og senere er de første Kendelser omstødte, og vedkommende har da skullet betale tilbage, men saa er Pengene uerholdelige.

At synlige Fejl er Voldgiften uvedkommende.

At en stor Del Smaa fejl bliver udelukket som Fejl, og en Masse uvæsentlige Fejl, som ikke generer Dyrets Ydeevne, bliver Erstatningsfejl med en fastsat Procentsats i Erstatning.

En uvæsentlig Fejl koster ofte en Opdrætter en Masse Penge og ganske uforskyldt, da saadanne Fejl ofte forekommer, naar Dyret skifter Ejer og Omgivelser.

Odense, den 30. November 1936.

For Fyens Stifts Hestehandlerforenings Bestyrelse

Martin Madsen.

SYDJYDSK HESTEHANDLERFORENING
Kolding.

København, den 11. Januar 1937.

Justitsministeriets Udvalg angaaende Ændringer i Voldgiftsloven om Handel med Husdyr.

Da vi har bragt i Erfaring, at en Revision af den bestaaende Voldgiftslov for Handel med Husdyr er forestaaende, tillader Sydjydske Hestehandlerforening sig høfligst at fremføre nogle Betragtninger til det ærede Udvalgs velvillige Overvejelse.

Voldgiftsloven har siden dens Tilblivelse virket overvejende tilfredsstillende og vil med visse Ændringer efter vor Formening fortsat være den rette Retsform til Afgørelse af Tvistigheder ved Handel med Husdyr, da disse Tvistigheder i langt de fleste Tilfælde stiller større Krav til praktisk Indsigt i Omsætningen, Brugen og Behandlingen af Dyrene end til den rent juridiske Retskyndighed.

Angaaende eventuelle Ændringer eller Vedføjelser til Loven tillader vi os at paapege som ønskelige:

1. At der til Voldgiftsmænd kun ansættes Folk med absolut praktisk Indsigt i Omsætning, Brug og Behandling af Dyr, og at Voldgiftsmænd falder for en Aldersgrænse omkring 65—70 Aar.

2. At en Voldgiftsmands fornemste Opgave maa være at hidføre Forlig, hvorved unødige Udgifter spares, og en Aflejring af personlig Bitterhed Parterne imellem forhindres. Formanden bør til dette Formaål bemyndiges til i Tilfælde, hvor et Dyr er forhandlet flere Gange, at indkalde alle tidligere Ejere til en samlet Forligsprøve, derved ydes ham Adgang til en bedre Belysning, Oversigt og Skøn over Sagens Beskaffenhed og til en retfærdig Placering af uundgaelige Udgifter.

3. At en Voldgiftsformand inden for et bestemt Tidsrum diskvalificerer sig som saadan ved en i Forhold til de behandlede Sagers Antal for ringe Forligsprocent.

4. At synlige Fejl af enhver Art er Voldgiften uvedkommende.

5. At Udlæg for Kendelse ikke kan foretages, saa længe en Sag er under Regresbehandling eller Appel til den staaende Voldgiftsdomstol.

6. At en Del Smaafejl udelukkes som Fejl, og et Antal mindre væsentlige Fejl, som er uden Indflydelse paa Dyrets Ydeevne, bliver Erstatningsfejl med en fast Procentsats i Erstatning.

7. At den i Lov Nr. 234 § 6 ansatte Frist af 6 Uger for en Kendelses Afsigelse forkortes til 3 Uger, saafremt de i samme Paragraf anførte særlige Omstændigheder ikke maatte foreligge.

Sydjydske Hestehandlerforening

N. Larsen.